

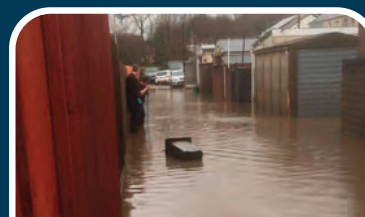
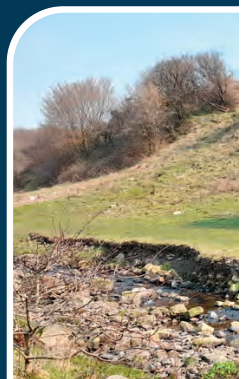
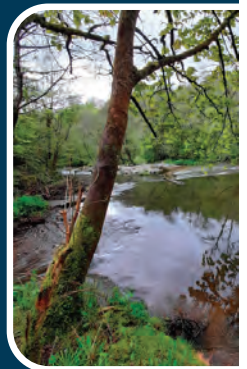
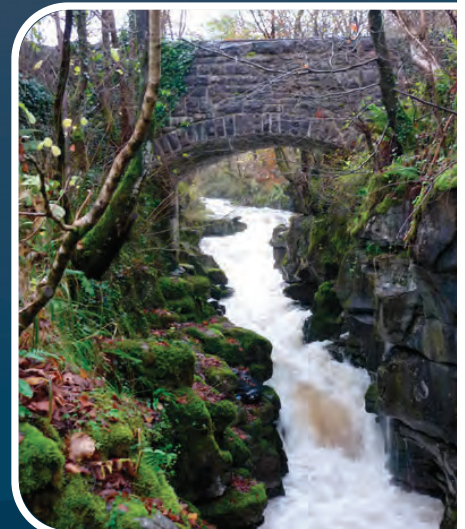
Cyngor Bwrdeistref Sirol
MERTHYR TUDFUL

MERTHYR TYDFIL
County Borough Council

**CYNGOR BWRDEISTREF SIROL
MERTHYR TUDFUL**

STRATEGAETH LEOL AR GYFER RHEOLI PERYGL LLIFOGYDD

Ebrill 2024

CYNNWYS

1.	RHAGAIR.....	4
2.	CYFLWYNIAD	5
2.1	YR ANGEN AM STRATEGAETH LEOL	5
2.2	DIBEN Y STRATEGAETH LEOL HON	5
2.3	STRWYTHUR Y STRATEGAETH LEOL HON	6
2.4	TARGEDAU O FEWN Y STRATEGAETH LEOL HON – AMCANION, MESURAU A CAMAU GWEITHREDU	7
3.	CYD-DESTUN CYFREITHIOL.....	8
4.	SUT MAE'R STRATEGAETH HON YN YMATEB I NEWID HINSAWDD.....	10
4.1	RISG O NEWID HINSAWDD YN EIN ARDAL	10
4.2	SUT MAE EIN STRATEGAETH YN MYND I'R AFAEL Â'R RISGIAU HYN	10
5.	CYDLYNNU.....	11
5.1	SUT MAE'R STRATEGAETH HON YN CYSYLLTU Â'N CYNLLUNIAU STRATEGOL ERAILL	11
5.2	CYDLYNNU GYDAG ERAILL	12
5.3	YMGYNGHORIAD CYHOEDDUS.....	13
6.	SWYDDOGAETHAU A CHYFRIFOLDEBAU AR GYFER RHEOLI RISG LLIFOGYDD	14
6.1	FFYNONELLAU LLIFOGYDD A PWYNTIAU CYSYLLTU ALLWEDDOL.....	14
6.2	AWDURDODAU RHEOLI RISG A'U SWYDDOGAETHAU	14
6.3	PARTNERIAID ERAILL SY'N GYFRIFOL.....	17
6.4	SUT RYDYM YN RHEOLI LLIFOGYDD YN EIN ARDAL	18
7.	AMCANION STRATEGOL.....	25
7.1	AMCANION STRATEGOL CENEDLAETHOL.....	25
7.2	AMCANION YN EIN HARDAL	25
8.	BETH YW Y PERYGL O LIFOGYDD YN EIN HARDAL?.....	26
8.1	SUT RYDYM YN ASESU Y PERYGL O LIFOGYDD	28
8.2	TROSOLWG O BERYGLON LLIFOGYDD YN EIN HARDAL	31
8.3	PERYGL LLIFOGYDD YN EICH CYMUNED	35
9.	ARIANNU A BLAENORIAETHU	59
9.1	OPSIYNAU ARIANNU	59
9.2	DEWISIADAU CYLLIDO AR GYFER MESURAU A GWEITHREDAU CYD-DDATBLYGWYD	61
9.3	SUT RYDYM YN BLAENORIAETHU MESURAU LLIFOGYDD A CAMAU GWEITHREDU	61
10.	MESURAU LLIFOGYDD.....	63
10.1	CYFLWYNIAD I FESURAU LLIFOGYDD.....	63
10.2	EIN MESURAU	64
11.	CAMAU GWEITHREDU LLIFOGYDD	83
11.1	CYFLWYNIAD I GAMAU GWEITHREDU LLIFOGYDD	83

11.2	EIN CYNLLUN GWEITHREDU LLIFOGYDD	83
12.	ASESIADAU AMGYLCHEDDOL	84
12.1	ASESIADAU AMGYLCHEDDOL STRATEGOL (AAS)	84
12.2	ASESIAD RHEOLIADAU CYNEFINOEDD (ARhC).....	87
12.3	ASESIAD Y GYFARWYDDEB FFRAMWAITH DWR (GfFD).	87
13.	MONITRO CYNNYDD	89
13.1	SUT RYDYM YN MESUR CYNNYDD.....	89
13.2	SUT RYDYM YN MONITRO CYNNYDD YN RHEOLAIDD	89
14.	RHESTR TERMAU.....	90
15.	ATODIAD A: EIN CYNLLUN GWEITHREDU LLIFOGYDD	92
16.	ATODIAD B: YMATEBION I'R YMGYNGHORIAD	93

TABLAU

Tabl 1 ARhR's a'u cyfrifoldebau	15
Tabl 2 Partneriaid Eraill	17
Tabl 3 Amcanion strategol CBSMT	25
Tabl 4 Mathau o lifogydd	27
Tabl 5 Ardaloedd dadansoddi	29
Tabl 6 paramedrau graddfa risg.....	30
Tabl 7 Dangosyddion perygl llifogydd CBSMTC	31
Tabl 8 Testunau AAS.....	86
Tabl 9 Crynodeb o fesurau lliniaru a gwella a nodwyd gan yr AAS.....	87
Tabl 10 Ystyried RBMP a WFD yr Hafren.....	88

FFIGURAU

Ffigwr 1 Amcanion, Mesurau a Gweithredoedd.....	7
Ffigwr 2 Gyda pwy i gysylltu.....	14
Ffigwr 3 Lliniaru llifogydd Parc y Castell.....	18
Ffigwr 4 Adfer cwlfer Bythynnod Pandy	18
Ffigwr 5 Amddiffynfa Llifogydd Porthwyr Plymouth.....	19
Ffigwr 6 Sefydliogi arglawdd Pontsarn.....	19
Ffigwr 7 Amddiffynfa Maes y Bedw	20
Ffigwr 8 Gwella'r sianel yn Rock Gardens	20
Ffigwr 9 Gwelliannau sianel Heol Abertawe	21
Ffigwr 10 Amddiffynfa llifogydd Heol Palmwydd	21
Ffigwr 11 Amcanion strategaeth cenedlaethol.....	25
Ffigwr 12 Ardal dadansoddi	29
Ffigwr 13 graddfa risg ardaloedd dandansoddi	30

1. RHAGAIR

Dioddefodd cymunedau, busnesau a seilwaith ar draws Merthyr Tudful effeithiau dinistriol Stormydd Dennis a Ciara yn 2020 gyda dros ddau gant o eiddo preswyl a masnachol, a llifogydd tair prif ffordd. Yr ardaloedd yr effeithiwyd arnynt fwyaf difrifol oedd cymunedau Troedyrhiw a Phentrebach. Mae nifer o ddigwyddiadau llifogydd dŵr wyneb llai hefyd wedi digwydd ar draws y fwrdeistref yn y blynyddoedd ers 2020, gan achosi aflonyddwch i fywoliaeth, seilwaith a'r economi ym Merthyr Tudful.

Yn wyneb yr heriau hyn, rwy'n falch o'r gwytnwch a ddangoswyd gan gymunedau a sut maent wedi uno, ac wedi gweithio gyda'r cyngor ac awdurdodau rheoli risg eraill i ymateb ac adfer.

Mae dros 40 o gynlluniau rheoli perygl llifogydd newydd a gwaith gwella i asedau presennol wedi cael eu gwneud ers Storm Dennis i helpu i amddiffyn cymunedau rhag llifogydd yn y dyfodol, gyda £8 miliwn wedi'i fuddsoddi hyd yma. Fodd bynnag, mae newid hinsawdd yn golygu y byddwn yn gweld cynnydd mewn dwyster a nifer y stormydd yn y dyfodol a fydd yn parhau i gynyddu'r risg o lifogydd.

Bydd gweithio mewn partneriaeth â phobl leol ac Awdurdodau Rheoli Risg eraill yn allweddol i ddarparu dulliau dalgylch ar gyfer rheoli perygl llifogydd.

Er gwaethaf pwysau ar gyllidebau cyngorau, mae digwyddiadau llifogydd diweddar yn atgyfnerthu'r angen am fuddsoddiad parhaus mewn atal llifogydd, gwytnwch ac addasu. Tynnodd stormydd 2020 sylw hefyd at sut y dylem wella ein dulliau cyfathrebu o berygl llifogydd, sut rydym yn rhybuddio ein cymunedau sydd mewn perygl a sut rydym yn rheoli ein hymatebion i ddigwyddiadau llifogydd mawr.

Mae'r Strategaeth Leol hon yn darparu dull mwy eang ac addasol o reoli perygl llifogydd o'i gymharu â'n strategaeth flaenorol a gyhoeddwyd yn 2013. Disgwylir

i Strategaethau Lleol gael eu diweddarau bob 6 blynedd ond mae'r Strategaeth Leol newydd yn cynnwys Cynllun Gweithredu Llifogydd a fydd yn cael ei ddiweddarau o bryd i'w gilydd fel dogfen 'fyw' i'n helpu i gyflawni ein hamcanion.

Mae'r strategaeth yn rhoi mwy o bwyslais ar wella ein dealltwriaeth o berygl llifogydd er mwyn llywio atal a pharoddrwydd. Yn ogystal â dulliau mwy traddodiadol o wrthsefyll llifogydd a chyfundrefnau cynnal a chadw cadarn, byddwn yn hyrwyddo mwy o ddefnydd o dechnegau rheoli perygl llifogydd naturiol. Bydd y technegau hyn yn ein galluogi i addasu'n fwy effeithiol i newid yn yr hinsawdd wrth ddarparu amgylcheddau iach a deniadol, gan helpu ein cymunedau i ffynnu.

Y Cyngorydd David Hughes

Aelod Portffolio dros Wasanaethau Cymdogaeth

2. CYFLWYNIAD

2.1 YR ANGEN AM STRATEGAETH LEOL

Mae Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 yn ei gwneud yn ofynnol i bob un o'r 22 Awdurdod Llifogydd Lleol Arweiniol (ALILIA) yng Nghymru gynhyrchu Strategaeth Leol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd (Strategaeth Leol).

Mae Strategaeth Genedlaethol Llywodraeth Cymru ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol (FCERM) yng Nghymru (Strategaeth Genedlaethol) yn nodi bod dros 245,000 o eiddo ledled Cymru mewn perygl o lifogydd o afonydd, y môr a dŵr wyneb, gyda bron i 400 eiddo hefyd mewn perygl rhag erydu arfordirol. Mae'r Strategaeth Genedlaethol yn egluro, wrth i'r hinsawdd newid, y gallwn ddisgwyl i'r risgiau hynny gynyddu, gyda llifogydd amlach a mwy difrifol, lefelau'r môr yn codi a chyfraddau cyflymach o erydu'r arfordir.

Mae'r Strategaeth Genedlaethol yn nodi'r cyd-destun deddfwriaethol ar gyfer gweithgareddau FCERM yng Nghymru. Mewn rhai achosion, roedd hefyd yn ofynnol i Awdurdodau Lleol gynhyrchu Cynlluniau Rheoli Perygl Llifogydd (CRhPLI), o dan Reoliadau Perygl Llifogydd 2009. Darperir crynodeb o gyd-destun deddfwriaethol gweithgareddau FCERM yng Nghymru yn darn 3 – cyd-destun deddfwriaethol.

Mae gwahanol Awdurdodau Rheoli Risg (ARhRs) yng Nghymru yn gyfrifol am wahanol ffynonellau perygl llifogydd. Mae Awdurdodau Llifogydd Lleol Arweiniol yn gyfrifol am “beryl llifogydd lleol” a ddiffinnir fel perygl llifogydd

- Dŵr ffo wyneb
- Dŵr daear; a
- Cyrsiau dŵr cyffredin (cyrsiau dŵr llai yn gyffredinol)

Mae'r Strategaeth Leol hon yn canolbwyntio ar y ffynonellau lleol hyn o beryl llifogydd, ond mae'n cydnabod ac yn ystyried ffynonellau eraill o beryl llifogydd (gan gynnwys y môr, cyrsiau dŵr mwy a charthffosydd) ac ARhRs cysylltiedig.

Mae bwrdeistref Merthyr wedi bod yn destun nifer o ddigwyddiadau llifogydd eang yn ystod yr hanner can mlynedd diwethaf, sef ym 1979, 1999 a 2009 lle bu llifogydd mewnol ar lawer o eiddo ar draws y fwrdeistref, naill ai o'r afon, dŵr wyneb neu ddŵr daear. Amcangyfrifir ar hyn o bryd bod mwy na 2500 eiddo mewn perygl mawr o lifogydd oherwydd llifogydd dŵr wyneb ar draws y fwrdeistref.

Mae stormydd difrifol 2020 a'r llifogydd dilynol mewn dros ddau gant o eiddo, wedi ein dysgu na ddylem fod yn hunanfodlon mewn perthynas â llifogydd ac oni bai ein bod yn buddsoddi ac yn gweithredu nawr, mae'r llifogydd mawr nesaf yn debygol o fod hyd yn oed yn fwy trychinebus a mwy bydd nifer y trigolion yn y fwrdeistref yn dioddef o ganlyniad. Mae'r strategaeth hon yn nodi sut y mae'r Cyngor yn bwriadu gweithredu newidiadau mewn canfyddiad o beryl llifogydd, yn manylu ar ble y byddwn yn buddsoddi cyllid a sut rydym yn bwriadu newid setiau meddwl o reoli risg llifogydd adweithiol i agwedd fwy rhagweithiol.

2.2 DIBEN Y STRATEGAETH LEOL HON

Cyhoeddassom ein Strategaeth Leol gyntaf yn 2013, gan nodi ein dull trosfwaol o reoli perygl llifogydd lleol. Ochr yn ochr â'n Strategaeth Leol, fe wnaethom gyhoeddi CRhPLI. Datblygodd ein CRhPLI yr amcanion a'r camau gweithredu lefel uchel a amlinellwyd yn ein Strategaeth Leol yn gynllun manylach ar gyfer rheoli llifogydd yn ein cymunedau.

Y ddogfen hon yw ein hail Strategaeth Leol. Er i ni gyhoeddi ein Strategaeth Leol a'n CRhPLI ar wahân yn flaenorol, mae'r Strategaeth Leol newydd hon yn integreiddio'r ddwy ddogfen yn un. Mae hyn yn lleihau cymhlethdod ac yn ein galluogi i gyfathrebu a rheoli perygl llifogydd lleol yn fwy effeithiol. Yn y ddogfen hon rydym yn esbonio sut y bydd

llifogydd yn cael eu rheoli ar draws ardal ein Hawdurdod Lleol, yn gyson â'r amcanion, mesurau a pholisïau a deddfwriaeth gysylltiedig a nodir yn y Strategaeth Genedlaethol. Bydd y Strategaeth a'r Cynllun Gweithredu hwn yn cael eu hadolygu gan Lywodraeth Cymru a'u cyhoeddi ym mis Ebrill 2024. Bydd y Cynllun Gweithredu yn ddogfen esblygol a gaiff ei hadolygu a'i diweddarau'n flynyddol. Bydd y ddogfen Strategaeth ei hun yn cael ei hadnewyddu bob chwe blynedd, yn unol â Strategaeth Genedlaethol Rheoli Perygl Llifogydd Llywodraeth Cymru. Mae Strategaeth Leol yn canolbwyntio ar y ffynonellau lleol hyn o berygl llifogydd, ond yn cydnabod ac yn ystyried ffynonellau eraill o berygl llifogydd (gan gynnwys y môr, cyrsiau dŵr mwy a charthffosydd) ac ARHRs cysylltiedig.

Mae bwrdeistref Merthyr wedi bod yn destun nifer o ddigwyddiadau llifogydd eang yn ystod yr hanner can mlynedd diwethaf, sef ym 1979, 1999 a 2009 lle bu llifogydd mewnol ar lawer o eiddo ar draws y fwrdeistref, naill ai o'r afon, dŵr wyneb neu ddŵr daear. Amcangyfrifir ar hyn o bryd bod mwy na 2500 eiddo mewn perygl mawr o lifogydd oherwydd llifogydd dŵr wyneb ar draws y fwrdeistref.

Mae stormydd difrifol 2020 a'r llifogydd dilynol mewn dros ddau gant o eiddo, wedi ein dysgu na ddylem fod yn hunanfodlon mewn perthynas â llifogydd ac oni bai ein bod yn buddsoddi ac yn gweithredu nawr, mae'r llifogydd mawr nesaf yn debygol o fod hyd yn oed yn fwy trychinebus a mwy bydd nifer y trigolion yn y fwrdeistref yn dioddef o ganlyniad. Mae'r strategaeth hon yn nodi sut y mae'r Cyngor yn bwriadu gweithredu newidiadau mewn canfyddiad o berygl llifogydd, yn manylu ar ble y byddwn yn buddsoddi cyllid a sut rydym yn bwriadu newid setiau meddwl o reoli risg llifogydd adweithiol i agwedd fwy rhagweithiol.

2.3 STRWYTHUR Y STRATEGAETH LEOL HON

Mae **Pennod 3** yn rhoi trosolwg o berygl llifogydd newid hinsawdd yn ein hardal a sut mae'r Strategaeth Leol hon yn ceisio mynd i'r afael â'r risgiau hyn.

Mae **Pennod 4** yn crynhoi sut mae'r Strategaeth Leol hon yn cyd-fynd â'n cynlluniau strategol eraill, er enghraifft ein Cynllun Datblygu Lleol a'n Cynllun (iau) Rheoli Traethlin. Mae hefyd yn crynhoi sut rydym wedi datblygu'r Strategaeth Leol ar y cyd â chynlluniau rhanddeiliaid eraill, megis Cynlluniau Rheoli Basn Afon (RBMP) CNC a Chynllun Rheoli Draenio a Dŵr Gwastraff (DWMP) sydd ar ddod gan Dŵr Cymru.

Mae **Pennod 5** yn nodi'r rolau a'r cyfrifoldebau ar gyfer rheoli perygl llifogydd yn ein hardal. Mae hefyd yn amlygu rhai o'r polisïau allweddol sydd gennym ar waith ar gyfer rheoli perygl llifogydd lleol.

Mae **Pennod 6** yn disgrifio ein Hamcanion neu ein huchelgeisiau strategol ar gyfer rheoli perygl llifogydd yn y blynyddoedd i ddod, a sut mae'r rhain yn cyd-fynd â'r amcanion a nodir yn y Strategaeth Genedlaethol.

Mae **Pennod 7** yn cyflwyno asesiad o berygl llifogydd ar draws ein Hawdurdod Lleol.

Mae **Pennod 8** yn crynhoi'r gwahanol ffyrdd y gellir ariannu gweithgareddau rheoli perygl llifogydd, yn ogystal â sut rydym yn blaenoriaethu'r gweithgareddau hyn.

Mae **Pennod 9** yn nodi ein Mesurau rheoli perygl llifogydd. Mae'r rhain yn weithgareddau eang ac yn ffyrdd o weithio sy'n ein helpu i gyflawni ein hamcanion strategol.

Mae **Pennod 10** yn nodi ein Cynllun Gweithredu ar gyfer rheoli perygl llifogydd. Mae hwn yn gynllun â ffocws, sy'n manylu ar gamau gweithredu penodol sydd eu hangen i fodloni ein mesurau.

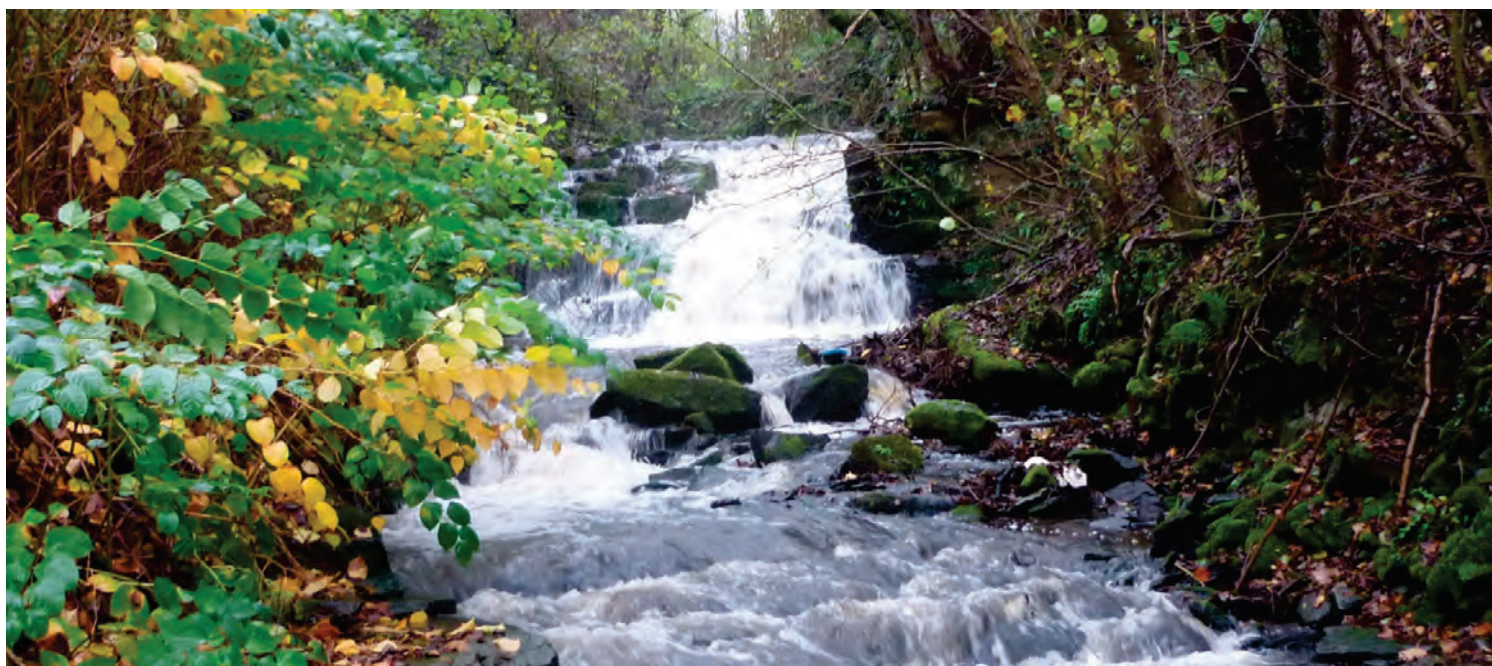
Mae **Pennod 11** yn disgrifio sut y byddwn yn mesur ac yn monitro ein cynnydd wrth gyflawni'r amcanion, mesurau a chamau gweithredu a nodir yn y Strategaeth Leol hon.

2.4 TARGEDAU O FEWN Y STRATEGAETH LEOL HON – AMCANION, MESURAU A CAMAU GWEITHREDU

Mae'r Strategaeth Leol hon yn nodi ein Hamcanion, Mesurau a Chantau Gweithredu ar gyfer rheoli perygl llifogydd. Mae'r tri grŵp hyn yn darparu gwahanol lefelau o fanylion ar sut y bydd perygl llifogydd yn cael ei reoli. Crynhoir ystyr pob un yn y diagram canlynol:

Ffigwr 1 Amcanion, Mesurau a Gweithredoedd

3. CYD-DESTUN CYFREITHIOL

RHEOLIADAU PERYGL LLIFOGYDD 2009

Cafodd Rheoliadau Perygl Llifogydd 2009 eu dirymu o dan Ddeddf Cyfraith yr UE a Ddargedwir (Dirymu a Diwygio) 2023 ar Ragfyr 31^{ain} 2023. Oherwydd eu amlygrwydd mewn deddfwriaeth rheoli perygl llifogydd hyd at a chan gynnwys pan ddrafftwyd y Strategaeth hon, fe'u disgrifir yma a chyfeirir atynt yn y ddogfen hon.

Roedd y Rheoliadau Perygl Llifogydd 2009 wedi gweithredu Cyfarwydddeb Llifogydd yr UE yn Lloegr. Oeddent yn darparu fframwaith ar gyfer rheoli perygl llifogydd dros gylchred 6 blynedd, ac yn gofyn am:

- cynhyrchu Asesiad Perygl Llifogydd Rhagarweiniol (PFRA)
- nodi risg sylweddol bosibl, y cyfeirir atynt fel ardaloedd perygl llifogydd (FRAs)
- mapio perygl a pherygl llifogydd
- Cynlluniau Rheoli Perygl Llifogydd, sy'n nodi mesurau a chymau gweithredu i leihau'r perygl.

Roedd y Rheoliadau'n ei gwneud yn ofynnol i bob un o'r pedair elfen a nodwyd uchod gael eu hadolygu a'u diweddarw lle bo angen, o leiaf bob chwe blynedd. Cwblhaodd MTCBC ei PFRA yn 2011 i gefnogi cynhyrchu a chyhoeddi Cynllun Rheoli Perygl Llifogydd TG yn 2015. Oherwydd dirymu'r rheoliadau hyn, mae elfennau perthnasol FRMP wedi'u hymgorffori yn y LFRMS hwn.

DEDDF RHEOLI LLIFOGYDD A DŴR 2010

Gofynnodd y llywodraeth i Syr Michael Pitt gynnal adolygiad trylwyr ac annibynnol o'r argyfwng llifogydd a gynhaliwyd ym mis Mehefin a mis Gorffennaf 2007 gydag argymhellion ynghylch yr hyn y gellid ei wneud yn wahanol. Cafodd y trefniadau presennol ar gyfer rheoli perygl llifogydd a nodir yn Neddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 eu llywio'n sylweddol gan Adolygiad Pitt.

Nod Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 (FWMA) yw helpu i wella rheolaeth perygl llifogydd a sicrhau diogelwch cyflenwadau dŵr yng Nghymru a Lloegr. Mae'r Ddeddf yn diweddarw deddfwriaeth i sicrhau gwell amddiffyniad rhag llifogydd, rheoli dŵr yn fwy cynaliadwy, gwella gwasanaethau cyhoeddus a sicrhau adnoddau dŵr yn ystod cyfnodau o sychder.

Mae'r FWMA yn creu strwythurau a chyfrifoldebau cliriach ar gyfer rheoli perygl llifogydd ac erydu arfordirol. Mae'n gwella arweinyddiaeth leol drwy roi rôl i awdurdodau lleol. Mae awdurdodau lleol yn cael eu dosbarthu fel Awdurdodau Llifogydd Lleol Arweiniol (ALLIAs) sydd â chyfrifoldebau am reoli perygl llifogydd lleol, tra bod Cyfoeth Naturiol Cymru yn gyfrifol am reoli perygl llifogydd o brif afonydd a'r môr.

DEDDF DRAENIO TIR 1991

Mae Deddf Draenio Tir 1991 yn ddeddfwriaeth y DU sy'n cydgrynhoi'r cyfreithiau presennol ynghylch draenio tir ac sy'n nodi'r hawliau a'r cyfrifoldebau mewn perthynas â draenio tir. Mae'r Ddeddf yn gwneud darpariaeth ar gyfer pwerau Byrddau Draenio Mewnol i reoli ardaloedd draenio mewnol. Nid rôl y Cyngor fel gorfodwr yw darparu ateb i faterion draenio tir preifat, ond defnyddio pwerau statudol i nodi achos, pennu rhwymedi a mynnu bod y tirfeddiannwr neu'r deiliad tir priodol yn gweithredu'r rhwymedi drwy ddulliau ffurfiol os oes angen.

CYFARWYDDEB FFRAMWAITH DŴR 2000

Cyfarwydddeb yr Undeb Ewropeaidd yw'r Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr (WFD) sy'n ceisio sicrhau iechyd ansoddol a meintiol da mewn cyrff dŵr yn Ewrop drwy leihau a chael gwared ar lygredd a sicrhau bod digon o ddŵr i gynnal bywyd

gwyllt ar yr un pryd ag anghenion dynol. Dyma'r brif gyfraith ar gyfer diogelu dŵr yn Ewrop ers 2000 ac mae'n berthnasol i ddyfroedd wyneb mewndirol, trosiannol ac arfordirol yn ogystal â dyfroedd daear. Mae'r WFD yn nodi amcanion, safonau, meini prawf ac offer i sicrhau statws da ar gyfer ansawdd a swm dŵr ac mae'n ei gwneud yn ofynnol i Aelod-wladwriaethau gydweithredu ar gynlluniau rheoli basn afon a rhaglenni o fesurau.

DEDDF YR AMGYLCHEDD 2016

Mae Deddf yr Amgylchedd 2016 yn Ddeddf Cynulliad Cenedlaethol Cymru. Mae'n hyrwyddo rheolaeth gynaliadwy ar adnoddau naturiol, yn darparu ar gyfer targedau ar gyfer lleihau allyriadau nwyon tŷ gwydr, ac yn diwygio'r gyfraith ar godi tâl am fagiau siopa. Mae'r ddeddf hefyd yn darparu ar gyfer casglu gwastraff ar wahân, yn gwahardd gwaredu gwastraff bwyd i garthffosydd, ac yn darparu ar gyfer gwahardd neu reoleiddio gwaredu gwastraff trwy losgi. Mae'n sefydlu'r Pwyllgor Llifogydd ac Erydu Arfordirol ac yn gwneud mân newidiadau i'r gyfraith ynghylch draenio tir ac is-ddeddfau a wneir gan Gorff Adnoddau Naturiol Cymru.

DEDDF LLES CENEDLAETHAU'R DYFODOL (CYMRU) 2015

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn gyfraith sy'n ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus weithio dros lesiant hirdymor Cymru, gan gwmpasu agweddau cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol. Mae'n nodi 7 nod llesiant sy'n cynnwys Cymru lewyrchus, gydnerth, iach, sy'n gyfrifol yn fyd-eang, yn ogystal â Chymru o gymunedau cydlynol, diwylliant bywiog, a'r Gymraeg yn ffynnu. Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar gyrff cyhoeddus i gyflawni datblygu cynaliadwy, sy'n cynnwys gosod a chyhoeddi amcanion sydd wedi'u cynllunio i wneud y mwyaf o'u cyfraniad at gyflawni pob un o'r nodau llesiant. Mae'r ddeddf hefyd yn sefydlu Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol i Gymru i gynghori a chynorthwyo cyrff cyhoeddus i wneud pethau yn unol â'r ddeddf hon. Mae byrddau gwasanaethau cyhoeddus mewn ardaloedd awdurdodau lleol hefyd yn cael eu sefydlu i gynllunio a gweithredu er mwyn sicrhau llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol yn eu hardal.

DEDDF CYNLLUNIO (CYMRU) 2015

Mae Deddf Cynllunio (Cymru) 2015 yn ddeddfwriaeth a basiwyd gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru. Ei nod yw darparu fframwaith ar gyfer cynllunio datblygu cenedlaethol, strategol a lleol yng Nghymru. Mae'r Ddeddf hefyd yn gwneud darpariaethau i geisiadau penodol am ganiatâd cynllunio a cheisiadau eraill gael eu gwneud i Weinidogion Cymru. Mae hefyd yn gwneud darpariaethau ynghylch rheoli datblygu a cheisiadau am ganiatâd cynllunio, gorfodi cynllunio, apeliadau ac achosion eraill. Mae'r Ddeddf hefyd yn diwygio Deddf Tiroedd Comin 2006 a bwriedir iddi gael ei chyflawni fel rhan o ddatblygu cynaliadwy yn unol â gofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

DEDDF ARGYFYNGIADAU SIFIL 2004

Mae Deddf Argyfyngau Sifil Posibl 2004 yn gyfraith y DU sy'n darparu fframwaith ar gyfer amddiffyn sifil yn y Deyrnas Unedig. Mae'r ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol a chyrff y GIG baratoi ar gyfer digwyddiadau a digwyddiadau a allai newid bywydau. Mae hefyd yn caniatáu i lywodraeth y DU wneud newidiadau deddfwriaethol munud olaf, tymor byr a llym ar raddfa na welwyd ei thebyg o'r blaen rhag ofn y bydd argyfwng.

DEDDF DIWYDIANT Y DWR

Mae Deddf y Diwydiant Dŵr 1991 yn gyfraith y DU sy'n nodi prif bwerau a dyletswyddau'r cwmnïau dŵr a charthffosiaeth. Disodlodd y ddeddf Ddeddf Dŵr 1989 a diffiniodd bwerau Cyfarwyddwr Cyffredinol y Gwasanaethau Dŵr, sef yr Awdurdod Rheoleiddio Gwasanaethau Dŵr (Ofwat bellach). Mae'r ddeddf yn darparu hawliau newydd i ddefnyddwyr dŵr, yn enwedig cwsmeriaid cartref yng Nghymru a Lloegr. Mae'n gwahardd datgysylltu'r cyflenwad dŵr i gartrefi am resymau'n ymwneud â pheidio â thalu ac yn rhoi hawliau newydd i lawer o ddefnyddwyr dŵr ddewis ar ba sail y codir tâl arnynt am wasanaethau dŵr a charthffosiaeth.

4. SUT MAE'R STRATEGAETH HON YN YMATEB I NEWID HINSAWDD

4.1 RISG O NEWID HINSAWDD YN EIN ARDAL

Y Senedd oedd y Senedd gyntaf yn y byd i ddatgan argyfwng hinsawdd. Mae newid yn yr hinsawdd yn debygol o gynyddu'r perygl o lifogydd, nid yn unig yn ein bwrdeistref ond ledled Cymru a'r byd. Mae llifogydd yn cael eu gwneud yn fwy tebygol gan y patrymau tywydd mwy eithafol a achosir gan newid hinsawdd byd-eang hirdymor. Ein tymheredd byd-eang ar 1 Ionawr 2023 oedd yr uchaf a gofnodwyd erioed. Mae'r tymheredd byd-eang cyfartalog 1.1°C yn uwch na dechrau'r ganrif ddiwethaf. Mae tymhereddau byd-eang uwch yn rhoi mwy o egni i systemau'r ddaear a chydau lefelau uwch y môr a hinsawdd gynhesach, bydd yn arwain at fwy o anweddiad, mwy o gynnwys lleithder yn yr aer gan arwain at fwy o ddwysedd, hyd a/neu amllder dyddodiad.

Mae newid mewn gorchudd tir (e.e. trefoli), seilwaith draenio/amddiffyn rhag llifogydd sy'n heneiddio a newid yn yr hinsawdd i gyd yn cynyddu'r perygl o lifogydd. Gall llifogydd eithafol gael eu hysgogi gan wlybaniaeth ddwys, hyd hirach, dyddodiad agos neu gyfuniad o'r rhain. Yn achos dyddodiad agos a dwys, mae hyder mawr bod hon yn duedd gynyddol, yn enwedig mewn perthynas â llifogydd gaeaf.

Mae CBSMT wedi profi rhai o effeithiau'r duedd hon dros y degawd diwethaf. Yn nodedig yn gynnar yn 2020, digwyddodd dwy storm yn olynol yn ailadrodd agos - stormydd Ciara a Dennis. Digwyddodd y ddwy storm o fewn wythnos i'w gilydd, gan arwain at gyrsiau dŵr chwyddedig, amodau tir dirlawn a lefelau trwythiad uchel o ddŵr daear. Arweiniodd y cyfuniad o'r ffactorau hyn at lefelau uchel o ddŵr ffo gan arwain at seilwaith draenio yn methu ag ymdopi â'r galw ac o ganlyniad wedi achosi llifogydd eang. Ar gofnod, dioddefodd tua 232 eiddo o lifogydd mewnol o ganlyniad i'r 2 storm hyn – y cyfrif gwaethaf erioed o lifogydd. Er na ellir dosrannu'r digwyddiadau hyn o reidrwydd i effeithiau newid yn yr hinsawdd, mae tystiolaeth i awgrymu, wrth i dymheredd byd-eang godi, y bydd amllder y mathau hyn o stormydd hirfaith, dwys yn cynyddu ac yn dod yn norm.

4.2 SUT MAE EIN STRATEGAETH YN MYND I'R AFAEL Â'R RISGIAU HYN

Mae Adran 8(2)(i) o Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 yn ei gwneud yn ofynnol i'r ALLIA ystyried effaith bresennol newid hinsawdd a'r effaith a ragwelir ar reoli perygl llifogydd ac erydu arfordirol.

Mae CBSMT yn ystyried effeithiau newid yn yr hinsawdd ar weithgareddau rheoli perygl llifogydd ac erydu arfordirol mewn sawl ffordd ac mae llawer o'r amcanion a'r camau gweithredu a nodir yn y strategaeth hon yn ceisio mynd i'r afael â'r risgiau y mae newid yn yr hinsawdd yn eu hachosi.

Trwy ein mesurau a'n cynllun gweithredu wedi'u teilwra, bydd CBSMT yn ceisio chwalu'r seilios mewnol cyfarwydd a gweithio gydag adrannau eraill i fynd i'r afael â'r risgiau hirdymor sy'n gysylltiedig â newid yn yr hinsawdd ac wrth addasu arferion gwaith i sicrhau bod targedau perthnasol yn cael eu cyrraedd.

Gallai hyn olygu gweithio gyda'n cydweithwyr cynllunio a dylanwadu ar benderfyniadau sy'n ymwneud â safleoedd datblygu posibl. Gan weithio gyda'n timau eiddo ac asedau adeiladu, gan sicrhau bod perygl llifogydd ac addasu i'r newid yn yr hinsawdd yn cael eu hystyried ar gyfer safleoedd posibl y gallai'r awdurdod edrych i'w defnyddio ar gyfer prosiectau carbon net sero.

5. CYDLYNNU

5.1 SUT MAE'R STRATEGAETH HON YN CYSYLLTU Â'N CYNLLUNIAU STRATEGOL ERAILL

Er mwyn cyflawni dull cyfannol o reoli perygl llifogydd, mae'n hanfodol bod Strategaeth Leol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd CBSMT yn ystyried cynlluniau a strategaethau allweddol a ddatblygwyd gan bartneriaid mewnol ac allanol. Mae manylion cynlluniau a strategaethau mewnol eraill fel a ganlyn:

- **Cynllun Lles Corfforaethol CBSMT 2023¹**

Mae'r cynllun hwn yn nodi bwriad yr Awdurdodau Lleol ar gyfer gwneud y fwrdeistref yn lle gwell i fyw a gweithio ynddo dros y pum mlynedd nesaf. Mae gan y cynllun bedwar amcan trosfwaol:

- Merthyr Tudful Uchelgeisiol, yn canolbwyntio ar ddysgu
- Merthyr Tudful Iachach
- Merthyr Tudful Ddiogel a Ffyniannus
- Merthyr Tudful Glân a Gwyrdd

Mae LFRMS CBSMT yn ceisio cyfrannu at yr amcanion hyn drwy gynnwys ei amcanion ei hun sy'n ceisio sicrhau bod y cymunedau sy'n wynebu'r risg fwyaf yn wybodus, yn teimlo'n ddiogel ac yn gallu byw mewn ardal sy'n elwa o amgylchedd naturiol cynyddol gyda mwy o fioamrywiaeth tra'n cael mwy o amddiffyniad rhag llifogydd.

- **Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) Newydd CBSMT 2016 – 2031²**

Mae'r cynllun hwn yn ddarn o bolisi cynllunio sy'n nodi mentrau datblygu allweddol hyd at 2031.

Dylid ystyried perygl llifogydd o bob ffynhonnell ar gyfer pob safle datblygu posibl yn ogystal â lleihau'r effaith ar dderbynyddion i lawr yr afon trwy gyflwyno draeniad cynaliadwy yn unol ag Atodlen 3 o Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010³.

- **Cynllun Adfer Natur CBSMT 2019 – 2024⁴**

Mae'r cynllun hwn yn ceisio cynnal a gwella amrywiaeth ein hamgylchedd naturiol i'w wneud yn wydn ac yn gallu cefnogi cymdeithasol, economaidd, iechyd a llesiant cymunedau lleol, er mwynhad ac er ei werth cynhenid ei hun. Mae'r LFRMS yn cyfrannu at y cynllun hwn drwy sicrhau bod pob datblygiad newydd yn gwella bioamrywiaeth drwy gyflwyno systemau draenio cynaliadwy sydd wedi'u dylunio'n dda a sicrhau bod unrhyw waith a gynllunnir yn cael effaith gadarnhaol ar yr amgylchedd naturiol. Ystyrir bioamrywiaeth ac effeithiau llifogydd o fewn amcanion y strategaeth.

- **Cynllun Datgarboneiddio CBSMT 2023 – 2030⁵**

Mae'r cynllun yn amlinellu Cynllun Datgarboneiddio Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful, a fydd yn cael ei ddefnyddio i helpu i lywio'r broses o drosglwyddo'r awdurdod i fod yn sefydliad sector cyhoeddus carbon niwtral erbyn 2030. Un o themâu allweddol y cynllun yw gwella'r ffordd y caiff tir sy'n eiddo i'r cyngor ei reoli drwy gyflwyno coridorau gwyrdd a defnyddio technegau rheoli llifogydd naturiol sy'n cael eu hystyried yn amcanion y Strategaeth.

- **Cynllun Ymateb Brys CBSMT⁶**

Mae'r cynllun hwn yn manylu ar sut mae'r awdurdod a'r holl bartneriaid mewnol cyfrifol yn hysbysu, cynllunio ac ymateb cyn, yn ystod ac ar ôl llifogydd. Mae'r LFRMS yn cynnwys amcanion y manylir arnynt yn adran 9 ar sut rydym yn bwriadu cynnal a gwella'r broses hon i sicrhau bod yr holl drigolion yn cael eu hysbysu a'u haddysgu'n ddigonol am y risgiau tra'n rhoi'r cymorth cywir iddynt pe bai digwyddiad llifogydd yn digwydd.

- **Cynllun Rheoli Asedau Corfforaethol (AMP) CBSMT 2023-2038⁷**

Mae'r cynllun yn amlinellu sut y bydd CBSMT yn cyflawni eu gweledigaeth o bortffolio eiddo sy'n cyd-fynd â blaenoriaethau corfforaethol a gofynion gwasanaeth. Mae themâu allweddol y cynllun yn cynnwys rheoli seilwaith gwyrdd, mannau agored a bioamrywiaeth, ysgolion, a chynlluniau ar raddfa fawr fel Adfywio Canol Tref Merthyr a safle Hoovers. Bydd yr LFRMS yn cefnogi'r strategaeth hon drwy sicrhau bod y perygl o lifogydd i asedau'r cyngor yn cael ei leihau a bod datrysiadau gwyrdd arloesol sy'n cefnogi bioamrywiaeth yn cael eu defnyddio lle bynnag y bo modd.

5.2 CYDLYNNU GYDAG ERAILL

- **Strategaeth Genedlaethol Rheoli Perygl Llifogydd⁸**

Mae'r strategaeth hon yn ofynnol o dan delerau Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 ac mae'n darparu fframwaith ar gyfer sut i reoli perygl llifogydd mewn partneriaeth ag ARHRs ar lefel genedlaethol. Mae ein hamcanion trosfwaol wedi'u hategu gan yr amcanion a nodir yn y Strategaeth Genedlaethol y manylir arnynt ymhellach ym mhennod 7.

- **Cynllun Cenedlaethol Rheoli Perygl Llifogydd⁹**

Roedd y Rheoliadau Perygl Llifogydd 2009 yn gosod dyletswydd statudol ar CNC i gynhyrchu Cynllun Rheoli Perygl Llifogydd Cenedlaethol ar gyfer perygl llifogydd ar lefel ardal basn afon ac erydu arfordirol yng Nghymru. Mae CBSMT yn parhau i ymgysylltu â CNC a datblygu gwaith partneriaeth er mwyn symud ymlaen â'r amcanion a'r mesurau a nodir yn eu cynllun.

- **Cynllun Rheoli Dŵr Gwastraff DCWW¹⁰**

Cynllun yw hwn a ddatblygwyd gan Dŵr Cymru/Welsh Water ac mae'n astudiaeth gynllunio hirdymor sy'n edrych ar anghenion draenio a charthffosiaeth dros y 25 mlynedd nesaf. Mae'r Cynllun yn edrych ar dueddiadau'r dyfodol ac yn ymgorffori dull o gydweithio ag eraill i ymchwilio a nodi opsiynau ar gyfer rheoli gwasanaethau dŵr gwastraff yn gynaliadwy. Mae mesurau yn ein cynllun yn ceisio datblygu dulliau cynaliadwy o reoli dŵr wyneb sy'n lleihau'r effaith ar y rhwydwaith carthffosiaeth.

- **Cynlluniau Gwaredu Dŵr Wyneb DCWW**

Mae CBSMT yn gweithio'n agos gyda Dŵr Cymru i ddatblygu cynlluniau hanfodol sy'n ceisio tynnu dŵr wyneb o'r rhwydweithiau carthffosiaeth gan leihau'r effaith ar gapasiti presennol y systemau hyn ac yn ei dro wella ansawdd dŵr cyrff dŵr derbyn.

- **Cynllun Rheoli Llifogydd Strategol Dalgylch Taf**

Datblygiad parhaus Cynllun Rheoli Llifogydd Strategol Dalgylch Taf mewn ymateb i lifogydd Chwefror 2020. Mae CNC yn parhau i gynnal modelu perygl llifogydd manwl i gefnogi cam nesaf y gwaith sydd wedi'i gynllunio i ddatblygu'r cynllun. Mae'r gwaith hwn yn cael ei wneud mewn cydweithrediad â CBSMT, CBSRhCT, CBSC a DCWW.

- **Cynllun Rheoli Dalgylch Merthyr**

Mae CBSMT a rhanddeiliaid allanol eraill sydd â diddordeb wedi bod yn gweithio gyda CNC yn ystod camau cynnar y bartneriaeth dalgylch prawf ar gyfer dalgylch Merthyr Tudful lle rydym wedi edrych ar gyfleoedd yn y fwrdeistref i leihau perygl llifogydd, gwrthdroi'r dirywiad mewn bio-amrywiaeth, cefnogi addasu i newid yn yr hinsawdd drwy dulliau ecosystem a gwella ansawdd ein cyrff dŵr.

5.3 YMGYNGHORIAD CYHOEDDUS

Cynhaliwyd dwy rownd o ymgynghoriad cyhoeddus i lywio'r Strategaeth Leol.

Cynhaliwyd arolwg ar-lein anffurfiol cychwynnol ym mis Awst 2023 i lywio'r gwaith o ddatblygu'r Strategaeth Leol a darparu llinell sylfaen o ddealltwriaeth y cyhoedd o berygl llifogydd ym Merthyr.

Cynhaliwyd ymgynghoriad ffurfiol ar y Strategaeth ddrafft a'r AAS drafft dros 10 wythnos o ddiwedd mis Tachwedd 2023. Cynhaliwyd yr ymgynghoriad gan ddefnyddio holiadur ar-lein a oedd hefyd ar gael mewn fformat printiedig. Anfonwyd yr arolwg i'r holl ARhR perthnasol yn uniongyrchol, a thargedwyd y cyhoedd gan ddefnyddio sawl fformat hysbysebu. Roedd y rhain yn cynnwys cyfryngau cymdeithasol, e-byst staff, a phosteri.

Cafwyd ymatebion gan sawl ARhR a 41 aelod o'r cyhoedd a gwnaed llawer o ddiweddariadau i'r Strategaeth yn seiliedig ar yr adborth hwn. Mae Atodiad B yn darparu manylion yr ymatebion, a'r newidiadau a wnaed o ganlyniad.

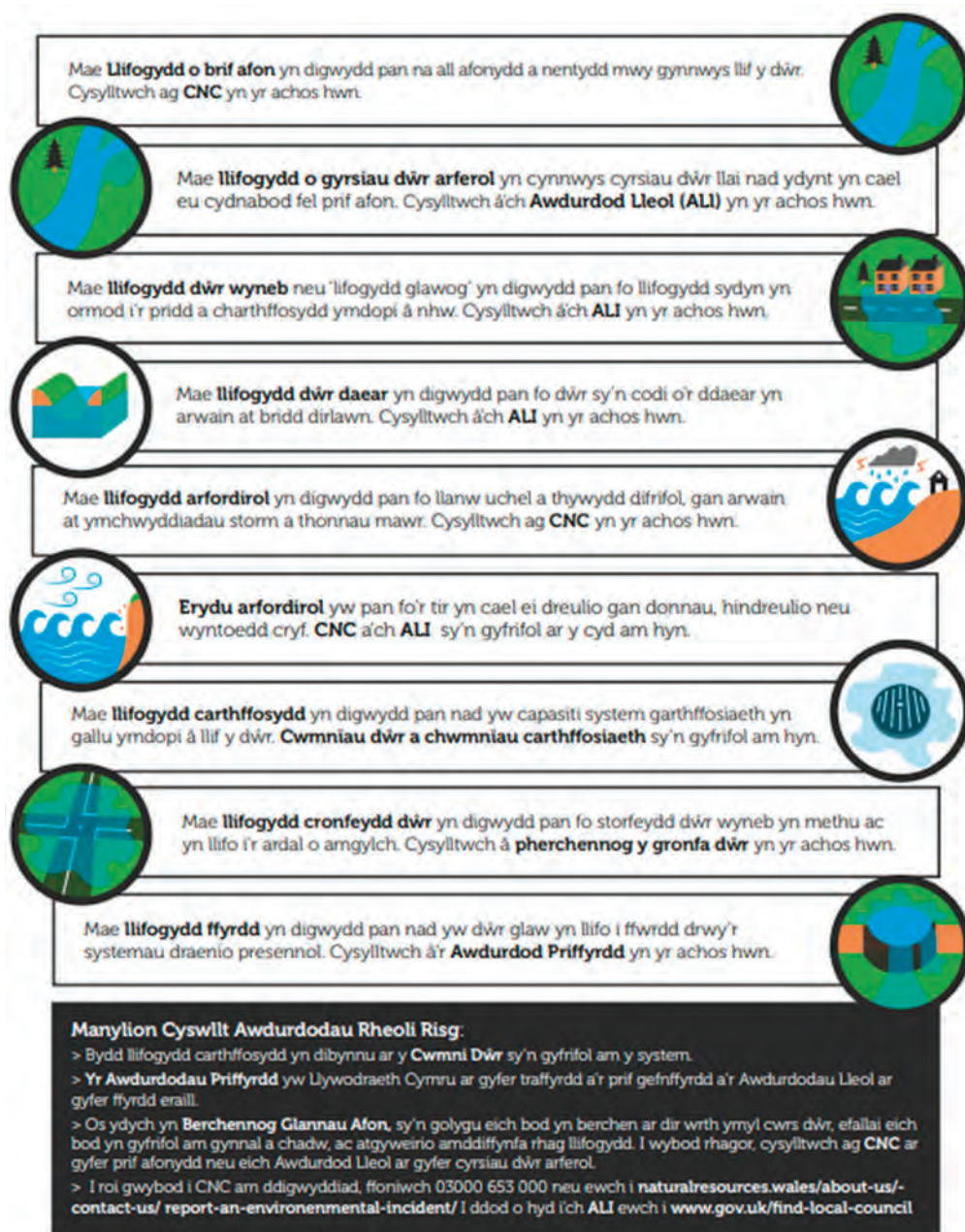
Yn dilyn diweddariadau yn seiliedig ar yr adborth ymgynghori, cyflwynwyd y Strategaeth Leol i Gabinet CBSMT a'i chymeradwyo ym mis Ebrill 2024.

6. SWYDDOGAETHAU A CHYFRIFOLDEBAU AR GYFER RHEOLI RISG LLIFOGYDD

6.1 FFYNONELLAU LLIFOGYDD A PWYNTIAU CYSYLLTU ALLWEDDOL

Mae llifogydd yn digwydd o lawer o wahanol ffynonellau ac mae gan wahanol sefydliadau gyfrifoldebau am reoli'r risg o'r ffynonellau amrywiol. Mae rhagdybiaeth yn aml mai'r Awdurdod Lleol sy'n arwain ar bob agwedd ar lifogydd ond nid yw hyn bob amser yn wir. Mae Ffigur 2 wedi'i gymryd o'r Strategaeth Genedlaethol ac mae'n crynhoi'r gwahanol fathau o lifogydd a'r sefydliadau cyfrifol ym mhob achos.

Ffigur 2 Gyda pwy i gysylltu

6.2 AWDURDODAU RHEOLI RISG A'U SWYDDOGAETHAU

Mae Awdurdodau Rheoli Risg (ARhR) ledled Cymru yn cynnwys Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC), y 22 Awdurdod Lleol a Chwmnïau Dŵr. Mae'n ofynnol i bob ARhR gyflawni nifer o ddyletswyddau statudol fel y'u diffinnir gan Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010. Yn ogystal â'r dyletswyddau statudol hyn, mae'r Ddeddf yn nodi ystod o bwerau caniatol i

ARhRs sy'n eu galluogi i ymgymryd â gweithgareddau diffiniedig os dymunant. Mae Tabl 1 yn manylu ar ffynonellau llifogydd a'r ARhRs sy'n gyfrifol am ei reoli.

	Corff rheoleiddio, sy'n gyfrifol am reoli llifogydd o rwydweithiau carthffosiaeth
	Corff rheoleiddio sy'n gyfrifol am reoli llifogydd o brif afonydd a chronfeydd dŵr yng Nghymru.
	Corff rheoleiddio sy'n gyfrifol am reoli llifogydd o gyrsiau dŵr cyffredin, dŵr wyneb, dŵr daear, a llifogydd sy'n gysylltiedig â ffyrdd nad ydynt yn gefnffyrdd ym Mwrdeistref Merthyr.
	Corff rheoleiddio sy'n gyfrifol am reoli llifogydd sy'n gysylltiedig â chefnffyrdd ar draws Cymru.
	Corff rheoleiddio sy'n gyfrifol am reoli llifogydd o weithgarwch mwyngloddio yn y gorffennol

Tabl 1 ARhR's a'u cyfrifoldebau

Awdurdod Llifogydd Lleol Arweiniol (CBSMT)

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful wedi'i ddynodi o dan Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010, yn Awdurdod Llifogydd Lleol Arweiniol. Ei swyddogaeth yw gweithredu fel corff rheoleiddio sy'n gyfrifol am oruchwylio'r gwaith o reoli perygl llifogydd o gyrsiau dŵr cyffredin, dŵr wyneb, a dŵr daear.

Mae'r ddeddf yn gosod nifer o ddyletswyddau statudol ar CBSMT fel y rhestrir isod.

- Datblygu, cynnal a gweithredu strategaeth rheoli perygl llifogydd lleol.
- Cadw cofrestr o strwythurau neu nodweddion sy'n cael effaith sylweddol ar berygl llifogydd lleol.
- Ymchwilio ac adrodd ar ddigwyddiadau llifogydd lleol sylweddol i nodi'r achosion, canlyniadau a chamau gweithredu posibl i leihau'r perygl o lifogydd yn y dyfodol.
- Sefydlu a chynnal partneriaeth ag ARhRs eraill; rhannu data.
- Rheoleiddio a chaniatáu gweithgareddau a allai effeithio ar lif dŵr mewn cyrsiau dŵr cyffredin.
- Cyfrannu at ddatblygiad cynaliadwy.
- Gweithredu fel y corff cymeradwyo SDCau sy'n gyfrifol am gymeradwyaeth dechnegol systemau draenio cynaliadwy sy'n gwasanaethu datblygiadau newydd sydd â goblygiadau draenio.

Adnoddau Naturiol Cymru

O dan Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010, mae Cyfoeth Naturiol Cymru wedi'i ddynodi'n gorff rheoleiddio sy'n gyfrifol am reoli'r perygl o lifogydd o brif afonydd, cronfeydd dŵr, aberoedd a'r môr. Mae CNC yn gyfrifol am gymryd trosolwg strategol o reolaeth pob ffynhonnell o lifogydd ac erydu arfordirol.

O dan y ddeddf mae ganddynt ddyletswyddau statudol fel y rhestrir isod.

- Cydweithredu ag Awdurdodau Rheoli Risg eraill gan gynnwys rhannu data.
- Adrodd i Weinidog yr Amgylchedd ar berygl llifogydd ac erydu arfordirol yng Nghymru.
- Datblygu Strategaeth Genedlaethol Perygl Llifogydd yng Nghymru.

- Sefydlu Pwyllgor Rhanbarthol Llifogydd ac Arfordir ar gyfer pob rhanbarth sydd yn gyfan gwbl/bennaf yng Nghymru
- Ymgynghori â'r pwyllgor hwnnw ar sut y mae'n bwriadu cyflawni ei swyddogaethau rheoli perygl llifogydd.

O dan Reoliadau Perygl Llifogydd 2009, mae gan CNC y dyletswyddau canlynol hefyd.

- Paratoi mapiau ac adroddiadau asesu rhagarweiniol
- Nodi ardaloedd perygl llifogydd
- Paratoi mapiau peryglon llifogydd a mapiau perygl llifogydd
- Paratoi cynlluniau rheoli perygl llifogydd

Dŵr Cymru/ Welsh Water

Rhaid i gwmnïau dŵr, wrth arfer eu swyddogaethau rheoli perygl llifogydd neu erydu arfordirol mewn perthynas ag ardal yng Nghymru, roi sylw i'r Strategaethau Lleol perthnasol ac unrhyw ganllawiau cysylltiedig.

Mae cwmnïau dŵr a charthffosiaeth yn gyfrifol nid yn unig am ddarparu dŵr, ond hefyd am wneud trefniadau priodol ar gyfer draenio dŵr budr, trin gwastraff, carthffosydd dŵr wyneb a charthffosydd cyfun. Nhw sy'n bennaf gyfrifol am lifogydd o systemau dŵr a charthffosiaeth, a all gynnwys llifogydd o garthffosydd, pibellau neu brif bibellau dŵr wedi byrstio neu lifogydd a achosir gan fethiannau yn y system.

Nid oes unrhyw newidiadau wedi'u gwneud i'r trefniadau gweithredol ar gyfer cwmnïau dŵr a charthffosiaeth mewn perthynas â pherygl llifogydd.

Mae Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 yn gosod nifer o ddyletswyddau statudol ar gwmnïau dŵr a charthffosiaeth gan gynnwys:

- Dyletswydd i weithredu'n gyson â'r Strategaeth Genedlaethol
- Dyletswydd i ystyried cynnwys y Strategaeth Leol berthnasol
- Cydweithio ag Awdurdodau eraill, gan gynnwys rhannu data.

Yn aml, mae gan gwmnïau dŵr a charthffosiaeth wybodaeth werthfawr a allai fod o gymorth mawr i ddeall y peryglon llifogydd a wynebir gan gymunedau ledled Cymru. Bydd angen i gwmnïau dŵr a charthffosiaeth hefyd gyfrannu at baratoi'r Strategaethau Lleol a baratowyd gan Awdurdodau Llifogydd Lleol Arweiniol.

Llywodraeth Cymru

Mae Llywodraeth Cymru yn gweithredu fel yr Awdurdod Prifffyrdd ar gyfer holl gefnffyrdd prifwythiennol Cymru. Mae SWTRA (Asiantaeth Cefnffyrdd De Cymru) yn asiant sy'n gweithio ar ran Llywodraeth Cymru sy'n rheoli perygl llifogydd o bob ffynhonnell sy'n gysylltiedig â chefnffyrdd. Gall hyn olygu rheoli dŵr wyneb sy'n effeithio ar y briffordd neu gysiau dŵr mewn ceuffos ac unrhyw strwythurau sy'n cynnal seilwaith y prifffyrdd.

Llywodraeth Cymru yw awdur y Strategaeth Genedlaethol Perygl Llifogydd ac mae hefyd yn rheoli'r ffrydiau cyllid grant rheoli perygl llifogydd fel y rhestrir isod.

- Cyllid grant cynllun cyfalaf FCERM
- Arian grant cynllun Graddfa Fach FCERM
- Cyllid grant reffeniw FCERM

Awdurdod Adfer Mwyngloddio

Mae'r Awdurdod Adfer Mwyngloddio (MRA), yr Awdurdod Glo gynt, yn awdurdod rheoli risg sy'n gyfrifol am reoli effeithiau mwyngloddio glo yn y gorffennol gan gynnwys ymsuddiant, llifogydd, llygredd dŵr a materion etifeddiaeth mwyngloddio eraill. Nid yw Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 yn sôn yn benodol am yr MRA, ond mae eu cylch gwaith

a'u cydweithrediad â'r LLFA yn dod yn fwyfwy pwysig wrth reoli perygl llifogydd ym Mwrdeistref Sirol Merthyr. Mae dwysedd uchel iawn o hen weithfeydd pyllau glo ar draws y fwrdeistref gyda'r potensial i gael effaith fawr ar berygl llifogydd.

6.3 PARTNERIAID ERAILL SY'N GYFRIFOL

Tirfeddianwyr glan yr afon

Os oes gan dirfeddiannwr gwrs dŵr cyffredin neu brif afon wedi'i chyfeirio drwy ei dir, mae'n berchennog tir glan afon². Yn gyffredinol, mae tirfeddianwyr glannau afon yn gyfrifol hyd at linell ganol y cwrs dŵr ac mae ganddynt ddyletswydd i sicrhau ei fod yn llifo'n rhwydd ac nad yw'n cynyddu'r perygl o lifogydd i dirfeddianwyr cyfagos. Mae tirfeddianwyr glannau afon hefyd yn gyfrifol am gynnal a chadw argloddiau, llystyfiant ar hyd y cwrs dŵr ac unrhyw strwythurau mewnfa/allanfa cwlfer sy'n gwasanaethu'r cwrs dŵr o fewn eu ffin. Pan fo cwrs dŵr mewn cwlfer ar draws darn o dir, mae'r tirfeddiannwr hefyd yn glannau ac yn gyfrifol am ei gynnal a'i gadw a sicrhau ei fod yn rhydd o rwystrau. Os bydd perchnogion glannau'r afon yn dymuno gwneud gwaith ar gwrs dŵr, rhaid cael caniatâd yr ALLIA. Mae manylion llawn hawliau a chyfrifoldebau glannau afon i'w gweld ar wefan Cyfoeth Naturiol Cymru¹¹.

Trafnidiaeth Cymru

Mae gan Trafnidiaeth Cymru (TrC) ddwy linell weithredol o fewn Bwrdeistref Merthyr – Rheilffordd y Cymoedd a llinell fwynau Cwm Bargoed. Mae Trafnidiaeth Cymru yn gyfrifol am reoli perygl llifogydd sy'n ymwneud â nifer o gyrсияu dŵr cyffredin a rhwydweithiau cwlfertau o fewn tir sy'n eiddo iddynt.

Perchnogion Eiddo a Busnes

Mae gan berchnogion eiddo a busnesau gyfrifoldeb i reoli perygl llifogydd sy'n gysylltiedig â'u heiddo eu hunain. Mae gan berchnogion eiddo yr hawl i amddiffyn eu heiddo eu hunain rhag llifogydd cyn belled nad ydynt yn cynyddu'r risg o lifogydd i eiddo cyfagos drwy wneud hynny. Mae rhagor o wybodaeth a chyngor i'r rhai sydd mewn perygl o lifogydd ar gael ar wefan CNC¹².

Dylai perchnogion eiddo sy'n wynebu risg uchel o lifogydd sicrhau bod eu heiddo'n ddigon gwydn i helpu i'w hamddiffyn eu hunain rhag llifogydd yn y dyfodol ac ystyried dulliau diogelu. Ceir rhagor o wybodaeth am y mesurau sydd ar gael ar wefan y Tudalennau Glas¹³.

Partneriaid Eraill

Partneriaid CBSMT	Partneriaid Allanol
Cynllunio Rheoli Datblygu	Gwasanaeth Tân
Polisi Cynllunio	Heddlu De Cymru
Gorfodaeth Cynllunio	Gwasanaeth Ambiwylans De Cymru
Ecoleg	Cartrefi Cymoedd Merthyr
Rheoli Adeiladu	Cymdeithas Tai Merthyr
Cynllunio Argyfwng	Cymdeithas Tai Wales and West
Iechyd yr Amgylchedd	Fforwm Llifogydd Cenedlaethol
Cynnal a Chadw Priffyrdd	Undeb Cenedlaethol yr Amaethwyr
Gwasanaethau Eiddo	Perchnogion Ystad
Parciau a Hamdden	CADW
TGCh	Ffederasiwn Adeiladwyr Tai
Strydlun	CADW
Ystadau	Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog

Tabl 2 Partneriaid Eraill

6.4 SUT RYDYM YN RHEOLI LLIFOGYDD YN EIN ARDAL

Projectau

Projectau Bach Rheoli Llifogydd

Mae CBSMT yn defnyddio cyfuniad o gyllid refeniw a chyfalaf drwy gydol y flwyddyn ariannol iweithredu amrywiol brosiectau perygl llifogydd ar raddfa mewn ardaloedd sy'n dueddol o ddioddef llifogydd dŵr wyneb. Mae'r mân waith hwn yn hanfodol i ddiogelu ein cymunedau rhag mân lifogydd ac mae'r cyllid y mae CBSMT yn ei dderbyn er mwyn nodi, arolygu a gweithredu'r mathau hyn o brosiectau bach yn hanfodol i sicrhau ein bod yn parhau i amddiffyn ein cymunedau. Mae'r tudalennau canlynol yn enghreifftiau o rywfaint o'r gwaith sy'n cael ei wneud i amddiffyn ein cymunedau rhag effeithiau llifogydd.

Draen tir a bwnd Parc y Castell (Clwydyfagwyr): Roedd trigolion yn ardal Parc y Castell wedi profi llifogydd mewnol oherwydd draen tir a oedd yn gweithio'n wael a oedd yn gorlifo'n rheolaidd gan effeithio ar dri eiddo cyfagos. Penododd CBSMT contractwr a gweithio gyda pherchennog y tir i newid y draen tir presennol ac adeiladu bwnd llifogydd i amddiffyn yr eiddo yn ystod cyfnodau hir o law.

Ffigwr 4 Lliniaru llifogydd Parc y Castell

Adfer cwlfer Bythynnod Pandy (Trelewis): Derbyniodd CBSMT adroddiad o dwll suddo yn agos at geuffos ARMCO 1.5mo ddiamedr oedd yn heneiddio. Daeth ein hymchwiliad i'r casgliad bod sgwrio difrifol wrth wrthdro'r cwlfer yn achosi i'r deunydd amgylchynol olchi allan yn ystod llifoedd uchel gan arwain at dwll sinc mawr ar ochr y cwlfer. Daeth amcangyfrifon modelu cwrs dŵr i'r casgliad y byddai cwlfer 1.2m mewn diamedr yn ddigonol i reoli llifoedd hyd at a chan gynnwys digwyddiad glawiad 1 mewn 100 +30%CC. Ystyriwyd mai gosod cwlfer gyda chynllun amgylchynu concrit oedd yr opsiwn peirianyddol mwyaf cost effeithiol i ddiogelu'r cwlfer a diogelu eiddo cyfagos.

Ffigwr 3 Adfer cwlfer Bythynnod Pandy

Projectau Perygl Llifogydd Storm Dennis

Yn sgil storm Dennis, nodwyd nifer o faterion llifogydd ar draws y fwrdeistref. Er na ellid bod wedi achub y blaen ar lawer o'r materion, yn y tair blynedd ers y digwyddiad, mae dros hanner cant o brosiectau risg llifogydd, tirlithriad a strwythurol wedi'u cynnal i wella seilwaith ac amddiffyn ein cymunedau.

Amddiffynfa rhag llifogydd Porthwyr Plymouth (Troedyrhiw): Gwelodd Troedyrhiw lifogydd eang yn ystod Storm Dennis. Torrodd nant Plymouth, sy'n weddill o'r gwaith haearn helaeth yn yr ardal, fwnd llifogydd a gorlifodd mwy na 120 o eiddo. Adeiladwyd wal amddiffyn rhag llifogydd 2.5m a phont droed newydd i lefelau uchaf y wal newydd i amddiffyn y pentref rhag llifogydd yn y dyfodol hyd at a chan gynnwys storm 1 mewn 200 mlynedd.

Ffigwr 5 Amddiffynfa Llifogydd Porthwyr Plymouth

Adsefydlu argloddiau a hoelio pridd (Pontsarn): Achosodd llifogydd dŵr daear gormodol lithriad tir i ffordd gan gyfyngu mynediad i drigolion Pontsarn a Phontsticill yn ystod storm enbyd Dennis. Mae prosiect adfer tir a hoelio pridd ar waith ar hyn o bryd i ddiogelu'r arglawdd er mwyn sicrhau llwybr diogel i'r cymunedau hyn a sicrhau bod cyflenwadau cemegol hanfodol yn cael eu darparu i waith trin dŵr Pontsticill.

Ffigwr 6 Sefydliogi arglawdd Pontsarn

Gwaith gwella sianel a strwythur chilfach (Bedlinog): Mae cwrs dŵr Maes y Bedw yn profi cyfraddau llif uchel yn ystod misoedd y gaeaf ac roedd cilfach y cwlfer yn agored i rwystr yn barhaus oherwydd sgwrio difrifol ar y cwrs dŵr a oedd yn cael ei gynnal a'i gadw'n wael dan berchnogaeth glannau'r afon. Gwelodd digwyddiad Storm Dennis gorlifo'r strwythur wal flaen presennol a llifogydd mewn eiddo ac isadeiledd cyfagos. Gwelodd y cynllun adeiladu sianel arfog o graig i ddileu'r broblem sgwrio ac uwchraddio strwythur y fewnfa i gynyddu'r capasiti.

Ffigwr 7 Amddiffynfa Maes y Bedw

Gwaith gwella leinin y sianel a'r fewnfa (Troedyrhiw): Arweiniodd y gweithgarwch mwyngloddio hanesyddol uwchben Clos Bryn Rhedyn, Troedyrhiw at ormodedd o ddŵr daear yn deillio o hen weithfeydd mwyngloddio gan arwain at orlifo yn y cwrs dŵr presennol a llifogydd mewn eiddo o fewn y stad dai gyfagos. Roedd 450m o gynfas concret wedi'i leinio ar y cwrs dŵr i gynyddu'r cynhwysedd a gwnaed gwaith gwella i strwythur y geuffos yn Rock Gardens i leihau'r perygl o lifogydd i drigolion cyfagos.

Ffigwr 8 Gwella'r sianel yn Rock Gardens

Projectau Tomenni

Ar ôl Storm Dennis, mae CBSMT wedi derbyn cyllid wedi'i neilltuo gan Lywodraeth Cymru i ddatblygu prosiectau i wella sefydlogrwydd a draeniad cysylltiedig y tomenni categori C (risg uchel) niferus ar draws y fwrdeistref. Er bod y cynlluniau wedi'u dylunio i wella sefydlogrwydd y tomennydd, mae'r gwaith draenio gofynnol hefyd wedi'i ddylunio i leihau perygl llifogydd i'r gymuned gyfagos.

Gwaith amddiffyn sgwriad tomen a gwella sianel (Heol Abertawe): Nododd yr Awdurdod Glo fod gan domen Clwdfagwr sgwrio difrifol ar yr ochr ddwyreiniol oherwydd draeniad aneffeithiol ar y perimedr. Roedd y cwrs dŵr hefyd yn achosi problemau llifogydd i'r eiddo cyfagos. Adeiladwyd gwaith gwella sianel gan ddefnyddio cynfas concrit i amddiffyn y domen rhag sgwrio carreg floc i amddiffyn y domen a lleihau'r perygl o lifogydd yn yr ardaloedd cyfagos.

Ffigwr 9 Gwelliannau sianel Heol Abertawe

Ffyrdd Gwydn – Cynlluniau draenio priffyrdd

Mae CBSMT wedi derbyn cyllid gan Lywodraeth Cymru dros y pedair blynedd diwethaf er mwyn gwella cynaliadwyedd ein rhwydwaith draenio priffyrdd mabwysiedig, lleihau adeiladu dŵr wyneb a gwella diogelwch rhwydwaith priffyrdd y Cyngor.

Drainage replacement works (Gurnos): Residents of Palm Road, Gurnos were continually being affected by surface water flooding after periods of heavy rain. Camera surveys of the existing drainage network concluded failed pipework reducing the ability to drain efficiently, leading to flooding of the area. Pipes and gullies have been upgraded significantly reducing the flooding to adjacent properties.

Ffigwr 10 Amddiffynfa llifogydd Heol Palmwydd

Cynnal a chadw asedau llifogydd

Mae 480 o strwythurau cilfach ceuffos hysbys yn y fwrdeistref y mae angen eu cynnal a'u cadw i sicrhau bod y perygl o lifogydd yn cael ei leihau yn ystod tywydd garw. Mae 230 o'r asedau hyn yn cael eu cynnal gan yr Awdurdod Lleol sy'n gyfrifol yn gyffredinol am gynnal a chadw asedau llifogydd o fewn tir sy'n eiddo iddo. Mae'r Awdurdod Lleol yn gweithredu amserlen cynnal a chadw trwyadl er mwyn sicrhau bod unrhyw ddifrod i'w asedau'n cael ei atgyweirio'n brydlon ac mae tîm ymroddedig o weithredwyr yn sicrhau bod strwythurau mewnfa yn rhydd o falurion a bod dŵr yn llifo'n rhwydd. Mae 250 o asedau llifogydd yn y fwrdeistref yn gyfrifoldeb perchnogion glannau afonydd. Gall perchnogion glannau afonydd naill ai fod yn sefydliadau sy'n gyfrifol am y tir y mae'r asedau llifogydd yn ei wasanaethu megis SWTRA a DCWW neu fod yr asedau o fewn tir preifat ac yn gyfrifoldeb perchnogion eiddo neu ffermwyr unigol. Cyfrifoldeb y sefydliad neu'r perchennog tir yw cynnal a chadw'r asedau hyn ac mae'n rhaid iddynt sicrhau bod cyrsiau dŵr a chilfatiau yn rhydd o unrhyw rwystr i leihau perygl llifogydd. Mae gan yr Awdurdod Lleol, sy'n gweithredu fel ALILIA, bwerau deddfwriaethol i orfodi cynnal a chadw asedau llifogydd er mwyn sicrhau bod y perygl o lifogydd i eiddo cyfagos mor isel â phosibl.

Archwiliadau ac arolygon o asedau llifogydd

Mae CBSMT yn cynnal archwiliadau strwythurol rheolaidd ar ei asedau llifogydd risg uchel. Gall asedau llifogydd gynnwys strwythurau mewnfa cwlfer, waliau llifogydd, cyrsiau dŵr a phontydd. Mae archwilio adeileddau yn hollbwysig er mwyn ardystio eu cyfanrwydd strwythurol a diogelu rhag methiant trychinebus a sicrhau nad oes unrhyw broblemau sgwrio a bod rhwystrau posibl yn cael eu nodi. Yn gyffredinol, mae'r mathau o arolygiadau a gynhelir fel a ganlyn:

- **Archwiliadau strwythur cilfach y ceuffos**
Mae strwythurau mewnfa cwlfertau diamedr mwy yn cael eu harchwilio'n weledol i wirio am gyfanrwydd strwythurol, sgwrio i waliau pen a difrod sgrin sbwriel.
- **Archwiliadau gweledol arferol**
Archwiliadau cwlfer wedi'u hamserlennu lle mae tîm gweithredol yn ymweld â'r cilfachau cwlfer sydd â'r risg fwyaf i sicrhau nad oes unrhyw rwystrau a'u bod yn cael eu glanhau lle bo angen.
- **Archwiliadau TCC**
Cynhelir arolygon teledu cylch cyfyng i asesu cyfanrwydd strwythur pibellau cwlfertau a draeniau priffyrdd llai o ddiamedr. Gall arolygon leoli pellteroedd methiant pibellau sy'n caniatáu ar gyfer pennu'n gywir y lleoliadau atgyweirio angenrheidiol.
- **Archwiliadau cwlfer mewnol**
Mae'r math hwn o archwiliad yn gofyn am fynediad â chriw i gyrsiau dŵr ceuffos diamedr mwy. Mae tîm gweithredol lefel 3 wedi'i hyfforddi mewn mannau cyfyng yn mynd i mewn i'r system ceuffos i archwilio cywirdeb strwythurol ac unrhyw faterion sgwrio. Cofnodir problemau posibl ar bellteroedd a fesurwyd a threfnir at atgyweirio diffygion angenrheidiol.

Ymchwiliadau

Mae ymchwiliadau ar ôl llifogydd yn hollbwysig wrth benderfynu ar achosion llifogydd. Waeth beth fo maint y llifogydd, bydd CBSMT yn gweithio ar y cyd ag adrannau eraill ac ARhRs eraill er mwyn sefydlu'r achosion sylfaenol a nodi'r gwaith angenrheidiol sydd ei angen i ddatrys unrhyw faterion llifogydd. O dan Adran 19 (A19) o Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010, mae gan ALILIA ddyletswydd i ymchwilio i achosion o lifogydd sy'n arwain at lifogydd mewnol ugain eiddo neu fwy a sicrhau bod canfyddiadau'r ymchwiliad hwnnw ar gael i'r cyhoedd. Dim ond ar un achlysur y bu'n rhaid i CBSMT gynnal ymchwiliad o'r fath. Un o'n camau gweithredu y manylir arnynt yn adran 11 y strategaeth hon, fydd ymchwilio i bob achos o lifogydd a'i gofnodi er mwyn sicrhau bod catalog cadarn o achosion o lifogydd ar draws y fwrdeistref yn cael ei gadw i helpu ein dealltwriaeth well o ble mae tueddiadau'n bodoli a ble i flaenoriaethu buddsoddiad. helpu i amddiffyn ein cymunedau.

Modelu ac Arolygon

Yn ein bwrdeistref, mae yna lawer o asedau llifogydd hanesyddol na fyddant wedi'u dylunio i safonau cyfredol. Gan ddefnyddio data arolwg ar gyfer ceuffosydd a chysiau dŵr, gall CBSMT wneud gwaith modelu hydrologig o geuffosydd a chysiau dŵr risg uchel hysbys i sicrhau bod asedau draenio yn addas i'r diben a bod ganddynt y gallu i ddarparu ar gyfer gofynion dylunio angenrheidiol gan gynnwys addasu i newid yn yr hinsawdd. Enghraifft o waith sy'n cael ei wneud ar hyn o bryd yw'r gwaith modelu llifogydd sy'n cael ei wneud ochr yn ochr ag ymgynghorwyr ar Nant Morlais sydd ar hyn o bryd yn gosod 240 o fusnesau ac eiddo preswyl yng nghanol y dref mewn perygl o lifogydd ar gyfer digwyddiad storm blwyddyn newid hinsawdd 1 mewn 100 +30%. Mae'r prosiect, sy'n cael ei arwain gan CBSMT a'i ariannu gan Lywodraeth Cymru, yn gweld arolwg o ddalgylch Nant Morlais, modelu cysiau dŵr a chwlffertau i bennu opsiynau ar gyfer gostyngiad sylweddol mewn perygl llifogydd yng nghanol y dref.

Cyfathrebu

Ar hyn o bryd mae gan CBSMT 23 o orsafoedd monitro llifogydd ar rai o'i strwythurau mewnfa cwlffert sydd â'r perygl mwyaf. Mae'r gorsafoedd monitro yn ein galluogi i wirio lefelau dŵr sy'n codi o bell ac anfon timau gweithredol i glirio rhwystrau i sicrhau bod dŵr yn rhedeg yn rhydd. Er nad yw CBSMT yn defnyddio hwn fel dull o gyfathrebu â chymunedau o berygl llifogydd sydd ar ddod, rydym yn ymchwilio i systemau monitro a allai o bosibl roi diweddariadau amser real i ni a fyddai'n caniatáu i ni rybuddio cymunedau. Bydd hyn yn cael ei symud ymlaen yng Nghynllun Gweithredu CBSMT.

Mae adran Beirianeg CBSMT wedi ymgysylltu ag ysgolion lleol ac wedi rhoi cyflwyniadau ar beryglon llifogydd a mesurau ataliol. Credwn fod ymgysylltu â phobl ifanc i ddeall y perygl o lifogydd a beth i'w wneud os ydych mewn perygl yn ddull effeithiol o gyfleu'r neges i'n cymunedau.

Mae CBSMT yn defnyddio ei lwyfannau cyfryngau cymdeithasol a'i wefan gorfforaethol i hysbysu ein cymunedau am rybuddion tywydd garw a ble i ddod o hyd i gyngor ar y peryglon llifogydd, paratoi ar gyfer llifogydd a beth i'w wneud os bydd llifogydd yn effeithio arnynt.

Cydlynnu

Mae CBSMT wedi ymrwmo i weithio gydag ARHRs amrywiol, a phartneriaid allanol a mewnol i asesu a chynllunio rheoli perygl llifogydd yn strategol yn ogystal ag ymateb i faterion perygl llifogydd. Mae nifer o fentrau y mae CBSMT yn rhanddeiliaid datblygu allweddol ar hyn o bryd.

- **Cynlluniau gwahanu dŵr wyneb DCWW** – mae CBSMT yn gweithio'n agos gyda Dŵr Cymru a'u hymgyngorwyr i ddatblygu a llywio eu menter gwahanu dŵr wyneb. Nod y prosiect yw tynnu dŵr wyneb o'u rhwydwaith carthffosydd cyfun er mwyn lleihau'r effaith ar CSOs gorweithredol i leihau eu lefelau gweithgaredd. Nod y cynlluniau yw ymgorffori draeniad cynaliadwy i reoli dŵr wyneb, lleihau llifogydd i gyrff dŵr derbyn a gwella ansawdd dŵr.
- **Partneriaeth Dalgylch Merthyr** – Mae CBSMT yn gweithio gydag arweinydd y prosiect, CNC a phartneriaid mewnol/allanol i ddatblygu atebion rheoli perygl llifogydd naturiol ar gyfer coridor draenio Morlais a fydd yn cyflwyno gostyngiad mewn perygl llifogydd ac yn cyflwyno buddion ecolegol i'r ardaloedd cyfagos.
- **Partneriaeth Strategol Dalgylch Taf** – Mae CBSMT yn rhanddeiliad ymroddedig yn y fenter dalgylch Taf Strategol sy'n cael ei harwain gan CNC a hefyd wedi'i phartneru gan CBSRhCT, CBSC a DCWW. Bydd y prosiect strategol hirdymor yn ceisio datblygu cyfleoedd ar lefel dalgylch ar hyd coridor afon Taf i leihau perygl llifogydd a chyflwyno buddion amgylcheddol.

Draeniad cynaliadwy

Mae Atodlen 3 o Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 yn ei gwneud yn ofynnol i bob datblygiad newydd dros 100m² mewn ardal adeiladu ac ymgorffori draeniad cynaliadwy sydd wedi'i ddylunio i fodloni set o safonau a ddiffiniwyd

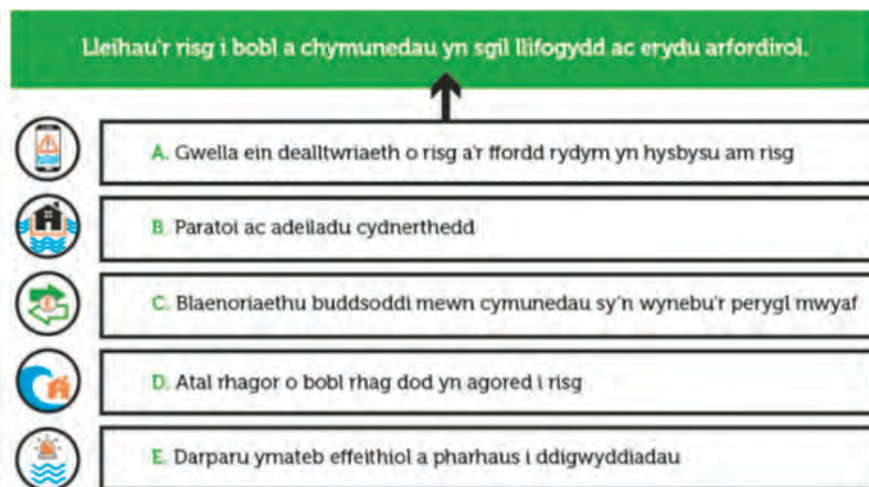
ymlaen llaw. Mae'r safonau'n sicrhau nad yw dŵr wyneb newydd yn cynyddu'r risg o lifogydd dŵr wyneb, yn sicrhau bod bioamrywiaeth a gwerthoedd amwynder yn cael eu gwella a bod trefniadau cynnal a chadw priodol yn eu lle i sicrhau ymarferoldeb. Mae'r ddeddfwriaeth yn gosod dyletswydd ar CBSMT i weithredu fel CSS sy'n gyfrifol am gymeradwyaeth dechnegol draenio dŵr wyneb ar gyfer datblygiadau newydd ac mewn rhai achosion mae'n ofynnol iddynt fabwysiadu a chynnal nodweddion draenio cynaliadwy o fewn datblygiadau. Dylai systemau draenio cynaliadwy effeithiol ddynwared draeniad dŵr wyneb naturiol cyn datblygu, gan sicrhau na chynyddir y risg o lifogydd o ganlyniad i ddatblygiadau newydd a lleihau'r pwysau ar gyrff dŵr derbyn. Nid yw cyflwyno SDCau i ddatblygiadau newydd yn gwella'r darlun cyffredinol o berygl llifogydd ond mae'n cynnal y sefydliadau bresennol. Er mwyn gweld gostyngiad cyffredinol mewn perygl llifogydd, bydd CBSMT yn chwilio am gyfleoedd i ôl-ffitio SDCau mewn datblygiadau presennol lle mae problemau llifogydd dŵr wyneb yn bodoli a bydd yn cael ei gynnwys yn ein cynllun gweithredu.

7. AMCANION STRATEGOL

7.1 AMCANION STRATEGOL CENEDLAETHOL

Ym mis Gorffennaf 2020, datblygodd CNC, gan weithio ar ran Llywodraeth Cymru, Strategaeth Genedlaethol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol (FCERM), yn manylu ar sut y bwriedir rheoli perygl llifogydd o'r môr, afonydd a dŵr wyneb yng Nghymru. Pwysleisiodd digwyddiadau llifogydd 2020 yr angen i atgyfnerthu blaenoriaethau strategol ar gyfer atal llifogydd, gwytnwch ac addasu i'r hinsawdd a chyflwynodd y strategaeth wedi'i diweddaru gyfres o amcanion trosfwaol er mwyn cyflawni hyn.

Ffigur 11 Amcanion strategaeth cenedlaethol

7.2 AMCANION YN EIN HARDAL

Mae'r strategaeth genedlaethol yn cynnwys pum amcan eang ar gyfer rheoli perygl llifogydd yn effeithiol ledled Cymru. Yn seiliedig ar ganlyniadau arolwg rheoli perygl llifogydd diweddar, bydd ein strategaeth leol yn canolbwyntio ar bedwar amcan cyffredinol sy'n gyson ag ymatebion yr arolwg ond hefyd i gyd-fynd â'r amcanion a nodir yn y strategaeth Genedlaethol. Bwriedir i'r amcanion fod yn flaenoriaethau lefel uchel sy'n darparu fframwaith ar gyfer y Mesurau a'r Cynllun Gweithredu manwl sylfaenol. Mae amcanion cyffredinol strategol CBSMT wedi'u hamlinellu yn nhabl 3.

Amcanion Strategol Lleol CBSMT	Amcanion Strategaeth Cenedlaethol				
	A	B	C	D	E
1. Gwellu ein dealltwriaeth o risg	•	•			
2. Parodrwydd a chyfathrebu	•	•			
3. Lleihau llifogydd dŵr wyneb i'r cymunedau mwyaf peryglus			•	•	
4. Darparu ymateb effeithiol a chydlynol i ddigwyddiadau llifogydd					•

Tabl 3 Amcanion strategol CBSMT

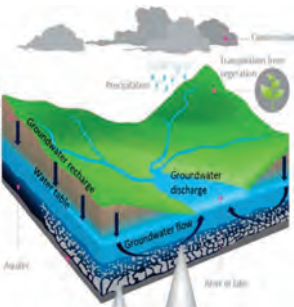
Fel yr amlinellwyd yn Adran 2.4, yr amcanion yw targedau cyffredinol neu ganlyniadau ar gyfer rheoli perygl llifogydd ym Mwrdeistref Sirol Merthyr Tudful. Mae'r amcanion hyn yn cael eu hategu gan fesurau manylach, a chyflawniadau penodol sydd wedi'u cynnwys mewn Cynllun Gweithredu.

8. BETH YW Y PERYGL O LIFOGYDD YN EIN HARDAL?

Mae llifogydd yn ffenomen naturiol a all gael canlyniadau dinistriol ac mae perygl llifogydd a fflachlifoedd yn cynyddu ledled y DU. Credir bod newid hinsawdd yn ffactor allweddol o ran amllder glawiad dwys a hirfaith, nid yn unig yn y DU, ond ledled y byd. Tra bod glawiad hirfaith sy'n arwain at lifogydd yn tueddu i ddigwydd yn ystod misoedd y gaeaf, mae bellach yn ddigwyddiad cyffredin i weld glawiad dwys drwy gydol y flwyddyn lle nad yw'r ddaear yn gallu amsugno dŵr yn ddigon cyflym a gall seilwaith draenio gael ei lethu gan arwain at lifogydd.

Perygl llifogydd yw'r tebygolrwydd y bydd llifogydd yn digwydd a'r effaith y gallai ei gael. Nid yn unig y mae llifogydd yn effeithio ar eiddo ond hefyd ar seilwaith, safleoedd cadwraeth natur ac ecoleg. Mae amrywiaeth o ddulliau ar gyfer asesu perygl llifogydd fel y manylir yn adran 4.1. Gall y perygl llifogydd hwn ddod o ffynonellau lluosog a gellir ei gategoreiddio'n gyffredinol yn unol â thabl 4.

Prif afonydd	Mae llifogydd o brif afonydd fel arfer yn digwydd ar ôl cyfnodau o lawiad hir a dwys gan achosi i ddalgylchoedd draenio ddod yn hynod o brysur. Mae sianel naturiol yr afon yn cael ei lethu ac mae dŵr yn torri ar yr arglawdd neu'r strwythur amddiffyn rhag llifogydd ac yna'n gorlifo'r gorlifdir cyfagos ac eiddo neu seilwaith o'i fewn. O fewn bwrdeistref Merthyr mae pedair prif afon – Afonydd, Taf, Taf Fechan, Taf Fawr a Bargoed Taf. Ar hyn o bryd mae 3200 o adeiladau mewn perygl o lifogydd o'r brif afon o fewn y fwrdeistref. Mae'r data sydd wedi'u cynnwys yn y Gofrestr Cymunedau mewn Perygl (CaRR), yn nodi'r ardaloedd sydd fwyaf mewn perygl o lifogydd o afonydd a'r môr yng Nghynllun Rheoli Perygl Llifogydd Canol De CNC fel 'Merthyr Tudful' a 'Throedyrhiw'.
	Fel arfer gellir adnabod cwrs dŵr cyffredin fel unrhyw sianel sy'n cludo dŵr ar unrhyw adeg (gan gynnwys nentydd, ffrydiau, ffosydd, draeniau, toriadau, morgloddiau a llifddorau) Mae sianel yn dal i gael ei diffinio fel cwrs dŵr hyd yn oed os nad yw'n llifo drwy'r flwyddyn, neu os mai dim ond yn ystod stormydd y mae'n llifo. Gall llifogydd o gysiau dŵr cyffredin ddigwydd pan fydd y sianel yn gorlifo oherwydd bod y cynhwysedd yn cael ei lethu gan arwain at orlifo. Mae hyn fel arfer o ganlyniad i waith cynnal a chadw gwael neu ormodedd o ddŵr wyneb yn mynd i mewn i'r sianel. Yn ogystal, mae cysiau dŵr cyffredin mewn ceuffos lle maent yn mynd o dan ardaloedd trefol a gall rhwystrau yn y cilfachau/allanfeydd cwlfer neu ormodedd o ddŵr wyneb achosi llifogydd yn yr ardal gyfagos. Amcangyfrifir bod 900 eiddo yn y fwrdeistref o fewn 20m i gwrs dŵr arferol a gallent fod mewn perygl o lifogydd.
	
Llifogydd dŵr wyneb 	Mae llifogydd dŵr wyneb yn digwydd pan na all cyfaint y dŵr glaw sy'n disgyn ddraenio i ffwrdd trwy systemau draenio presennol neu drwy hidlo i'r ddaear. O ganlyniad, mae'r dŵr yn gorwedd ar y ddaear a gall ddechrau llifo – gan achosi llifogydd lleol. Yn nodweddiadol, mae llifogydd dŵr wyneb yn cael eu hachosi gan faint o law a'r cyflymder uchel y mae'n taro'r ddaear. Mae hyn yn achosi cronïad sy'n atal y systemau draenio presennol rhag ei ddraenio. Gall dŵr wyneb ddigwydd hefyd o ganlyniad i orlifo cysiau dŵr cyffredin. Mae modelu presennol yn awgrymu bod tua 2200 o eiddo yn y fwrdeistref mewn perygl mawr o lifogydd o ddŵr wyneb.

Dwr o'r Ddaear	Gall llifogydd o ddŵr daear ddigwydd pan fydd lefel y dŵr o fewn y graig neu'r pridd o dan y ddaear a elwir yn lefel trwythiad yn codi. Pan fydd y lefel trwythiad yn codi ac yn cyrraedd lefel y ddaear, mae dŵr yn dechrau treiddio i'r wyneb a gall llifogydd ddigwydd. Yn ein bwrdeistref, gall llifogydd dŵr daear hefyd ddigwydd o fewn hen weithfeydd mwyngloddio gan arwain at ddŵr llifogydd yn deillio o'r mynedfeydd mwyngloddiau a gorlifo'r ardal gyfagos. Mae llifogydd dŵr daear yn llawer arafach i ddigwydd na llifogydd dŵr wyneb - fel arfer bydd yn digwydd ddyddiau neu hyd yn oed fisoedd ar ôl glaw trwm neu hir. Oherwydd ei natur anrhagweladwy, mae'n amhosibl amcangyfrif y perygl llifogydd cyffredinol o ddŵr daear er bod y mesurau yn y strategaeth hon yn ceisio cael gwell dealltwriaeth o'i achosion a sut i'w reoli.
	
Dŵr wyneb / Carthffosydd Cyfun	Mae llifogydd o garthffosydd yn ganlyniad uniongyrchol naill ai i rwystrau yn y rhwydwaith carthffosydd sy'n achosi i garthffosiaeth wrth gefn a gorlifo drwy bibellau a thyllau archwilio neu, pan fydd gormodedd o ddŵr wyneb yn mynd i mewn i'r rhwydwaith carthffosiaeth ac nid oes gan y system bibellau ddigon o gapasiti i ymdopi ag ef. y galw ychwanegol yn arwain at orlenwi pibellau a thyllau archwilio. Er ei bod yn anodd rhagweld faint o eiddo a allai fod mewn perygl o garthffosydd yn gorlifo, mae DCWW yn datblygu cynlluniau i dynnu dŵr wyneb o'u rhwydweithiau i leihau'r risg o orlwytho carthffosydd.
	
Draeniad priffyrdd	Yn yr un modd â llifogydd carthffosydd, mae llifogydd priffyrdd yn digwydd pan fo rhigolau priffyrdd wedi'u blocio ac ni all y briffordd ddraenio neu pan na all y system bibellu ymdopi â galw cynyddol yn ystod stormydd fflachlyd, dwys sy'n arwain at orlifo pibellau a thyllau archwilio. Ym Mwrdeistref Merthyr, mae canran uchel o gyliau priffyrdd wedi'u cysylltu'n uniongyrchol â'r rhwydwaith carthffosiaeth - carthffosydd cyfun fel arfer. Mae carthffosydd cyfun yn draenio carthion o'n toiledau, cawodydd ac ati ond hefyd yn draenio dŵr wyneb o doeau ein cartrefi. Pan fydd rhwydwaith carthffosydd cyfun yn rhedeg ar gapasiti o 80 – 90% yn ystod stormydd hirfaith neu ddwys, weithiau nid oes capasiti ychwanegol i ddraenio'r briffordd, gan arwain at orlifo ar y briffordd.
	

Tabl 4 Mathau o lifogydd

8.1 SUT RYDYM YN ASESU Y PERYGL O LLIFOGYDD

Ym mwrdeistref Merthyr, mae perygl llifogydd yn cael ei asesu'n bennaf gan ddefnyddio cyfuniad o fapio llifogydd dŵr wyneb, data CarRR, data eiddo, cofrestr asedau llifogydd a gwybodaeth leol gan drigolion a staff gweithredol sy'n gweithio i'r awdurdod. Yn ystod y broses o ddatblygu ein hardaloedd dadansoddi, defnyddiwyd cyfuniad o setiau data, mapiau llifogydd a chofnodion i bennu risg bwyd o fewn cymunedau'r fwrdeistref.

- Mae **Mapiau FRAW** yn fap sy'n seiliedig ar GIS a ddatblygwyd gan Cyfoeth Naturiol Cymru sy'n rhoi trosolwg o berygl llifogydd ledled Cymru o ffynonellau lluosog gan gynnwys llifogydd o afonydd, dŵr wyneb, cyrsiau dŵr llai a chronfeydd dŵr. Cynhyrchir y mapiau gan ddefnyddio data ystadegol/mathemategol ynghyd â data topograffig i roi syniad o lwybrau llif dŵr a darparu mapio risg ar gyfer tri senario storm gwahanol.
 - **RISG ISEL** 1 mewn 1000 o flynyddoedd neu siawns o 0.1% o ddigwydd mewn blwyddyn benodol
 - **RISG CANOLIG** 1 mewn 100 mlynedd neu siawns o 1% o ddigwydd mewn blwyddyn benodol
 - **RISG UCHEL** 1 mewn 30 blwyddyn neu siawns o 3.3% o ddigwydd mewn blwyddyn benodol

Mae'r mapiau'n ddangosydd amhrisiadwy o fannau lle mae llifogydd yn debygol o achosi llifogydd er bod rhaid eu defnyddio gyda chyfuniad o ffactorau eraill er mwyn deall y perygl yn llawn.

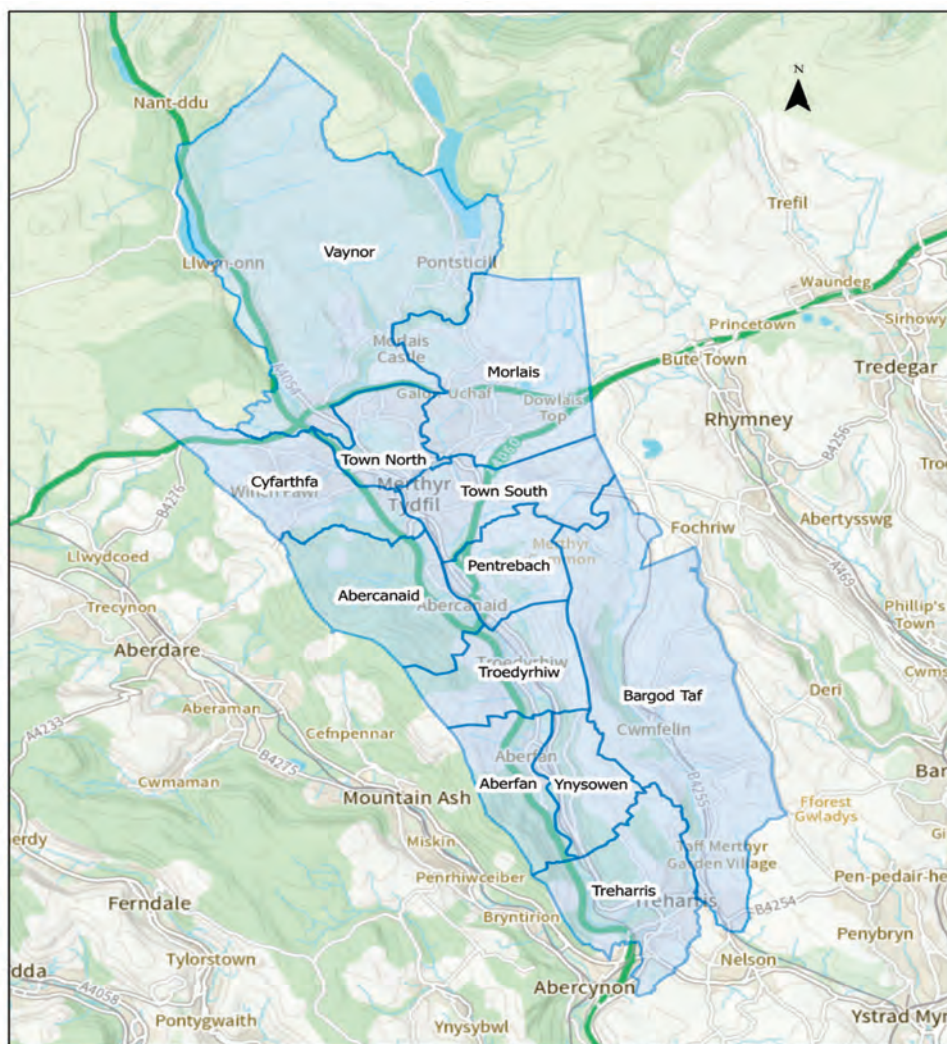
- Mae'r **Gofrestr Cymunedau mewn Perygl** yn set ddata a ddatblygwyd gan CNC ac mae'n darparu asesiad cenedlaethol o berygl llifogydd a pheryglon llifogydd o bob ffynhonnell. Fe'i lluniwyd gan CNC, ar ran Llywodraeth Cymru, i ddarparu dull gwrthrychol ar gyfer nodi risg a blaenoriaethu gweithgareddau rheoli perygl llifogydd ar lefel gymunedol Cymru gyfan. Er bod y CarR wedi rhoi mewnwelediad cynnar ardderchog i ardaloedd risg uchel, nid yw bob amser yn rhoi darlun byd go iawn o berygl llifogydd o ddŵr wyneb. Ar gyfer y strategaeth hon, mae data CarRR wedi'i ddefnyddio ar y cyd â mapiau FRAW i'n helpu i gael asesiad mwy cywir o senarios perygl llifogydd ar draws ein hardaloedd dadansoddi cymunedol.
- Cedwir **Cofnodion Amddiffyn rhag Llifogydd** gan CBSMT o fewn cofrestr asedau ac mae'n ofyniad rheoliadol o Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010. Mae'r holl amddiffynfeydd llifogydd hysbys a hygyrch wedi cael eu harchwilio gan yr Awdurdod Lleol ac yn parhau i gael eu harchwilio ganddo. Cofnodir data penodol yn erbyn yr asedau hyn gan gynnwys oedran, adeiladwaith, maint a chyflwr. Mae'r data hwn yn hanfodol wrth asesu addasrwydd y seilwaith presennol yn seiliedig ar ofynion draenio ac mae'n amlygu ardaloedd risg uchel yn ein cymunedau.
- Mae **Polygonau Dalgylch Draenio** wedi'u datblygu gan CBSMT ac maent yn dangos yr ardaloedd basnau draenio ar gyfer cyrsiau dŵr cyffredin ar draws y fwrdeistref. O'u cyfuno â data nodweddiadol dŵr ffo FEH, maent yn ein helpu i ddeall a yw amddiffynfeydd presennol rhag llifogydd yn addas i'r diben ac a oes ganddynt ddigon o gapasiti yn unol â safonau addasu i newid yn yr hinsawdd.
- Mae **Cofnodion Llifogydd Hanesyddol a Gwybodaeth Leol** yn ffynhonnell amhrisiadwy o ddeall perygl llifogydd yn ein cymunedau. Rydym yn cyrchu data llifogydd hanesyddol gan adran Cynllunio at Argyfwng CBSMT er mwyn mapio, dadansoddi a deall lle mae'r ardaloedd problemus yn y fwrdeistref. Rydym hefyd yn tynnu ar dystiolaeth a gwybodaeth "ar lawr gwlad" gan gydweithwyr a thrigolion CBSMT i ddeall beth yw'r materion hysbys. Mae ymchwiliadau ar ôl llifogydd yn chwarae rhan hanfodol wrth ddeall perygl llifogydd dŵr wyneb ar draws y fwrdeistref ac yn dangos i ni lle mae angen buddsoddiad. Rydym hefyd yn tynnu ar dystiolaeth a gwybodaeth "ar lawr gwlad" gan gydweithwyr a thrigolion CBSMT i ddeall beth yw'r materion hysbys. Mae ymchwiliadau ar ôl llifogydd yn chwarae rhan hanfodol wrth ddeall perygl llifogydd dŵr wyneb ar draws y fwrdeistref ac yn dangos i ni lle mae angen buddsoddiad.

At ddibenion ein strategaeth leol, rydym wedi asesu perygl llifogydd ar lefel gymunedol drwy rannu'r fwrdeistref mewn i 12 ardal ddadansoddi. Nid oedd y ffiniau cymunedol CaRR a ddarparwyd yn adlewyrchu ein cymunedau yn gywir mewn nifer o achosion. Er mwyn sicrhau bod y ffiniau dadansoddi yn ystyrlon i drigolion y fwrdeistref, mae ffiniau'r dadansoddiad o berygl llifogydd wedi'u seilio ar gyfuniad o ffiniau wardiau, maint y gymuned a'r dalgylchoedd draenio sy'n eu gwasanaethu.

Manylir ar y cymunedau penodol yn Nhabl 6 a dangosir yr ardaloedd dadansoddi yn Ffigwr 13.

Cymuned	Ardal Dadansoddi
Pontsticill/Pontsarn/Llwyn-Onn/Trefechan/Cefn Coed	Faenor
Heolgerrig/Clwydyfagwyr/Castle Park/Gellideg/Rhydygar/Ynys Fach	Cyfarthfa
Gurnos/Cyfarthfa/Georgetown/Williamstown/The Quar	Gogledd y Dref
Abercanaid/Abercanaid Uchaf	Abercanaid
Troedyrhiw/Mount Pleasant	Troedyrhiw
Aberfan	Aberfan
Merthyr Vale/Mount Pleasant	Ynysowen
Treharris/Edwardsville/Iard y Crynwyr	Treharris
Trelewis/Pentref Gardd Merthyr/Cwmfelin/Bedlinog/Comin Merthyr	Bargod Taf
Twynrodyn/Thomas Town/Pontmorlais/Ysgubor Newydd/Mountain Hare/Tref(De)/Cwmblacks	De'r Dref
Penydarren/Dowlais/Pengarnddu/Pen-y-wern/Pant/Galon Uchaf	Morlais
Pentrebach	Pentrebach

Tabl 5 Ardaloedd dadansoddi

© Crown copyright and database rights 2023 Ordnance Survey 100025302

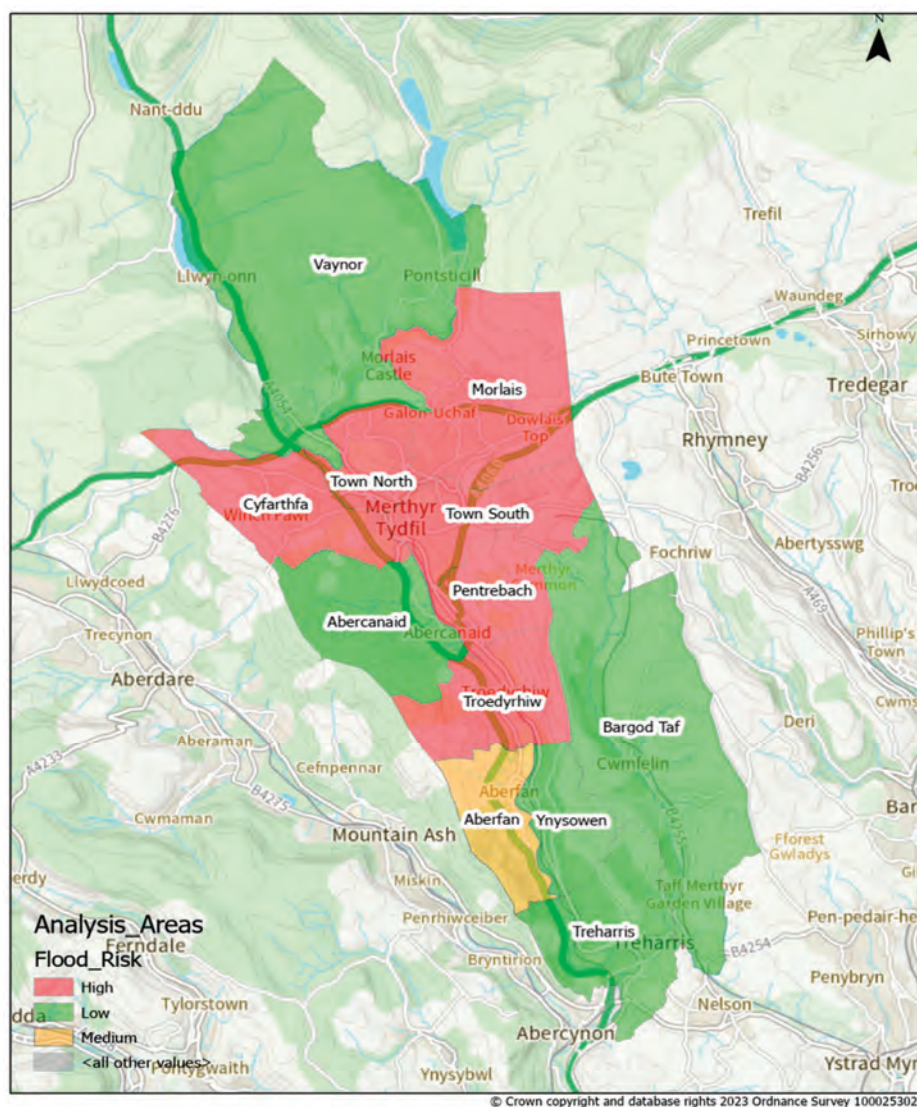
Ffigwr 12 Ardal dadansoddi

Er nad yw'r mapiau FRAW yn darparu asesiad “byd go iawn” o berygl llifogydd ym mhob achos, mae'r mapiau llifogydd dŵr wyneb yn rhoi arwydd cychwynnol o ble mae'r cymunedau a allai fod mewn perygl uwch o lifogydd yn bodoli. Mae'r mapiau llifogydd dŵr wyneb yn darparu dealltwriaeth lefel uchel o berygl llifogydd o fewn pob ardal ddadansoddi ac yn caniatáu ar gyfer dynodi categorïau risg yn seiliedig ar eiddo ar risg **UCHEL**, **CANOLIG** ac **ISEL** o lifogydd fel y nodir yn nhabl 6. Mae Ffigur 14 yn rhoi cynrychiolaeth weledol o pob maes dadansoddi a'i raddfa risg yn seiliedig ar fapio FRAW a'r eiddo preswyl a masnachol yr effeithir arnynt.

Mewn llawer o achosion, **nid** yw mapiau FRAW yn rhoi cyfrif am bresenoldeb cyrsiau dŵr mewn cwlfer a gall graddau llifogydd fod yn seiliedig ar senario rhwystr.

Graddfa Risg	Ystod eiddo a effeithir (Preswyl + Masnachol)
Isel	0 i =<100
Canolig	101 i =<200
Uchel	=>201

Tabl 6 paramedrau graddfa risg

Ffigur 13 graddfa risg ardaloedd dandansoddi

8.2 TROSOLWG O BERYGLON LLIFOGYDD YN EIN HARDAL

Dylid derbyn bod llifogydd a'i effeithiau yn dod yn fwy cyffredin ac mae'n bwysig deall na ellir dileu'r tebygolrwydd ac oherwydd effeithiau newid yn yr hinsawdd, disgwylir iddo ddigwydd yn amlach ac yn un y bydd angen i ni ei reoli a'i hysbysu'n fwy effeithiol. Gall adeiladu amddiffynfeydd rhag llifogydd ddatrys rhan o'r broblem yn unig. Mae adroddiad diweddar gan CNC ar 'Ofynion Buddsoddi Hirdymor ar gyfer Amddiffynfeydd Llifogydd yng Nghymru'¹⁴ yn amlygu y byddai angen 3.4 gwaith yn fwy o gyllid i gadw i fyny â rhagamcanion newid hinsawdd yn y dyfodol i Gymru dros y ganrif nesaf ar gyfer pob amddiffyniad llifogydd. Hyd yn oed pe bai'r lefel hon o fuddsoddiad yn bosibl, byddai iawndal gweddilliol o hyd ac ni fydd rhai ardaloedd yn gost-effeithiol i'w hamddiffyn.

Mae angen dull cydweithredol a chyffannol llawer ehangach o reoli perygl llifogydd ar draws RMAs a phartneriaid cyfrifol. Dylai cymunedau mewn ardaloedd risg uwch fod yn ddigon gwybodus a gwydn i baratoi ar gyfer digwyddiadau llifogydd trwy fod â'r offer i ddiogelu eu heiddo eu hunain a chael y cymorth sydd ei angen ar ôl llifogydd.

Mae llifogydd yn digwydd yn amlach ac yn cael mwy o effaith. Gall hyn fod oherwydd:

- newid hinsawdd
- diffygion yn y seilwaith, ei reoli a'i gynnal
- cymhlethdod rolau a chyfrifoldebau rhanddeiliaid – ac, mewn rhai achosion, diffyg eglurder a pharodrwydd i dderbyn cyfrifoldeb
- diffyg dealltwriaeth o berygl llifogydd

Mae'r ffactorau hyn yn cyfrannu'n gyffredin at y perygl o lifogydd yn ei gyfanrwydd ac nid yw Bwrdeistref Merthyr Tudful yn eithriad. Trwy'r strategaeth leol hon, byddwn yn ceisio mynd i'r afael â'r achosion hyn drwy roi cynllun gweithredu tymor byr, canolig i hir ar waith a fydd yn manylu ar gamau gweithredu penodol o fewn pob cymuned yn y fwrdeistref i fynd i'r afael â pherygl llifogydd ac adeiladu gwytnwch yn ddieithriad. Bydd y cynllun gweithredu yn ddogfen fyw, wedi'i diweddarau o bryd i'w gilydd wrth i gamau gael eu symud ymlaen ac adroddiad cynnydd a gwblheir bob **12** mis ar gyfer adolygiad mewnol. Bydd y Strategaeth Leol yn cael ei hadolygu a'i diweddarau bob **chwe** blynedd.

Ym mwrdeistref Merthyr, mae rhai cymunedau mewn mwy o berygl nag eraill ond nid oes unrhyw gymuned yn imiwn rhag ei photensial a dylai pawb ddeall sut i weithredu, pryd i weithredu a beth i'w wneud pan fydd y llifogydd wedi cilio.

Mae'r Dangosyddion Perygl Llifogydd Allweddol ar gyfer CBSMT i'w gweld yn nhabl 7.

		Uchel (Q30)	Canolig (Q100)	Isel (Q1000)
1	Canlyniadau iechyd y cyhoedd – Nifer posibl o bobl i gael llifogydd (2.23 wedi'i luosi â nifer yr eiddo)	5,920	6,100	12,367
		% O'R BOBLOGAETH		
		10	10	21
2	Canlyniadau iechyd dynol eraill – Nifer posibl o wasanaethau hanfodol i gael llifogydd	22	25	54
3	Canlyniadau economaidd – Nifer posibl o eiddo dibreswyl i gael llifogydd	321	334	535

Tabl 7 Dangosyddion perygl llifogydd CBSMT

Daw'r prif ffynonellau risg llifogydd sy'n cyfrannu at fwrdeistref Merthyr yn bennaf o bedair prif ffynhonnell;

Perygl Llifogydd Afonol

Nid yw'r strategaeth hon yn ceisio mynd i'r afael â'r tebygolrwydd o lifogydd o brif afonydd, er bod gorgyffwrdd clir rhwng mecanweithiau llifogydd afonol ac afonol y mae angen eu hystyried.

Saif Merthyr Tudful ar flaen dalgylch Afon Taf ar ffin ddeheuol Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog. Mae cronfa ddŵr Pontsticill 4km i'r gogledd-ddwyrain, yn rheoli'r llif i afon Taf Fawr ac mae cronfa ddŵr Llwyn-Onn 4 km i'r gogledd-ddwyrain yn rheoli'r llif i afon Taf Fechan. Mae'r pwynt cydgyfeirio ar gyfer y ddwy afon a blaen Afon Taf 1km i'r gogledd o ganol tref Merthyr Tudful. Mae gogledd dalgylch Taf yn gymharol serth, gyda cymharol llai o lednentydd a chymunedau yn cael eu hamddiffyn yn gymharol dda. Wrth i ddalgylch yr afon deithio trwy gymunedau mwy deheuol Pentrebach, Troedyrhiw ac Aberfan, mae lefelau'r dalgylch a lefelau'r afon wedi bod yn destun codiad sylweddol ac mae afonydd yn gorlifo wedi'u cofnodi ym mhentrefi Troedyrhiw ac Aberfan. Mae'r cymunedau bellach yn cael eu hamddiffyn gan byndiau llifogydd a adeiladwyd i reoli lefelau llifogydd 1 mewn 100 mlynedd yn sgil digwyddiadau llifogydd afonol hanesyddol. I'r dwyrain o'r fwrdeistref mae blaen dalgylch afon Taf Bargoed ychydig i'r de o safle mwynloddio brig Ffos y Fran ac mae'n wledig i raddau helaeth ar ei hyd. Mae'r afon yn mynd trwy bentrefi Bedlinog, Trelewis, Treharris ac yn cydgyfeirio ag Afon Taf yn Quakers Yard, pentref mwyaf deheuol y fwrdeistref. Yn ystod Storm Dennis, gwyddys bod Taf Bargoed wedi gorlifo yn Stryd y Felin ac wedi gorlifo mewn eiddo yng nghymuned Mynwent y Crynwyr.

Perygl Llifogydd Afonol (Cyrsiau Dŵr Cyffredin, Dŵr Wyneb)

Mae topograffi cyffredinol y fwrdeistref yn tueddu i fod ar lethrau serth ar frig y dalgylchoedd draenio sy'n arwain at lawr cul y dyffryn ar lefel yr afon sy'n arwain at adweithiau "fflachlyd" yn y dalgylch i law trwm yn y gaeaf a'r haf gan arwain at orlethu rhai systemau a methu ag ymdopi â'r cynnydd yn y galw. Ym Mwrdeistref Merthyr mae 61 o gyrsiau dŵr a enwir a ddifinnir fel cyrsiau dŵr cyffredin mawr ac sy'n peri'r perygl mwyaf i lifogydd eang. Gan fod y fwrdeistref yn drefol i raddau helaeth, mae rhannau helaeth o'r cyrsiau dŵr hyn yn cael eu llwybro trwy geuffosydd o adeiladwaith a chyflwr amrywiol. Y perygl mwyaf o lifogydd o'r mathau hyn o systemau yw methiant adeileddol trychinebus neu rwystrau yn strwythurau mewnfa cwlfer. Mewn rhai ardaloedd o'r fwrdeistref, mae seilwaith draenio sy'n heneiddio a heb fuddsoddi mewn arolygon cyflwr, adsefydlu a chynnal a chadw priodol, mae gan y ddau senario botensial ar gyfer llifogydd eang. Mae gorlifo rhannau agored o gyrsiau dŵr cyffredin hefyd yn berygl llifogydd ar draws y fwrdeistref. Heb fuddsoddiad mewn dadsiltio, clirio llystyfiant a gwella argloddiau, mae perygl llifogydd o'r math hwn yn cynyddu.

Oherwydd y llethrau serth mewn rhai ardaloedd o'r fwrdeistref, yn enwedig yn ystod misoedd y gaeaf, mae llifogydd dŵr wyneb yn berygl i bob cymuned. Mae tir dirlawn yn uwch i fyny yn y dalgylchoedd draenio yn cynyddu dŵr ffo ac yn effeithio ar allu cyrsiau dŵr cyffredin a chwlfertau i ddraenio'n effeithlon. Wrth ystyried effeithiau newid yn yr hinsawdd gyda glawiad dwysach, hirfaith yn y gaeaf a'r haf, mae sicrhau bod y seilwaith draenio tir presennol yn cael ei gynnal a lle bo angen yn cael ei wella, yn hanfodol i leihau perygl llifogydd ac amddiffyn cymunedau.

Dŵr daear

Mae llif dŵr daear ychydig yn wahanol i ddŵr ffo wyneb. Mae dŵr glaw yn treiddio drwy'r deunydd isbridd cyn trylifo drwy'r haenau creigiau ac, mewn llawer o achosion yn y fwrdeistref, i weithfeydd mwynloddio hanesyddol. Pan oedd pyllau glo yn weithredol, roedd y rhan fwyaf o'r dŵr daear yn cael ei reoli trwy bwmpio dŵr dros ben i systemau draenio lleol. Defnyddiwyd cwlfertau presennol neu gyrsiau dŵr cyffredin i gymryd y llif cyn i'r dŵr arllwys i afonydd lleol. Ers cau'r pyllau glo mae pwmpio wedi dod i ben ac mae llawer o'r gweithfeydd glo wedi llenwi â dŵr dros amser. Mae'r dŵr yn gyffredinol yn dianc trwy hen fynedfeydd mwynloddiau megis ceuffydd a siafftiau mwynloddiau. O bryd i'w gilydd mae dŵr o hen weithfeydd mwynloddio yn gollwng mewn lleoliadau annisgwyl yn enwedig ar y

llethrau islaw. Yn ystod storm Dennis, daeth dŵr daear o hen weithfeydd mwyn yn broblematig uwchben llethrau dwyreiniol a gorllewinol Troedyrhiw ac uwchben Pentrebach. Deellir bod gormodedd o ddŵr daear yn deillio o'r gweithfeydd, ceuffyrdd a siafftiau, wedi cyfrannu at anallu i dderbyn cyrsiau dŵr a chwlfertau i ymdopi gan arwain at lifogydd ar draws y ddwy gymuned. Bydd y cynllun gweithredu yn caniatáu ar gyfer ymchwiliad i leoliad llifau dŵr mwynloddiau a'u cyfaint tebygol gan fod tystiolaeth sy'n dangos bod llifoedd o'r fath yn creu perygl llifogydd.

Draeniad carthffos/priffordd

Mae llifogydd o systemau draenio priffyrdd fel arfer yn digwydd o ganlyniad i stormydd cyfnod byr o ddwysedd uchel iawn. Mae llifogydd yn aml yn dechrau oherwydd anallu cwteri i gymryd cyfaint y dŵr. Mae hyn fel arfer o ganlyniad i gyliau'n cael eu rhwystro gan falurion sy'n cael eu golchi oddi ar y ffyrdd yn llenwi'r cwteri. Mae CBSMT yn lliniaru effeithiau blocio gyliau trwy gael gweithdrefn weithredol sy'n sicrhau bod gyliau'n cael eu glanhau o leiaf ddwywaith y flwyddyn. Maent hefyd yn cael eu clirio pan fydd aelodau'r cyhoedd yn rhoi gwybod am rwystrau. Gall draenio priffyrdd hefyd fod yn ffynhonnell llygredd o hydrocarbonau. Mae hyn yn arbennig o ddifrifol pan fydd cyfnodau sych hir yn cael eu dilyn gan law trwm. Mae hyn yn arbennig o andwyol ar gyfer y llif 5mm cyntaf o ddŵr ffo wyneb.

Crynoir y risg gyffredinol i dderbynyddion ym Mwrdeistref Merthyr yn nhabl 8. Mae perygl llifogydd i dderbynyddion yn cael eu categoreiddio fel a ganlyn:

- **Risg Uchel (Q30)** - 3% o siawns o lifogydd mewn blwyddyn benodol.
- **Risg Canolig (Q100)** – 1% o siawns o lifogydd mewn blwyddyn benodol.
- **Risg Isel (Q1000)** – 0.1% o siawns o lifogydd mewn blwyddyn benodol.

Derbynydd Risg	Risg Uchel (3%)	Risg Canolig (1%)	Risg Isel (0.1%)
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd (dyfnder >0.0m)	2574	2652	5377
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd mewnol (dyfnder >0.2m)	1908	2416	4117
Gwasanaethau Hanfodol (n)	22	25	54
Priodweddau Dibreswyl (n)	321	334	535
Prif/Cefnffyrdd (km)	4.31	2.09	5.04
Rheilffyrdd Prif Linell (km)	0.17	0.05	0.16
Tir Amaethyddol - Graddau 1, 2 a 3 (ha)	0	0	0
Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) (ha)	0	0	0
Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (AGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd Ramsar (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) (ha)	9.33	2.21	6.94
Safleoedd o Ddiddordeb ar gyfer Cadwraeth Natur (SINC)	63.65	13.68	48.46
Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol (GNG) (ha)	0	0	0
Gwarchodfeydd Natur Lleol (GNL) (ha)	0.13	0.01	0.23
Coetir Hynafol (ha)	10.00	1.85	6.19
Parciau a Gerddi Cofrestredig (ha)	2.34	0.79	2.89
Parciau Gwledig (ha)	0	0	0
Henebion Cofrestredig (SAM) (ha)	2.74	0.32	1.14
Adeiladau Rhestredig (n)	17	17	56
Gosodiadau Hanfodol Canllawiau Cynllunio Rhanbarthol (ha)	1.18	0.22	0.81

8.3 PERYGL LLIFOGYDD YN EICH CYMUNED

Mae'r adran ganlynol yn rhoi trosolwg byr o'r perygl llifogydd ym mhob ardal ddadansoddi ac yn trafod unrhyw ffynonellau tebygol o lifogydd dŵr wyneb.

A - Faenor

Faenor yw'r ardal ddadansoddi fwyaf gogleddol a mwyaf yn y fwrdeistref. Mae'r ardal yn wledig i raddau helaeth ac yn gorchuddio ardal o 2895Ha gyda chymunedau Pontsticill, Trefechan a Chefn Coed y Cymer o fewn y ffin. Mae cronfeydd dŵr Llwyn-Onn a Phontsticill i'r dwyrain a'r gorllewin o'r ardal ac yn bwydo afonydd Taf Fechan a Thaf Fawr. Mae pum cwrw dŵr cyffredin mawr yn bodoli yn yr ardal er, oherwydd eu lleoliadau gwledig, ac eithrio rhai llifogydd priffyrdd, ychydig iawn o berygl llifogydd, os o gwbl, i eiddo neu wasanaethau. Mae llifogydd yn dueddol o ddigwydd oherwydd cwlfertau wedi'u blocio sy'n arwain at lifogydd ar y briffordd o Bant i Bontsticill a Threfechan i Bontsarn. Mae llifogydd i eiddo yn tueddu i fod yn brin. Mae materion dŵr daear yn agos at gymunedau Pontsarn a Phontsticill wedi arwain at dirlithriadau sylweddol sydd wedi effeithio ar gysylltiadau trafnidiaeth yn unig, nid eiddo.

Cilfachau cwlwert	Cwlwert risg uchel	Cyfrifoldeb y Cyngor	Cyfrifoldeb preifat
30	0	6	24

Mae cyfrif y derbynyddion yn dangos bod y raddfa risg llifogydd gyffredinol ar gyfer ardal ddadansoddi Faenor yn **ISEL**.

Derbynydd Risg	Risg Uchel (3%)	Risg Canolig (1%)	Risg Isel (0.1%)
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd (dyfnder >0.0m)	17	25	90
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd mewnol (dyfnder >0.2m)	16	28	64
Gwasanaethau Hanfodol (n)	2	0	3
Priodweddau Dibreswyl (n)	5	4	7
Prif/Cefnffyrdd (km)	0.34	0.08	0.84
Rheilffyrdd Prif Linell (km)	0	0	0
Tir Amaethyddol - Graddau 1, 2 a 3 (ha)	0	0	0
Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) (ha)	0	0	0
Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (AGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd Ramsar (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) (ha)	0.85	0.09	0.36
Safleoedd o Ddiddordeb ar gyfer Cadwraeth Natur (SINC)	0	0	0.07
Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol (GNG) (ha)	0	0	0
Gwarchodfeydd Natur Lleol (GNL) (ha)	0	0	0
Coetir Hynafol (ha)	1.40	0.35	0.88
Parciau a Gerddi Cofrestredig (ha)	0.08	0.01	0.08
Parciau Gwledig (ha)	0	0	0
Henebion Cofrestredig (SAM) (ha)	0.07	0	0.05
Adeiladau Rhestredig (n)	4	3	3
Gosodiadau Hanfodol Canllawiau Cynllunio Rhanbarthol (ha)	0.15	0.04	0.13

B – Cyfarthfa

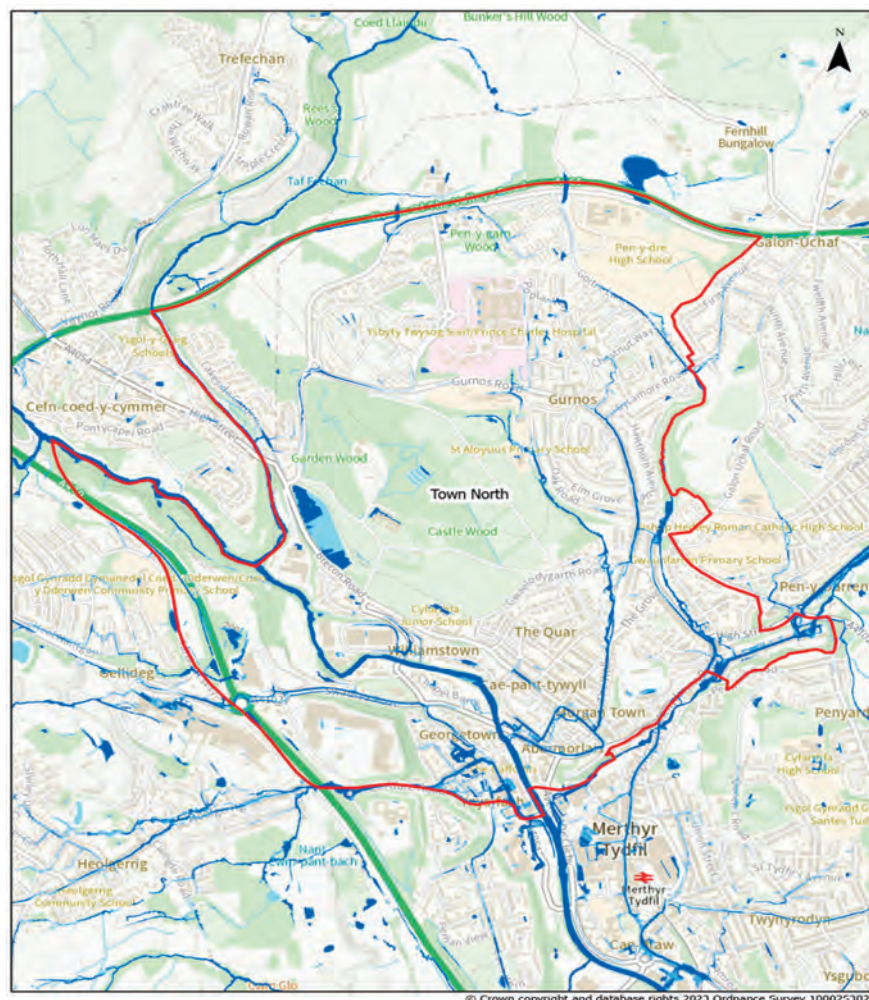
Saif Cyfarthfa i'r gogledd-orllewin o fwrdeistref Merthyr, ac mae ganddi arwynebedd o 705Ha. Mae cymunedau Heolgerrig, Clwydyfagwyr, Parc y Castell, Gellideg, Rhydycar ac Ynys Fach o fewn y ffin dadansoddi gyda chefnffyrdd yr A465 a'r A470 yn ffinio â'r ardal i'r gogledd a'r gorllewin. Mae Cyfarthfa wedi'i threfoli'n bennaf i'r dwyrain gyda chyrsiau dŵr Nant Cwm Pant Bach a Nant Cwm Glo i'r de yn union i'r de o gymuned Heolgerrig. Mae ardal ddadansoddi Cyfarthfa wedi bod yn destun gweithgarwch cloddio glo hanesyddol gan arwain at ffurfio nifer o gyrsgau dŵr dienw sydd wedi'u cwlfertu ar gyfer rhannau helaeth o'r ardal ac mae problemau dŵr daear yn codi'n aml. Mae nifer uchel y cyrsiau dŵr mewn ceuffos yn gweld deg cilfach ceuffos risg uchel ar draws ardal Cyfarthfa a adlewyrchir ym mapiau FRAW a'r cyfrif derbynyddion sy'n deillio o hynny.

Cilfachau cwlwert	Cwlwert risg uchel	Cyfrifoldeb y Cyngor	Cyfrifoldeb preifat
46	13	29	17

Mae sgôr risg llifogydd cyffredinol Cyfarthfa yn **UCHEL**.

Derbynydd Risg	Risg Uchel (3%)	Risg Canolig (1%)	Risg Isel (0.1%)
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd (dyfnder >0.0m)	377	404	865
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd mewnol (dyfnder >0.2m)	234	316	684
Gwasanaethau Hanfodol (n)	3	3	6
Priodweddau Dibreswyl (n)	21	17	30
Prif/Cefnffyrdd (km)	0.45	0.21	0.72
Rheilffyrdd Prif Linell (km)	0	0	0
Tir Amaethyddol - Graddau 1, 2 a 3 (ha)	0	0	0
Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) (ha)	0	0	0
Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (AGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd Ramsar (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) (ha)	8.20	1.95	6.05
Safleoedd o Ddiddordeb ar gyfer Cadwraeth Natur (SINC)	23.38	4.68	15.38
Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol (GNG) (ha)	0	0	0
Gwarchodfeydd Natur Lleol (GNL) (ha)	0	0	0
Coetir Hynafol (ha)	0.18	0.02	0.03
Parciau a Gerddi Cofrestredig (ha)	0	0	0
Parciau Gwledig (ha)	0	0	0
Henebion Cofrestredig (SAM) (ha)	0.65	0.16	0.46
Adeiladau Rhestredig (n)	1	1	7
Gosodiadau Hanfodol Canllawiau Cynllunio Rhanbarthol (ha)	0	0	0

E – Gogledd y Dref

Ac eithrio Parc Cyfarthfa, mae ardal ddadansoddi Gogledd y Dref yn drefol yn bennaf, yn cwmpasu ardal o 360Ha ac yn cynnwys cymunedau Gurnos, Cyfarthfa, Georgetown, Williamstown, y Cwar ac Abermorlais o fewn y ffin dadansoddi. Saif gogledd y dref ar flaen dalgylch afon Taf a'r pwynt cydgyfeirio ar gyfer Taf Fawr a Thaf Fechan yn union i'r gorllewin o Barc Cyfarthfa. Mae'r parc, sef safle cronfa ddŵr ddynodedig, Llyn Cyfarthfa, yn ganolog i'r ardal ac mae ffordd ddeuol yr A465 yn ffinio â'r rhannau gogleddol. Mae ceuffos nant Morlais yn ymylu ar y ffin dde-orllewinol ac mae nifer o gyrsiau dŵr dienw eraill sydd wedi'u cwlffertu o dan yr ardaloedd trefol. Mae'r mapiau'n dangos mai'r prif fecanweithiau ar gyfer llifogydd i dderbynyddion yw trechu system geuffos i'r gorllewin yn Heolgerrig a threchu cwlffert nant Morlais ar gylchfan Pen-y-dre i'r dwyrain.

Cilfachau cwlffert	Cwlffert risg uchel	Cyfrifoldeb y Cyngor	Cyfrifoldeb preifat
34	1	13	21

Mae'r sgôr risg llifogydd cyffredinol ar gyfer Gogledd y Dref yn **UCHEL**.

Derbynydd Risg	Risg Uchel (3%)	Risg Canolig (1%)	Risg Isel (0.1%)
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd (dyfnder >0.0m)	306	357	691
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd mewnol (dyfnder >0.2m)	269	331	546
Gwasanaethau Hanfodol (n)	2	3	9
Priodweddau Dibreswyl (n)	28	38	66
Prif/Cefnffyrdd (km)	0.16	0.03	0.15
Rheilffyrdd Prif Linell (km)	0	0	0
Tir Amaethyddol - Graddau 1, 2 a 3 (ha)	0	0	0
Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) (ha)	0	0	0
Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (AGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd Ramsar (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb ar gyfer Cadwraeth Natur (SINC)	0.18	0.01	0.06
Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol (GNG) (ha)	0	0	0
Gwarchodfeydd Natur Lleol (GNL) (ha)	0	0	0
Coetir Hynafol (ha)	0.14	0.01	0.09
Parciau a Gerddi Cofrestredig (ha)	0.84	0.15	0.54
Parciau Gwledig (ha)	0	0	0
Henebion Cofrestredig (SAM) (ha)	0.01	0	0.01
Adeiladau Rhestredig (n)	2	0	7
Gosodiadau Hanfodol Canllawiau Cynllunio Rhanbarthol (ha)	0	0	0

D – Abercanaid

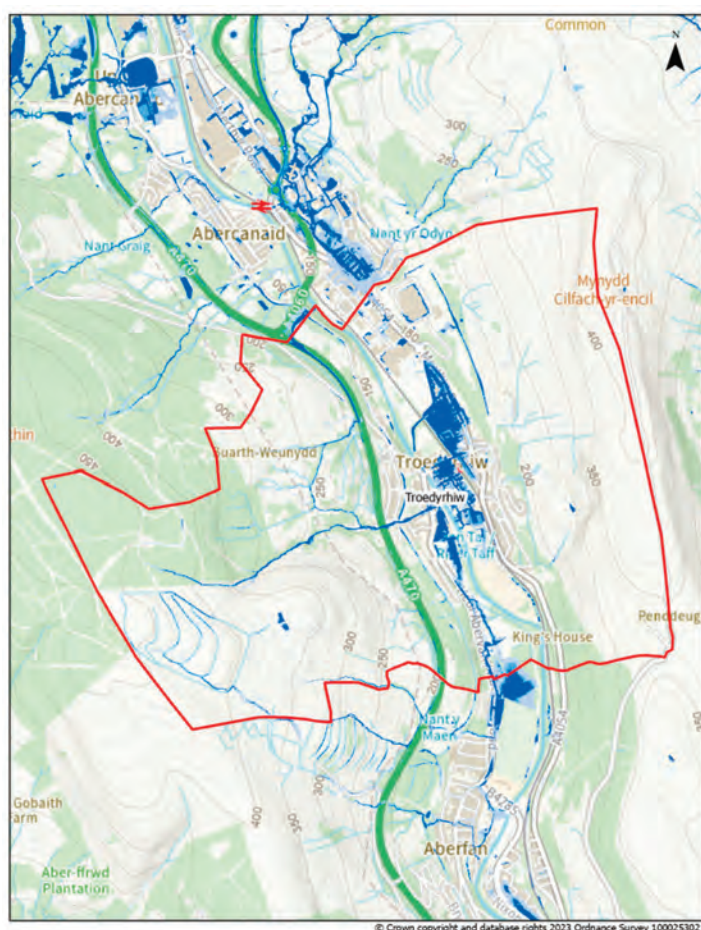
Mae ardal ddadansoddi Abercanaid i'r gogledd-orllewin o'r fwrdeistref gyda chymunedau Abercanaid Uchaf ac Abercanaid o fewn ei ffin ac mae tua 755Ha. Mae'r ardal yn wledig yn bennaf gyda'r ddwy gymuned wedi'u lleoli ym mhen dwyreiniol eithaf yr ardal ddadansoddi rhwng cefnffordd yr A470 ac yn union gerllaw afon Taf. Mae gan y dalgylch draenio ddau gwrs dŵr cyffredin mawr, sef Nant Canaid a Nant Graig ac maent wedi'u cwlffertu o dan gefnffordd yr A470 a'r ardaloedd adeiledig. Mae perygl llifogydd dŵr wyneb derbynnydd yn yr ardal yn tueddu i ddod o'r ddau gwrs dŵr cyffredin sylfaenol er bod perygl llifogydd sylweddol o gamlas hanesyddol Sir Forgannwg y gwyddys ei bod yn brif ffynhonnell risg i'r ardaloedd diwydiannol ymhellach i'r gogledd. Mae tair cilfach cwlffert risg uchel sy'n achosi rhywfaint o lifogydd dŵr wyneb i'r ardaloedd preswyl deheuol er nad yw'n arwyddocaol.

Cilfachau cwlffert	Cwlffert risg uchel	Cyfrifoldeb y Cyngor	Cyfrifoldeb preifat
30	13	18	12

Y raddfa risg gyffredinol ar gyfer ardal ddadansoddi Abercanaid yw **ISEL**.

Derbynydd Risg	Risg Uchel (3%)	Risg Canolig (1%)	Risg Isel (0.1%)
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd (dyfnder >0.0m)	46	44	131
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd mewnol (dyfnder >0.2m)	43	45	113
Gwasanaethau Hanfodol (n)	0	0	1
Priodweddau Dibreswyl (n)	4	3	5
Prif/Cefnffyrdd (km)	0.18	0.12	0.55
Rheilffyrdd Prif Linell (km)	0	0	0
Tir Amaethyddol - Graddau 1, 2 a 3 (ha)	0	0	0
Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) (ha)	0	0	0
Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (AGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd Ramsar (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb ar gyfer Cadwraeth Natur (SINC)	1.00	0.18	0.51
Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol (GNG) (ha)	0	0	0
Gwarchodfeydd Natur Lleol (GNL) (ha)	0	0	0
Coetir Hynafol (ha)	1.83	0.25	1.02
Parciau a Gerddi Cofrestredig (ha)	0	0	0
Parciau Gwledig (ha)	0	0	0
Henebion Cofrestredig (SAM) (ha)	0.38	0.07	0.30
Adeiladau Rhestredig (n)	1	2	23
Gosodiadau Hanfodol Canllawiau Cynllunio Rhanbarthol (ha)	0	0	0

E – Troedyrhiw

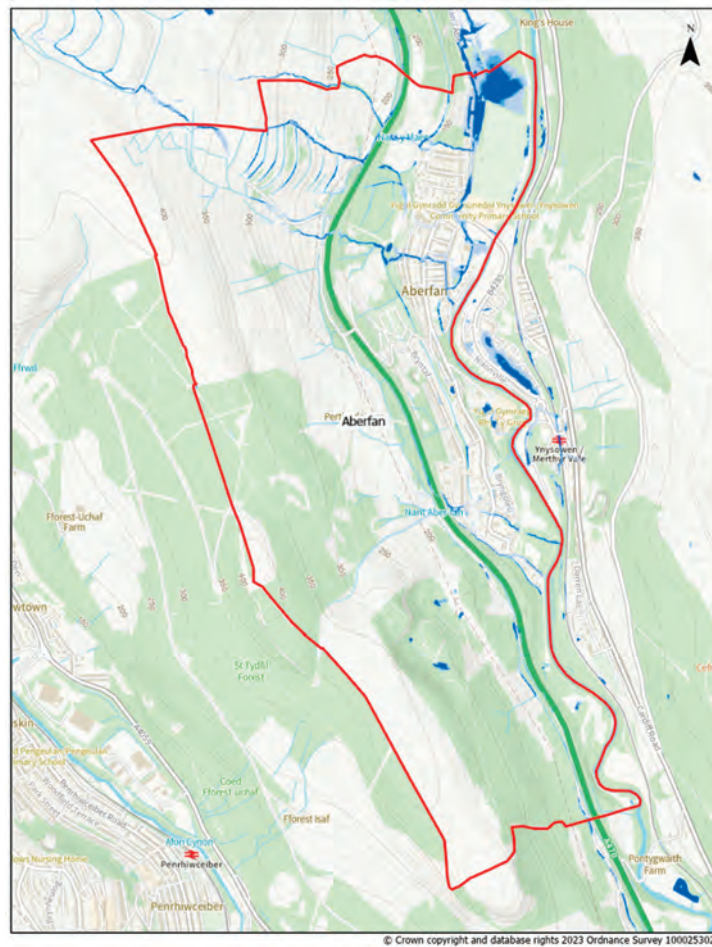
Mae ardal ddadansoddi Troedyrhiw wedi'i lleoli yn sector canolog CBSMT ac mae'r ffin yn cynnwys pentref Troedyrhiw yn unig. Mae'n gorchuddio arwynebedd o 620 hectar sy'n cynnwys yn bennaf ochr bryn sy'n goleddu'n serth i lawr i Afon Taf o'r dwyrain a'r gorllewin. Mae'r dalgylchoedd uchaf yn wledig yn bennaf ac mae'r ardaloedd trefol yn gyffredinol wedi'u crynhoi ar dir isel ar lawr y dyffryn ar ddwy lan Afon Taf. Mae'r dalgylch gorllewinol yn cael ei ddraenio gan Nant Cwmdy sydd mewn ceuffos wrth i'r cwrs dŵr gwrdd â'r ardaloedd trefol a dangosir bod ganddo'r potensial i achosi llifogydd sylweddol. Mae camlas hanesyddol Sir Forgannwg yn ymestyn ar hyd yr ardal gyfan a dangosir hefyd fod ganddi botensial ar gyfer perygl llifogydd. Ar ochr ddwyreiniol yr ardal ddadansoddi gwelir olion draenio cloddio glo a haearn. Mae porthwr Plymouth a oedd yn hanesyddol yn cyflenwi dŵr i'r gwaith haearn yn yr ardal yn dynodi perygl llifogydd dŵr wyneb sylweddol ac eang. Ar ôl Storm Dennis, dyluniwyd a gweithredwyd cynllun amddiffyn rhag llifogydd i amddiffyn y gymuned rhag y mecanwaith llifogydd hwn fel y nodir yn adran 5.4. Mae yna hefyd nifer o gyrsgiau dŵr dienw yn deillio o'r gweithfeydd glo sy'n brigo i'r ochr ddwyreiniol sy'n cyfrannu at y perygl o lifogydd ar lawr y dyffryn.

Cilfachau cwlffert	Cwlfert risg uchel	Cyfrifoldeb y Cyngor	Cyfrifoldeb preifat
30	6	21	9

Oherwydd y llifogydd dŵr wyneb eang a fodelwyd a nifer y derbynyddion yr effeithir arnynt, mae'r raddfa risg gyffredinol ar gyfer ardal ddadansoddi Troedyrhiw yn **UCHEL**.

Derbynydd Risg	Risg Uchel (3%)	Risg Canolig (1%)	Risg Isel (0.1%)
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd (dyfnder >0.0m)	442	346	385
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd mewnol (dyfnder >0.2m)	434	451	489
Gwasanaethau Hanfodol (n)	5	5	5
Priodweddau Dibreswyl (n)	39	33	42
Prif/Cefnffyrdd (km)	0.28	0.14	0.34
Rheilffyrdd Prif Linell (km)	0.02	0	0
Tir Amaethyddol - Graddau 1, 2 a 3 (ha)	0	0	0
Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) (ha)	0	0	0
Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (AGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd Ramsar (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb ar gyfer Cadwraeth Natur (SINC)	6.15	2.20	8.12
Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol (GNG) (ha)	0	0	0
Gwarchodfeydd Natur Lleol (GNL) (ha)	0	0	0
Coetir Hynafol (ha)	0.86	0.16	0.64
Parciau a Gerddi Cofrestredig (ha)	1.14	0.63	2.28
Parciau Gwledig (ha)	0	0	0
Henebion Cofrestredig (SAM) (ha)	0	0	0
Adeiladau Rhestredig (n)	1	0	0
Gosodiadau Hanfodol Canllawiau Cynllunio Rhanbarthol (ha)	1.04	0.19	0.69

F – Aberfan

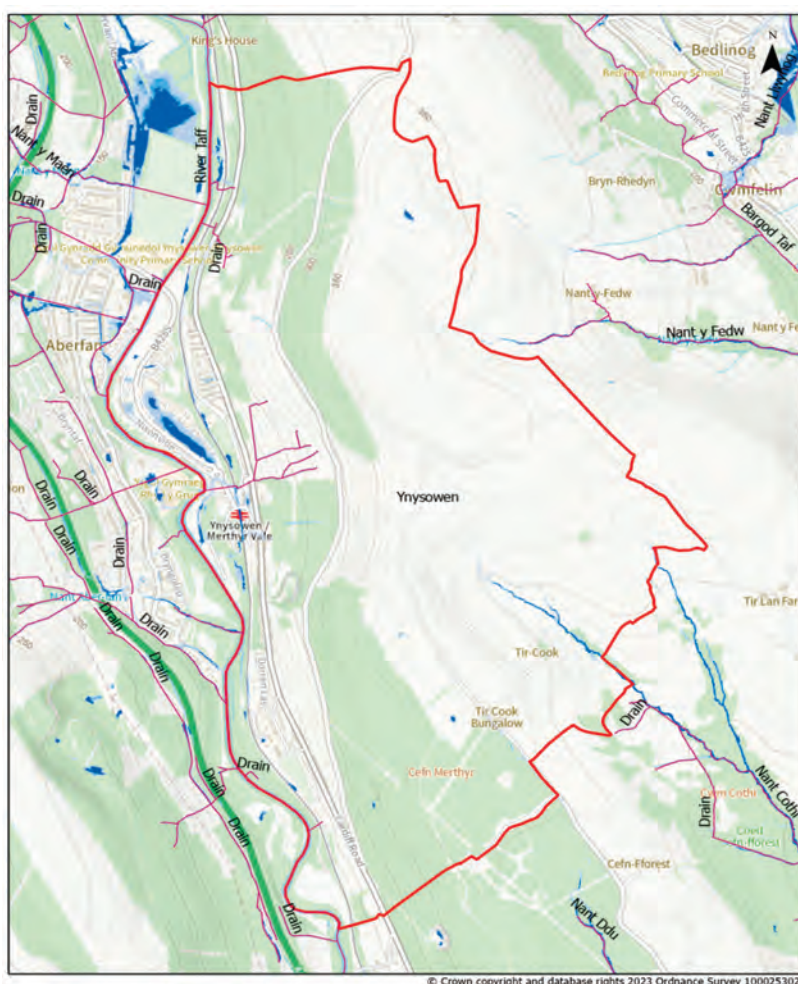
Lleolir Ardal Gymunedol Aberfan yn sector de-orllewinol CBSMT. Mae'n gorchuddio arwynebedd o 440 hectar sy'n cynnwys yn bennaf ochr bryn sy'n goleddfu'n serth i lawr o'r gorllewin i'r dwyrain gyda'r tai wedi'u crynhoi ar lawr y dyffryn rhwng ffordd ddeuol yr A470 a glan orllewinol Afon Taf. Mae rhan orllewinol yr ardal yn wledig yn bennaf ac yn cael ei draenio gan Nant Maen a Nant Aberfan sy'n gyrsiau dŵr agored cyn cael eu sianelu o dan yr A470 ac ardaloedd trefol. Mae nifer o gyrsiau dŵr dienw yn y sector canolog sy'n peri mân berygl llifogydd dŵr wyneb. Mae camlas hanesyddol Sir Forgannwg yn ymestyn ar ei hyd gyda nifer o gyrsiau dŵr bychain yn bwydo iddi, gan gynyddu'r perygl llifogydd o'r ffynhonnell hon. Mae perygl llifogydd dŵr wyneb yn ardal dadansoddi Aberfan yn tueddu i fod yn ynysig er bod y rhan fwyaf o'r digwyddiadau llifogydd diweddar wedi digwydd yng ngogledd yr ardal. Mae gwaith gwella draeniad wedi ei wneud yn ardal Pant Glas Fawr i amddiffyn trigolion rhag llifogydd dŵr wyneb yn y dyfodol.

Cilfachau cwlfert	Cwlfert risg uchel	Cyfrifoldeb y Cyngor	Cyfrifoldeb preifat
40	2	14	26

Mae cyfrif y derbynyddion yn dangos mai **CANOLIG** yw'r sgôr risg ar gyfer ardal ddadansoddi Aberfan.

Derbynydd Risg	Risg Uchel (3%)	Risg Canolig (1%)	Risg Isel (0.1%)
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd (dyfnder >0.0m)	100	104	212
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd mewnol (dyfnder >0.2m)	79	105	162
Gwasanaethau Hanfodol (n)	0	0	2
Priodweddau Dibreswyl (n)	3	6	15
Prif/Cefnffyrdd (km)	0	0	0.06
Rheilffyrdd Prif Linell (km)	0	0	0
Tir Amaethyddol - Graddau 1, 2 a 3 (ha)	0	0	0
Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) (ha)	0	0	0
Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (AGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd Ramsar (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb ar gyfer Cadwraeth Natur (SINC)	0.31	0.14	0.63
Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol (GNG) (ha)	0	0	0
Gwarchodfeydd Natur Lleol (GNL) (ha)	0	0	0
Coetir Hynafol (ha)	0.21	0.08	0.24
Parciau a Gerddi Cofrestredig (ha)	0	0	0
Parciau Gwledig (ha)	0	0	0
Henebion Cofrestredig (SAM) (ha)	0	0	0
Adeiladau Rhestredig (n)	0	0	0
Gosodiadau Hanfodol Canllawiau Cynllunio Rhanbarthol (ha)	0	0	0

G – Ynysowen

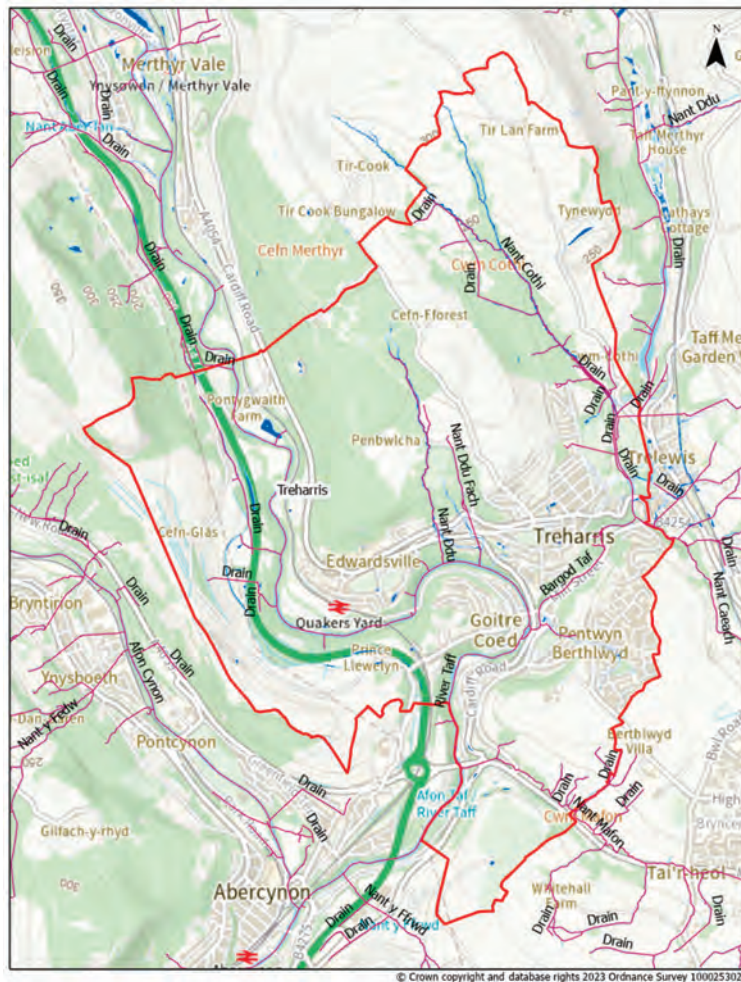
Mae ardal ddadansoddi Ynysowen wedi'i lleoli yn sector de ganolog CBSMT. Mae'n gorchuddio ardal o 389 Ha sy'n cynnwys llethr yn bennaf sy'n goleddfu'n serth i lawr o'r dwyrain i'r gorllewin gyda thai wedi'u crynhoi ar y llethrau isaf ac ar lawr y dyffryn ar lan ddwyreiniol Afon Taf. Nid oes unrhyw gyrsiau dŵr mawr yn nalgylch yr ardal sy'n draenio i Afon Taf trwy nifer o gyrsiau dŵr dienw. Er nad yw'r mapiau llifogydd dŵr wyneb yn nodi unrhyw lifogydd sylweddol i dderbynyddion, yn hanesyddol, mae problemau dŵr daear o'r llethrau serth, chwareli a thomenni i'r dwyrain o'r ardal yn tueddu i arwain at rai eiddo a'r briffordd yn gorlifo.

Cilfachau cwlffert	Cwlffert risg uchel	Cyfrifoldeb y Cyngor	Cyfrifoldeb preifat
4	0	4	7

Er bod digwyddiadau llifogydd unigol o ddŵr daear yn digwydd o fewn yr ardal ddadansoddi, mae'r cyfrif derbynyddion yn dangos bod y raddfa risg llifogydd ar gyfer ardal ddadansoddi Ynysowen yn **ISEL**.

Derbynydd Risg	Risg Uchel (3%)	Risg Canolig (1%)	Risg Isel (0.1%)
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd (dyfnder >0.0m)	11	27	51
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd mewnol (dyfnder >0.2m)	8	25	53
Gwasanaethau Hanfodol (n)	0	0	1
Priodweddau Dibreswyl (n)	0	2	5
Prif/Cefnffyrdd (km)	0	0	0
Rheilffyrdd Prif Linell (km)	0.10	0.04	0.08
Tir Amaethyddol - Graddau 1, 2 a 3 (ha)	0	0	0
Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) (ha)	0	0	0
Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (AGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd Ramsar (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb ar gyfer Cadwraeth Natur (SINC)	0.05	0.02	0.09
Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol (GNG) (ha)	0	0	0
Gwarchodfeydd Natur Lleol (GNL) (ha)	0	0	0
Coetir Hynafol (ha)	0.03	0.05	0.07
Parciau a Gerddi Cofrestredig (ha)	0	0	0
Parciau Gwledig (ha)	0	0	0
Henebion Cofrestredig (SAM) (ha)	0	0	0
Adeiladau Rhestredig (n)	0	0	0
Gosodiadau Hanfodol Canllawiau Cynllunio Rhanbarthol (ha)	0	0	0

H – Treharris

Lleolir ardal ddadansoddi Treharris ym mhen deheuol CBSMT. Mae'n gorchuddio ardal o 780Ha sy'n cynnwys llethr serth yn bennaf i lawr i lawr y dyffryn lle mae afonydd Taf a Bargod yn cael eu llwybro ac yn y pen draw yn cydgyfeirio. Mae'r dalgylch uchaf yn wledig yn bennaf gyda rhai lleoliadau amaethyddol ac Edwardsville, Treharris, Craig Berthwyd a Mynwent y Crynwyr yn ffurfio'r cymunedau trefol yn yr ardal. Mae'r dalgylch mawr uwchben pentrefi Edwardsville a Treharris yn cael ei ddraenio gan Nant Ddu/Nant Ddu Fach a nifer o gyrsiau dŵr dienw a oedd yn cwlferthu am rannau helaeth ac yn arllwys yn uniongyrchol i Afon Taf. Mae'r sector dwyreiniol yn draenio i Nant Cothi sy'n arllwys i Fargod Taf. Yn y de eithaf, mae'r dalgylch yn cael ei ddraenio i Afon Taf trwy Nant Mafon. Mae modelu llifogydd yn dangos bod prif achos perygl llifogydd yn yr ardal yn ymwneud â chysiau dŵr cyffredin a'r cymeriant i geuffosydd dŵr wyneb presennol. Mae yna hefyd risg o ddŵr wyneb yn cronni ar briffyrdd ac mae dŵr daear ar y llethrau serth uwchben Edwardsville a gogledd Treharris wedi bod yn broblem yn hanesyddol.

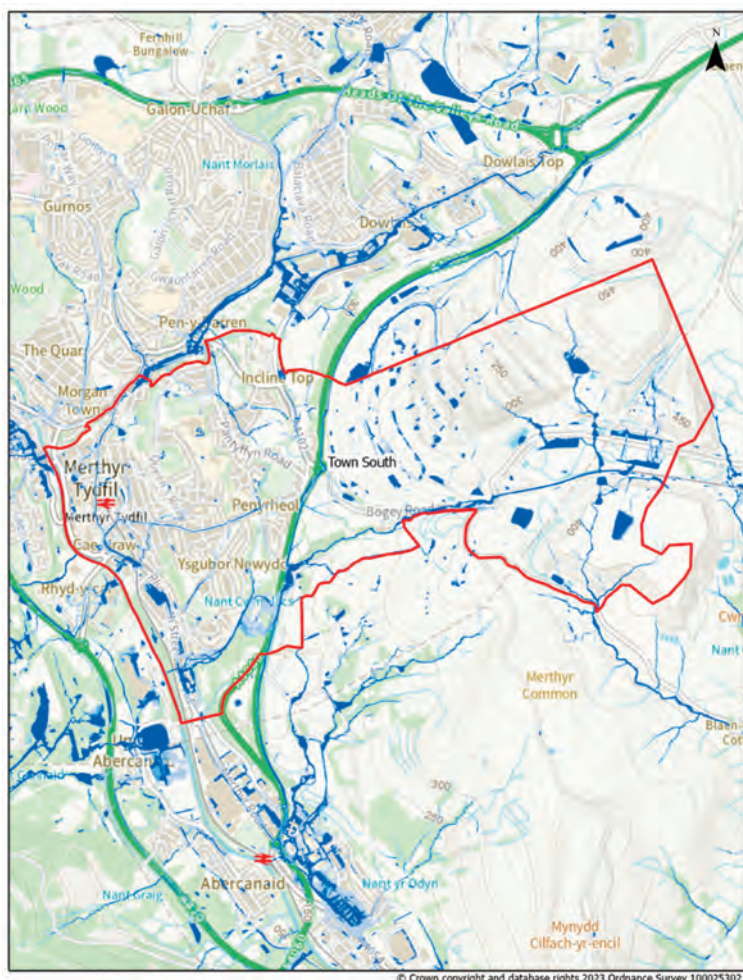
Cilfachau cwlferth	Cwlferth risg uchel	Cyfrifoldeb y Cyngor	Cyfrifoldeb preifat
36	1	12	24

Mae cyfrif derbynyddion yn dangos bod y raddfa risg llifogydd dŵr wyneb ar gyfer ardal ddadansoddi Treharris yn ISEL.

Derbynydd Risg	Risg Uchel (3%)	Risg Canolig (1%)	Risg Isel (0.1%)
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd (dyfnder >0.0m)	48	66	177
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd mewnol (dyfnder >0.2m)	26	47	112
Gwasanaethau Hanfodol (n)	0	1	2
Priodweddau Dibreswyl (n)	4	4	10
Prif/Cefnffyrdd (km)	0.13	0.08	0.15
Rheilffyrdd Prif Linell (km)	0.01	0	0.06
Tir Amaethyddol - Graddau 1, 2 a 3 (ha)	0	0	0
Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) (ha)	0	0	0
Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (AGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd Ramsar (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb ar gyfer Cadwraeth Natur (SINC)	6.35	1.35	4.26
Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol (GNG) (ha)	0	0	0
Gwarchodfeydd Natur Lleol (GNL) (ha)	0	0	0
Coetir Hynafol (ha)	1.94	0.35	0.88
Parciau a Gerddi Cofrestredig (ha)	0	0	0
Parciau Gwledig (ha)	0	0	0
Henebion Cofrestredig (SAM) (ha)	0	0	0
Adeiladau Rhestredig (n)	0	0	1
Gosodiadau Hanfodol Canllawiau Cynllunio Rhanbarthol (ha)	0	0	0

Derbynydd Risg	Risg Uchel (3%)	Risg Canolig (1%)	Risg Isel (0.1%)
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd (dyfnder >0.0m)	53	56	207
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd mewnol (dyfnder >0.2m)	30	43	132
Gwasanaethau Hanfodol (n)	1	2	1
Priodweddau Dibreswyl (n)	4	2	13
Prif/Cefnffyrdd (km)	0	0	0
Rheilffyrdd Prif Linell (km)	0	0	0
Tir Amaethyddol - Graddau 1, 2 a 3 (ha)	0	0	0
Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) (ha)	0	0	0
Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (AGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd Ramsar (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb ar gyfer Cadwraeth Natur (SINC)	6.92	1.52	6.13
Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol (GNG) (ha)	0	0	0
Gwarchodfeydd Natur Lleol (GNL) (ha)	0	0	0
Coetir Hynafol (ha)	1.64	0.37	1.36
Parciau a Gerddi Cofrestredig (ha)	0	0	0
Parciau Gwledig (ha)	0	0	0
Henebion Cofrestredig (SAM) (ha)	0.02	0	0.01
Adeiladau Rhestredig (n)	0	0	0
Gosodiadau Hanfodol Canllawiau Cynllunio Rhanbarthol (ha)	0	0	0

J – De'r Dref

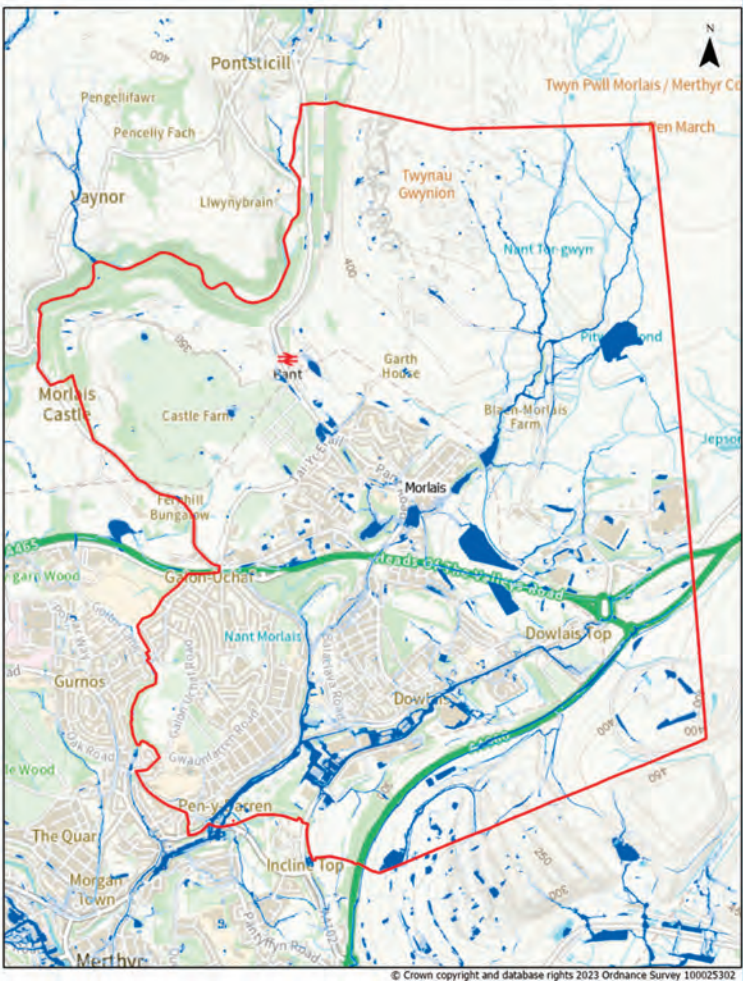
Mae ardal dadansoddi De'r Dref wedi'i lleoli yn sector gogledd-ddwyreiniol y fwrdeistref ac mae'n rhychwantu ardal o 525Ha. Mae'r ardal wedi'i rhannu gan ffordd ddeuol yr A4060 ac mae'n wledig i'r dwyrain ohoni ac wedi'i threfoli'n drwm i'r gorllewin gyda chymunedau Twynrodyn, Tretomos, Pontmorlais, Ysgubor Newydd, Mountain Hare, Y Dref(De) a Chwmbblaci gyd yn y dadansoddiad. ffin. Mae draeniad y dalgylch yn disgyn o'r dwyrain i'r gorllewin gan wasanaethu gwaith glo brig Ffos y Fran a Chomin Merthyr yn bennaf. Mae rhan ogleddol Ffos y Fran yn draenio i ddau gwrs dŵr dienw i'r gorllewin o'r A4060 sydd wedi'u cwlffertu am rannau helaeth cyn cysylltu â chwlfert Nant Morlais ym Mhenydarren. Mae'r sector deheuol, gan gynnwys rhan o Gomin Merthyr Tudful, yn draenio i Nant Cwmbblacs sydd mewn cwlffert o'r A4060 i Afon Taf. Mae mapiau FRAW yn dangos mecanweithiau llifogydd sylweddol o geuffos Nant Cwmbblacs i'r de o'r ardal a threchu cwlffert Nant Morlais yn Waterloo House a threchu cwrs dŵr dienw yn y Llys Treftadaeth gan arwain at orlifo yng nghanol y dref.

Cilfachau cwlffert	Cwlffert risg uchel	Cyfrifoldeb y Cyngor	Cyfrifoldeb preifat
59	5	22	36

Er bod digwyddiadau llifogydd sylweddol yn brin yn yr ardal hon, oherwydd y llifogydd eang sylweddol a nodir yn y mapiau FRAW, mae cyfrifiadau derbynyddion uwch yn dangos bod y raddfa risg gyffredinol ar gyfer y Dref Ddeheuol yn **UCHEL**.

Derbynydd Risg	Risg Uchel (3%)	Risg Canolig (1%)	Risg Isel (0.1%)
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd (dyfnder >0.0m)	482	508	1013
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd mewnol (dyfnder >0.2m)	261	338	615
Gwasanaethau Hanfodol (n)	1	2	4
Priodweddau Dibreswyl (n)	135	144	212
Prif/Cefnffyrdd (km)	1.43	0.90	0.98
Rheilffyrdd Prif Linell (km)	0.04	0.01	0.02
Tir Amaethyddol - Graddau 1, 2 a 3 (ha)	0	0	0
Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) (ha)	0	0	0
Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (AGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd Ramsar (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb ar gyfer Cadwraeth Natur (SINC)	7.57	1.25	4.85
Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol (GNG) (ha)	0	0	0
Gwarchodfeydd Natur Lleol (GNL) (ha)	0	0	0
Coetir Hynafol (ha)	0.25	0.02	0.10
Parciau a Gerddi Cofrestredig (ha)	0	0	0
Parciau Gwledig (ha)	0	0	0
Henebion Cofrestredig (SAM) (ha)	1.34	0.02	0.12
Adeiladau Rhestredig (n)	4	8	13
Gosodiadau Hanfodol Canllawiau Cynllunio Rhanbarthol (ha)	0	0	0

K – Morlais

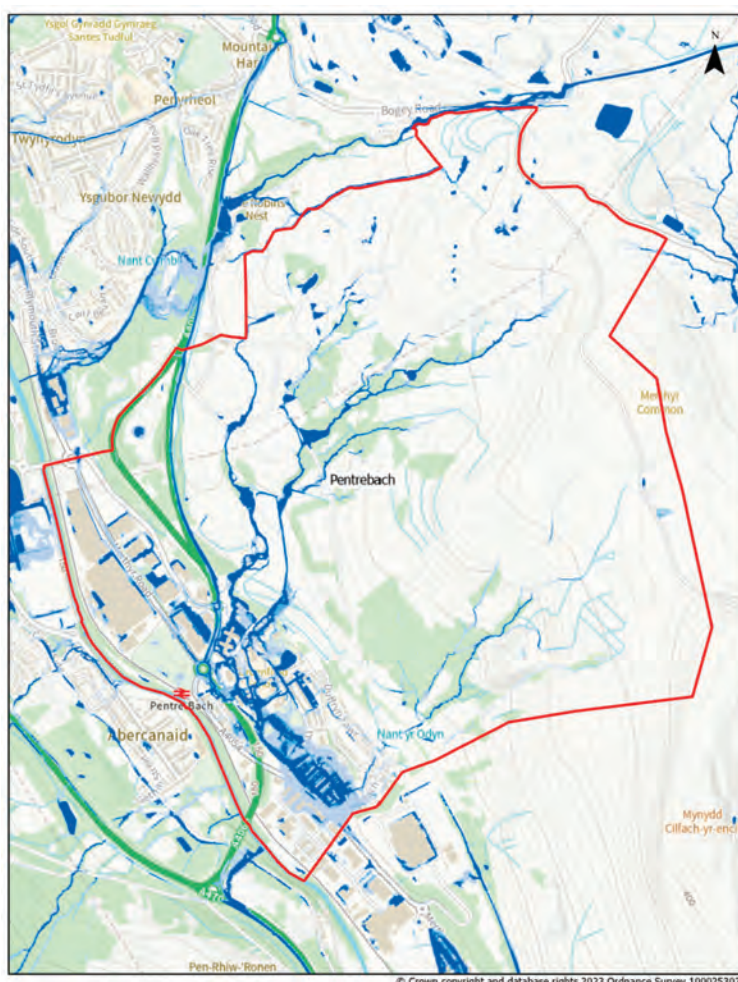
Mae ardal ddadansoddi Morlais wedi'i lleoli yn sector gogledd-ddwyrainol y fwrdeistref yn union i'r gogledd-ddwyrain o dref Merthyr. Mae Morlais yn cwmpasu ardal o 1,195 Ha ac mae'n wledig i raddau helaeth i'r gogledd o'r dalgylch ac wedi'i drefoli'n drwm i'r sector deheuol gyda thai cyddwys a phresenoldeb ardaloedd diwydiannol trwm. Mae'r A4060 yn ffinio â'r ardaloedd trefol i'r dwyrain ac yn cael eu rhannu'n ganolog gan yr A465. Mae cymunedau Pen-y-darren, Dowlais, Pen-y-wern, Galon Uchaf i'r de o'r A465 gyda Phant a Phengarnddu i'r gogledd. Mae'r dalgylch yn draenio o'r gogledd i'r de gyda blaen Nant Morlais yn gweithredu fel y prif lwybr draenio ar gyfer yr ardal. Oherwydd natur drefol iawn rhan ddeheuol y dalgylch, mae Nant Morlais wedi'i sianelu yn ei chyfanrwydd i ran fach agored ym Mhen-y-darren. Mae cyrsiau dŵr i'r gogledd o Bengarnddu mewn cwlfer o dan Dowlais ac yn y pen draw yn cydgyfeirio â chwlfer Nant Morlais ym Mhen-y-darren. Mae Pwll Uchaf a'r Pwll Canol yn ddwy gronfa ddŵr ddynodedig y naill ochr i'r A465 sydd hefyd yn draenio i geuffos Dowlais. Dengys mapiau FRAW gorlifo cwlfer Dowlais gan arwain at lifogydd sylweddol yn ardal ddiwydiannol Goatmill Road ac eiddo preswyl anghysbell ar hyd ei llwybr.

Cilfachau cwlfer	Cwlfer risg uchel	Cyfrifoldeb y Cyngor	Cyfrifoldeb preifat
52	2	44	8

Oherwydd llifogydd sylweddol yn y sector deheuol a chynnydd yn y cyfrif derbynyddion, mae sgôr risg llifogydd cyffredinol ardal dadansoddi Morlais yn **UCHEL**.

Derbynydd Risg	Risg Uchel (3%)	Risg Canolig (1%)	Risg Isel (0.1%)
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd (dyfnder >0.0m)	428	420	1157
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd mewnol (dyfnder >0.2m)	268	383	759
Gwasanaethau Hanfodol (n)	4	3	13
Priodweddau Dibreswyl (n)	54	54	91
Prif/Cefnffyrdd (km)	0.38	0.23	1.02
Rheilffyrdd Prif Linell (km)	0	0	0
Tir Amaethyddol - Graddau 1, 2 a 3 (ha)	0	0	0
Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) (ha)	0	0	0
Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (AGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd Ramsar (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) (ha)	0.28	0.16	0.53
Safleoedd o Ddiddordeb ar gyfer Cadwraeth Natur (SINC)	11.32	2.12	7.59
Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol (GNG) (ha)	0	0	0
Gwarchodfeydd Natur Lleol (GNL) (ha)	0.13	0.01	0.23
Coetir Hynafol (ha)	0.12	0.01	0.04
Parciau a Gerddi Cofrestredig (ha)	0	0	0
Parciau Gwledig (ha)	0	0	0
Henebion Cofrestredig (SAM) (ha)	0.03	0.01	0.02
Adeiladau Rhestredig (n)	3	3	2
Gosodiadau Hanfodol Canllawiau Cynllunio Rhanbarthol (ha)	0	0	0

L – Pentrebach

Mae ardal ddadansoddi Pentrebach wedi'i lleoli yn sector canolog y fwrdeistref, i'r de-ddwyrain o dref Merthyr. Mae'r dalgylch yn cwmpasu ardal o 413 Ha ac mae'n wledig i raddau helaeth i'r gogledd ddwyrain gyda llethrau serth i lawr i lawr y dyffryn lle ceir crynodiad trefol o dai ac ardaloedd diwydiannol. Pentrebach yw'r unig gymuned o fewn yr ardal ddadansoddi ac mae ffyrdd deuol yr A4060 a'r A470 i'r gorllewin o bobtu iddi ac mae Afon Taf wedi'i chyfeirio drwy'r ffin de-orllewinol. Mae draeniad ar gyfer y dalgylch yn llifo o'r gogledd-ddwyrain i'r de-orllewin yn uniongyrchol i Afon Taf. Mae Nant yr Odyn yn brif lwybr draenio i'r de o'r pentref er bod rhai cysiau dŵr cyffredin sylweddol yn bodoli i'r gogledd mae'n debygol o fod wedi'u ffurfio o ganlyniad i waith cloddio glo helaeth yn yr ardal. Mae Nant yr Odyn a'r rhan fwyaf o'r dalgylch gogleddol, yn draenio i flaen afon Plymouth sydd hefyd yn mynd ymhellach i'r de trwy gymuned Troedyrhiw. Mae mapiau FRAW yn dangos llifogydd sylweddol, eang yn yr ardal ddadansoddi gyda mecanweithiau llifogydd o ffynonellau lluosog. Mae trechu cwlffert Nant Cwm Blacs i'r gogledd yn gweld dŵr wyneb yn casglu wrth droed yr A4060 ynghyd â chwlffertau sy'n gwasanaethu dau gwr dŵr dienw yn union i'r gogledd o Pentrebach yn gorlifo yn y porthwr Plymouth drwy ganol y dref. pentref.

Cilfachau cwlffert	Cwlffert risg uchel	Cyfrifoldeb y Cyngor	Cyfrifoldeb preifat
23	9	18	4

Oherwydd llifogydd sylweddol yn y sector canolog a chynnydd yn y cyfrif derbynyddion, mae sgôr risg llifogydd cyffredinol ardal ddadansoddi Pentrebach yn **UCHEL**.

Derbynydd Risg	Risg Uchel (3%)	Risg Canolig (1%)	Risg Isel (0.1%)
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd (dyfnder >0.0m)	264	295	398
Eiddo preswyl mewn perygl o lifogydd mewnol (dyfnder >0.2m)	240	304	388
Gwasanaethau Hanfodol (n)	4	6	7
Priodweddau Dibreswyl (n)	24	27	39
Prif/Cefnffyrdd (km)	0.93	0.30	0.22
Rheilffyrdd Prif Linell (km)	0	0	0
Tir Amaethyddol - Graddau 1, 2 a 3 (ha)	0	0	0
Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) (ha)	0	0	0
Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (AGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd Ramsar (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA) (ha)	0	0	0
Safleoedd o Ddiddordeb ar gyfer Cadwraeth Natur (SINC)	0.47	0.21	0.78
Gwarchodfeydd Natur Cenedlaethol (GNG) (ha)	0	0	0
Gwarchodfeydd Natur Lleol (GNL) (ha)	0	0	0
Coetir Hynafol (ha)	1.41	0.18	0.82
Parciau a Gerddi Cofrestredig (ha)	0	0	0
Parciau Gwledig (ha)	0	0	0
Henebion Cofrestredig (SAM) (ha)	0.24	0.05	0.17
Adeiladau Rhestredig (n)	1	0	0
Gosodiadau Hanfodol Canllawiau Cynllunio Rhanbarthol (ha)	0	0	0

9. ARIANNU A BLAENORIAETHU

9.1 OPSIYNAU ARIANNU

Ariennir mesurau i reoli perygl llifogydd lleol o ystod o ffynonellau.

Caiff Gweinidogion Cymru ddarparu grantiau refeniw a chyfalaf mewn perthynas â gweithgareddau FCERM. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag ARHRs i ddatblygu rhaglen fuddsoddi 5 i 10 mlynedd o gynlluniau cyfalaf FCERM yn y dyfodol, wedi'i chyfiawnhau yn unol â Chanllawiau Achos Busnes FCERM¹⁵.

Gwneir ceisiadau grant FCERM i'r biblinell drwy system ar-lein y CGRh a rhaid iddynt gael eu hategu gan yr achos busnes priodol. Dylai'r achos busnes gael ei "arwain gan amcanion" a dilyn y "Model Pum Achos" a amlinellir yng Nghanllaw Achos Busnes FCERM. Dylid nodi bod mwyafrif y cynlluniau a gyflwynir angen proses ddatblygu tri cham ar gyfer yr achos busnes a all gymryd nifer o flynyddoedd i symud ymlaen. Mae'r gyfradd grant a bennir gan Weinidogion Cymru ar gyfer cyllid FCERM yn darparu 100% ar gyfer cynlluniau ar gamau achos busnes amlinellol a llawn (gan gynnwys dylunio manwl) ond mae cyfradd y grant yn gostwng i 85% ar gyfer y cyfnod adeiladu. Bydd angen cyllid gan y cyngor neu bartneriaeth i dalu'r 15% sy'n weddill o gost y cyfnod adeiladu.

Mae Llywodraeth Cymru yn blaenoriaethu cynlluniau FCERM sy'n lleihau'r risg i gartrefi yn bennaf. Gall busnesau ac adeiladau cyhoeddus hefyd elwa o gynlluniau, yn enwedig y rhai sy'n lleihau'r risg i gymysgedd o fathau o ddatblygiadau megis cartrefi a siopau ar hyd stryd fawr neu ganolfan ardal leol. Mae cynlluniau sydd ond yn lleihau risg i fusnesau yn parhau'n gymwys ond ni ddylid eu blaenoriaethu dros gynlluniau sy'n lleihau'r risg i gartrefi. Nid oes cyllid ar gael i alluogi datblygiad newydd. Anogir ARHRs sy'n gwneud cais am gyllid i nodi buddion ehangach megis cyfleoedd adfywio, gwelliannau i gynefinoedd/bioamrywiaeth, iechyd meddwl neu fuddion hamdden. Anogir ystyriaeth gynnar o alinio buddion lluosog i sicrhau cyllid ehangach. Lle nodir buddion sylweddol i drydydd partïon, disgwylir y bydd ARHRs yn gweithio'n fewnol ac yn allanol (er enghraifft gyda darparwyr seilwaith, cyfleustodau, diwydiant a masnach) i nodi a sicrhau cyfraniadau cyllid partneriaeth priodol gan y rhai sy'n elwa o gynllun.

Mae'r Grant Gwaith ar Raddfa Fach yn cefnogi Awdurdodau Lleol i wneud gwaith llai, mesurau cydnherthedd ar raddfa gymunedol, NFM a gwaith cynnal a chadw hanfodol drwy broses symlach. Mae cyllid ar gael yn flynyddol ar gyfer gwaith hyd at £200,000 (2022/23) ac mae wedi bod yn llwyddiannus o ran ysgogi darpariaeth a lleihau risg, gyda £4.3 miliwn wedi'i ddyrannu ar gyfer cynlluniau o'r fath yn 2020-21.

Mae llawer o opsiynau ariannu eraill ar gael i gefnogi camau gweithredu sy'n ymwneud â rheoli perygl llifogydd fel yr amlinellir yn adran 10. Mae'r rhain yn cynnwys grantiau eraill Llywodraeth Cymru sydd ar gael i'r ALLIA, a grantiau y mae adrannau eraill y cyngor neu bartneriaid allanol y mae eu gwaith yn cyfrannu'n uniongyrchol at berygl llifogydd ar gael iddynt rheoli.

Cyllid Cyfalaf CBSMT

Gellir defnyddio cyfalaf i ariannu asedau newydd neu waith adnewyddu sylweddol i asedau presennol. Gellir defnyddio cyfalaf i ddarparu cyfraniadau arian cyfatebol gofynnol ar gyfer rhai prosiectau rheoli perygl llifogydd a ariennir drwy grantiau FCERM Llywodraeth Cymru. Gellir ariannu cynlluniau rheoli perygl llifogydd eraill trwy gyfalaf lle bo'n briodol.

Mae arian cyfalaf yn ffurfio elfen graidd y cyllid ar gyfer cyflawni gwaith draenio priffyrdd ac ymchwiliad i bennu achos problemau llifogydd priffyrdd.

Cyllid Refeniw CBSMT

Mae'r rhan fwyaf o'r camau a gynigir i gyflawni'r mesurau a amlinellir yn y strategaeth hon yn gofyn am fewnbwn amser gan staff CBSMT, felly bydd argaeledd adnoddau staff yn hanfodol i gyflawni'r strategaeth hon. Cyllid refeniw

yw'r brif ffynhonnell ariannu ar gyfer staff CBSMT. Gellir defnyddio cyllid refeniw hefyd ar gyfer llawer o gamau ymwybyddiaeth ac addysg, a hyfforddiant staff.

Grant Refeniw Perygl Llifogydd Llywodraeth Cymru

Mae'r Grant Refeniw Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol ar gael gan Lywodraeth Cymru i gefnogi Awdurdodau Lleol yn eu gweithgareddau FCERM nad ydynt yn gymwys ar gyfer cyllid cyfalaf. Gellir hawlio cyllid ddwywaith y flwyddyn drwy system ar-lein y CGRh. Mae'r gweithgareddau a gwmpesir gan y grant hwn yn cynnwys allgymorth a chodi ymwybyddiaeth, rhybuddio a hysbysu, mapio a chronfeydd data, a chostau staff. Bydd nifer fawr o'r camau a gynigir i gyflawni'r mesurau ALLLLA yn y strategaeth hon yn dod o dan y categorïau hyn, gan wneud y grant hwn yn elfen hanfodol o gyllid yr ALLIA yn y dyfodol.

Grant Cyflymydd Rheoli Llifogydd Naturiol Llywodraeth Cymru

Lansiwyd y Rhaglen Cyflymydd Rheoli Llifogydd Naturiol gan Lywodraeth Cymru ym mis Mawrth 2023 i annog ARHRs i fynd ar drywydd ymyriadau NFM i leihau risgiau sy'n gysylltiedig â llifogydd neu erydu arfordirol. Bydd cynlluniau NFM a ariennir gan y rhaglen yn cael cynnig 100% o gyllid gan LIC, yn cwmpasu offer arfarnu, dylunio, adeiladu a monitro. Anogir partneriaethau neu bartneriaethau dalgylch sy'n cyrchu cyllid traws-bolisi. Rhaid i gynlluniau leihau'r perygl o lifogydd i bobl ac eiddo neu gynnal y lefelau presennol o amddiffyniad, bod yn werth chweil yn economaidd a bod â gwerth dim mwy na £300,000.

Gwneir ceisiadau drwy system RPW ar-lein ac yn yr un modd â'r Grant Gwaith ar Raddfa Fach, mae awdurdodau lleol yn gallu cyflwyno ceisiadau lluosog. Rhaid cwblhau a hawlio cynlluniau erbyn mis Mawrth 2025.

Cronfa Ffyrdd Gwydn Llywodraeth Cymru

Mae Cronfa Ffyrdd Gwydn Llywodraeth Cymru ar gael ar gyfer prosiectau sy'n lleihau'r tarfu ar y rhwydwaith priffyrdd a achosir gan dywydd garw fel llifogydd. Gellid ariannu prosiectau megis gwelliannau cwlfer, gwaith cwrs dŵr arferol, uwchraddio draeniau priffyrdd a rheoli llwybrau llif dros dir sy'n lleihau perygl llifogydd i rannau o'r rhwydwaith priffyrdd sydd â hanes o lifogydd. Mae £400,000 wedi'i ddarfarnu i CBSMT ar gyfer cynlluniau o'r fath yn 2023/24.

Gellir cyflwyno ceisiadau am gynlluniau yn flynyddol i Lywodraeth Cymru. Disgwylir arian cyfatebol gan y cyngor o gynlluniau a gefnogir gan y gronfa hon ac anogir partneriaethau rhanbarthol.

Cronfa Trafnidiaeth Leol Llywodraeth Cymru

Mae'r Gronfa Trafnidiaeth Leol ar gael i gyflawni blaenoriaethau a gweledigaeth 'Llwybr Newydd', strategaeth drafndiaeth Cymru 2021. Rhaid cyflawni prosiectau mewn ffyrdd sy'n dda i'r amgylchedd a darparu system drafndiaeth sy'n addasu i newid yn yr hinsawdd ac yn lliniaru ar ei gyfer. Byddai cynlluniau rheoli perygl llifogydd sy'n targedu llifogydd priffyrdd yn lliniaru effeithiau newid yn yr hinsawdd ar y system drafndiaeth ym Merthyr Tudful. Byddai'r potensial ar gyfer defnyddio atebion sy'n seiliedig ar natur yn y lleoliad hwn yn helpu i gyflawni uchelgais 'Llwybr Newydd' o ran bioamrywiaeth a gwydnwch ecosystemau.

Gellir cyflwyno ceisiadau am gynlluniau yn flynyddol i Lywodraeth Cymru. Disgwylir arian cyfatebol gan y cyngor o gynlluniau a gefnogir gan y gronfa hon ac anogir partneriaethau rhanbarthol.

Cronfa Teithio Llesol Llywodraeth Cymru

Mae'r Cyngor yn gallu gwneud cais blynyddol am Gronfa Teithio Llesol Llywodraeth Cymru am hyd at uchafswm o 4 prif gynllun. Mae'r cyllid hwn ar gael ar gyfer cynlluniau sy'n rhoi'r Ddeddf Teithio Llesol ar waith. Bydd angen i'r rhan fwyaf o'r prif gynlluniau gael eu cymeradwyo gan y CSS, felly mae rheolaeth dŵr wyneb ar sail natur yn cael ei gyflawni'n gyffredinol drwy'r cynlluniau hyn. Mae ymgysylltu cynnar rhwng timau Teithio Llesol ac ALLIA wedi arwain

at gyflawni nifer o gynlluniau SDCau yn y byd cyhoeddus gan ddefnyddio cyllid Teithio Llesol. Cynigir cynnal ac ehangu ar y berthynas hon i ddarparu mwy o SDCau trefol i leihau perygl llifogydd dŵr wyneb.

Adran 106 a Ardoll Seilwaith Cymunedol (ASC)

Mae adran 106 (A106) yn gytundeb cyfreithiol a wneir yn ystod y broses gynllunio rhwng yr ymgeisydd a'r awdurdod cynllunio lleol sy'n cynnwys cais am gyfraniadau. Dim ond ar gyfer effeithiau sy'n ymwneud yn uniongyrchol â'r cais cynllunio sy'n cael ei gyflwyno neu os oes angen gwneud y cais yn dderbyniol yn nheARhAu cynllunio y gellir gwneud cyfraniadau A106 ar gyfer seilwaith. Gellid gofyn am gyfraniadau gan ddatblygwyr i wneud gwaith rheoli perygl llifogydd ar safleoedd.

Codir Ardoll Seilwaith Cymunedol (ASC) ar bob datblygiad newydd dros 100 metr sgwâr (heb gynnwys estyniadau neu addasiadau cartref eraill). Mae arian a godir drwy'r Ardoll Seilwaith Cymunedol yn mynd i gronfa ganolog i adrannau'r cyngor wneud cais amdano unwaith y bydd cronfa sylweddol ar gael. Mae mathau penodol o seilwaith y gellir eu hariannu gan ASC sy'n cynnwys y 'Rhwydwaith Draenio Strategol'.

Cronfa Gyfalaf Lleoedd Lleol i Natur

Mae Cronfa Gyfalaf Lleoedd Lleol i Natur yn gronfa grant sydd wedi'i dylunio i adfer a gwella byd natur a chynyddu mynediad at fyd natur ar gyfer y 50% o ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru. Mae'n cael ei ariannu ar y cyd gan Lywodraeth Cymru a Chronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol ac mae'n agored i geisiadau bob blwyddyn. Trwy weithio mewn partneriaeth â thîm Cefn Gwlad CBSMT, mae'r ALILIA wedi eiriol dros gynnwys atebion sy'n seiliedig ar natur ar gyfer rheoli perygl llifogydd o fewn ceisiadau prosiect Lleoedd Lleol i Natur. Mae cais a gymeradwywyd ar hyn o bryd (2023) yn cynnwys datblygu gwlyptir i leihau perygl llifogydd o garthffos dŵr wyneb. Bydd hyn yn parhau i fod yn flaenoriaeth ar gyfer ceisiadau yn y dyfodol.

9.2 DEWISIADAU CYLLIDO AR GYFER MESURAU A GWEITHREDAU CYD-DDATBLYGWYD

Mae gweithio mewn partneriaeth yn dod yn ffordd gynyddol bwysig o gyflawni cynlluniau rheoli perygl llifogydd gyda buddion lluosog.

Amlinellir y ffynonellau cyllid sydd ar gael i bartneriaid yn yr awdurdod lleol sydd â chysylltiad uniongyrchol â rheoli perygl llifogydd yn adran 8.1. Mewn llawer o achosion mae ARHRs eraill a phartneriaid allanol yn gallu cael mynediad at gyllid nad yw ar gael yn uniongyrchol i'r ALILIA ac felly'n hwyluso'r gwaith o gyflawni nifer fwy o brosiectau. Mae gweithio mewn partneriaeth ehangach fel partneriaethau dalgyrch yn cynyddu'r potensial i gael cyllid gan sefydliadau trydydd sector a rhanddeiliaid preifat.

Lle bo prosiectau a gyflwynir gan yr ALILIA o fudd uniongyrchol i 3ydd partïon, ceisir arian cyfatebol neu gyfraniadau anariannol megis camau rheoli tir.

Oherwydd natur amlddisgyblaethol rheoli perygl llifogydd, gall partneriaethau fod yn hanfodol i sicrhau bod yr arbenigedd a'r wybodaeth gywir yn cael eu mewnbynnu i brosiectau. Gall rhannu gwybodaeth am faterion perygl llifogydd lleol fod yn werthfawr iawn ac yn allweddol i ddatgloi cyflawniad prosiectau. Yn aml mae'n bosibl i'r ALILIA gyflwyno cynlluniau ffisegol trwy bartneriaeth drwy gyfrannu amser ac arbenigedd yn lle cyfraniad ariannol.

9.3 SUT RYDYM YN BLAENORIAETHU MESURAU LLIFOGYDD A CAMAU GWEITHREDU

Mae cyllid gan Lywodraeth Cymru ar gyfer cynlluniau FCERM yn amodol ar flaenoriaethu â thystiolaeth. Prif nod y cyllid yw lleihau'r perygl i gartrefi presennol, felly cynlluniau sy'n lleihau perygl llifogydd i'r nifer uchaf o gartrefi fyddai'n cael y flaenoriaeth uchaf. Gall cynlluniau leihau'r risg i fusnesau a seilwaith arall yn ogystal â chartrefi ond mae'r categorïau hyn yn llai o flaenoriaeth. Nid yw safon yr amddiffyniad a ddarperir gan gynlluniau wedi'i phennu gan Lywodraeth Cymru, ond dylai cynlluniau anelu at symud cartrefi o risg uchel neu ganolig.

Cymeradwywyd methodoleg ar gyfer blaenoriaethu cyllid FCERM yn 2018 ar ôl ymgynghori ag ARHRs. Defnyddir y categorïau canlynol ar gyfer sgorio:

- Safle'r Gofrestr Cymunedau mewn Perygl (CaRR).
- Manylion digwyddiadau llifogydd blaenorol
- Eiddo sy'n elwa
- Cymhareb budd i gost
- Cyfleoedd ar gyfer buddion ehangach
- Cyfleoedd ar gyfer cyllid partneriaeth

Bydd CBSMT yn defnyddio safle CarR ar gyfer cynlluniau a gyflwynir i gronfa Cyfalaf FCERM yn unol â chais Llywodraeth Cymru. Defnyddir CarRR i flaenoriaethu cynlluniau rheoli perygl llifogydd o ffynonellau ariannu eraill lle bo'n berthnasol, fodd bynnag dylid cydnabod mai dim ond un offeryn yn y broses i flaenoriaethu buddsoddiad yw CarRR. Mae'n amlwg nad yw pwyntiau CarR o reidrwydd yn cyd-fynd â mapio perygl llifogydd wedi'i ddiweddarau ar gyfer rhai ardaloedd ym Merthyr Tudful a bydd hyn yn cael ei ystyried fel rhan o flaenoriaethu CBSMT trwy ddefnyddio offer fel mapio perygl llifogydd CNC a'r Gronfa Ddata Derbynyddion Genedlaethol (NRD).

Mae cofnodion llifogydd blaenorol yn arf pwysig iawn ar gyfer blaenoriaethu a bydd y manylion hyn yn cael eu defnyddio pan fyddant ar gael. Mae CBSMT wedi ymrwmo i wella eu cofnodion llifogydd hanesyddol ac wedi cynnig nifer o gamau gweithredu i wella'r broses o gasglu data ar gyfer digwyddiadau llifogydd yn y dyfodol.

Mae Llywodraeth Cymru yn blaenoriaethu cyllid FCERM i gynlluniau sy'n lleihau'r perygl o lifogydd i gartrefi presennol yn bennaf. Gallai busnesau a seilwaith arall elwa hefyd, yn enwedig mewn cynlluniau mwy sy'n lleihau'r risg i ardal ag amrywiaeth o fathau o ddatblygiadau, er enghraifft Stryd Fawr Merthyr Tudful.

Mae Cymhareb Mantais i Gost yn gyfrifiad sydd ei angen i wneud Dadansoddiad Cost a Budd. Mae'r math hwn o ddadansoddiad economaidd yn archwilio Manteision Oes Gyfan y prosiect dros Gostau Oes Gyfan. Os oes gan y prosiect Gymhareb Costau Budd sy'n fwy nag 1 mae'r buddion yn hafal i'r gost neu'n fwy na hynny ac felly mae'n ymarferol yn economaidd. Nid yw cynlluniau gyda BCR o lai nag 1 yn cael eu hystyried ar gyfer cyllid gan Lywodraeth Cymru.

Bydd unrhyw fuddion ehangach y gellir eu cyflawni fel rhan o gynllun yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn cael eu dilyn. Gallai'r rhain gynnwys: buddion bioamrywiaeth defnyddio NFM, gwell mynediad i ardaloedd glan afon i drigolion neu wella hyfywedd ardal ar gyfer adfywio. Gall buddion ehangach wneud cynllun yn fwy tebygol o dderbyn cyllid trydydd parti.

Ceisir cyfleoedd ar gyfer cyllid partneriaeth ar gynlluniau sy'n cynnig buddion ehangach. Bydd CBSMT yn gweithio gyda rhanddeiliaid mewnol ac allanol i ddod â chyllid ychwanegol i mewn pan fydd cyfleoedd yn codi.

Risg ar Raddfa Gymunedol

Fel yr amlinellwyd yn adran 7.3, mae lefel risg gyffredinol wedi'i neilltuo i bob un o'r 12 ardal dadansoddi cymunedol. Ar gyfer cynlluniau rheoli perygl llifogydd a ariennir gan CBSMT, bydd y lefelau risg hyn yn cael eu hystyried wrth flaenoriaethu cyllid. Rhoddir blaenoriaeth uwch i brosiectau sy'n lleihau'r risg i gartrefi a busnesau mewn cymunedau risg 'uchel'.

10. MESURAU LLIFOGYDD

10.1 CYFLWYNIAD I FESURAU LLIFOGYDD

Mae'r Strategaeth hon yn cynnig nifer o fesurau i amlinellu sut mae CBSMT yn bwriadu cyflawni'r amcanion a ddisgrifir yn adran 6.2 i leihau'r perygl llifogydd presennol ac yn y dyfodol ym Mwrdeistref Sirol Merthyr Tudful.

Mae'r mesurau wedi'u trefnu yn ôl y categorïau canlynol:

- Cynllunio datblygiad ac addasu
- Rhagweld, rhybuddio a hysbysu
- Astudiaethau, asesiadau a chynlluniau
- Allgymorth, ymwybyddiaeth ac ymgysylltu
- Parodrwydd ac ymateb
- Rheolaeth tir ac amgylcheddol
- Rheoli a chynnal a chadw asedau

Mae amserlenni a chostau dangosol wedi'u neilltuo i'r mesurau i helpu i flaenoriaethu a dangos yr adnoddau sydd eu hangen i gyflawni'r mesurau hyn. Mae'r holl gostau ac amserlenni yn amcangyfrifon gorau a byddant yn cael eu mireinio wrth i'r gwaith o gyflawni'r strategaeth fynd rhagddo. Caiff llawer o'r costau eu llywio gan y camau gweithredu yn y Cynllun Gweithredu sydd ar gael yn atodiad A. Rhoddir diffiniadau ar gyfer yr amserlen a'r geiriad cost isod.

Amserlenni

- Byr dymor: 1-3 flynedd
- Canolig: 4-6 mlynedd (cylch y strategaeth hwn)
- Hir dymor: 6-10 mlynedd

Costau

- Isel: hyd at £10,000
- Canolig: £10-100,000
- Uchel: £100,000+

10.2 EIN MESURAU

Addasu a Datblygu Cynlluniau

Mesur #1	Awdurdod cynllunio lleol (ACLL)
Disgrifiad	Mae Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) Newydd CBSMT a fabwysiadwyd yn 2020 yn cynnwys polisi cynllunio ar berygl llifogydd o dan Bolisi 'EnW4'. Bydd yr LLFA yn parhau i weithio gyda'r ACLL ar ddiweddariadau CDLI yn y dyfodol i ddatblygu polisi cynllunio lleol cadarn sy'n ymwneud â pherygl llifogydd a draenio. Mae hyn yn cynnwys sicrhau bod datblygiad newydd yn cael ei gyfeirio oddi wrth ardaloedd sydd mewn perygl o lifogydd gan helpu i atal dod i gysylltiad â risg. Mae polisïau lleol wedi'u cysylltu'n gryf â TAN15 a Pholisi Cynllunio Cymru (PCC). Bydd yr ALLIA yn gweithio'n agos gyda'r ACLL i gynorthwyo gyda newidiadau sy'n deillio o'r diweddariad TAN15 sydd ar ddod a diweddariadau ASGLI i sicrhau bod polisïau perygl llifogydd CBSMT yn briodol ac yn gyfredol. Mae ystyried perygl llifogydd a darparu lle i reoli dŵr yn dal i fod yn broblem ar lawer o ddatblygiadau mawr. Mae ymgynghori gan ddatblygwyr gyda'r ALLIA yn aml yn cael ei adael yn rhy hwyr a rhoddir blaenoriaeth i bwysau datblygu eraill o ran cymryd tir. Rydym yn bwriadu gweithio gyda'r ACLL i wella'r broses o ystyried risg llifogydd yn gynnar gan ddatblygwyr yn ystod y cam Prif Gynllunio neu'n gynharach. Cyflawnir hyn drwy gydweithio â'r Awdurdod Cynllunio Lleol ar ddatblygu uwchgynlluniau ar gyfer Safleoedd Datblygu Strategol, a chyfrannu at Ganllawiau Cynllunio Atodol posibl i helpu i arwain datblygiadau llai tuag at ddyrannu lle gwell ar gyfer rheoli perygl llifogydd a bioamrywiaeth. Bydd yn sicrhau bod SDCau a gynigiwyd gan ddatblygwyr hefyd yn cael eu hintegreiddio ag amgylchedd treflun a hanesyddol y safle i ddarparu datblygiadau sympathetig, o ansawdd uchel.
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	• Yn cyfeirio datblygiad oddi wrth ardaloedd lle mae perygl llifogydd uchel • Integreiddio gwell o ran rheoli perygl llifogydd ar gamau cynnar y datblygiad • Ymgynghori mwy effeithlon gyda datblygwyr ar gamau cynharach yn eu datblygiad
Amserlen ddangosol	Canolig
Cost ddangosol	Isel
Amcanion cysylltiedig	3
Opsiwn(ion) ariannu	Refeniw
Partneriaid cyflawni	ACLL
Math(au) o reoli llifogydd	Atal

Mesur #2	Corff Dyfarnu SDCau (CSS)
Disgrifiad	Mae Atodlen 3 o Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr (FWMA) 2010 yn gosod dyletswydd ar awdurdodau lleol fel Corff Cymeradwyo SDCau i gymeradwyo, mabwysiadu a chynnal systemau draenio cynaliadwy. Mae gan y CSS rôl ddylanwadol wrth reoli effaith datblygiad arfaethedig ar berygl llifogydd i lawr yr afon trwy gymeradwyo cyfradd gollwng, lleoliad a'r math o CSSau a ddefnyddir ar y safle. Mae lle i integreiddio'n well rhwng yr ACLI a'r CSS wrth ystyried y perygl llifogydd i ac o ddatblygiad. Gellir casglu hyn yn yr adolygiad o'r CDLI, trwy ddatblygu Canllawiau Cynllunio Atodol a rhannu gwybodaeth yn well rhwng y CSS a'r ACLI yn ystod y cam ymgeisio..
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	• Llai o bobl mewn perygl o lifogydd • Mwy o ddatblygu cynaliadwy yn arwain at fwy o sgôp ar gyfer datblygu yn y dyfodol • Y potensial i ddefnyddio CSSau i reoli'r perygl llifogydd i ddatblygiad yn ogystal ag arllwysiad dŵr wyneb o'r datblygiad
Amserlen ddangosol	Canolig
Cost ddangosol	Isel
Amcanion cysylltiedig	3
Opsiwn(ion) ariannu	Refeniw, Incwm CSS
Partneriaid cyflawni	ACLL
Math(au) o reoli llifogydd	Atal

Rhagweld, Rhybuddio a Hysbysu

Mesur #3	Rhagweld a Rhybuddio
Disgrifiad	Mae nifer o systemau rhybuddio yn bodoli ar gyfer y cyhoedd ac ymatebwyr cyntaf. Darperir llawer o'r gwasanaethau hyn gan y Swyddfa Dywydd ac maent yn cynnwys Rhybuddion Tywydd Garw Cenedlaethol, Datganiadau Cyfarwyddyd Llifogydd a gynhyrchir gan y Ganolfan Rhagweld Llifogydd (partneriaeth y Swyddfa Dywydd ac Asiantaeth yr Amgylchedd) a'r system Rheoli Peryglon ar-lein. Mae'r rhain yn cwmpasu perygl llifogydd afonydd, dŵr wyneb a dŵr daear. Mae CNC yn gyfrifol am ddarparu gwybodaeth rhybudd cynnar ar gyfer llifogydd prif afonydd. Bydd CBSMT yn parhau i gefnogi'r darparwyr hyn i gyfathrebu perygl llifogydd i'r cyhoedd. Mae CBSMT yn ymatebwr Categori 1 o dan y Ddeddf Argyfyngau Sifil Posibl (2004). Mae ymatebwyr Categori 1 yn sefydliadau sydd wrth wraidd ymateb brys sy'n ddarostyngedig i'r gyfres lawn o ddyletswyddau amddiffyn sifil. Un o'r dyletswyddau hyn yw 'rhybuddi, hysbysu a chynghori'r cyhoedd mewn achos o argyfwng'. Byddwn yn parhau i weithio gyda chydweithwyr ym maes cynllunio brys a chyfathrebu i sicrhau bod rhybuddion cyhoeddus a gwybodaeth am argyfyngau llifogydd y gorau y gallant fod. O'n harolwg gwelwyd bod mwy o ddefnydd o'r cyfryngau cymdeithasol ar gyfer rhybuddion yn opsiwn poblogaidd iawn. Er bod y cyfryngau cymdeithasol yn ffynhonnell wybodaeth boblogaidd i lawer o drigolion, byddwn yn sicrhau bod hyn yn ategu dulliau traddodiadol o ohebiaeth er mwyn peidio â chythruddo'r allgáu digidol. Mae'n anodd darparu rhybuddion am lifogydd dŵr wyneb oherwydd natur gyflym ac anrhagweladwy llifogydd dŵr wyneb. Wrth i dechnoleg a modelu llifogydd wella, bydd yr ALILIA yn cael y wybodaeth ddiweddaraf am atebion sydd ar gael ar gyfer rhagweld llifogydd dŵr wyneb ac yn ystyried eu budd a'u haddasrwydd i'w defnyddio ym Merthyr Tudful.
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	• Rhoddir rhybuddion llifogydd clir ac amserol i'r cyhoedd sy'n eu galluogi i baratoi ac o bosibl leihau difrod • Potensial ar gyfer gwell rhybuddion am lifogydd dŵr wyneb.
Amserlen ddangosol	Isel
Cost ddangosol	Canolig
Amcanion cysylltiedig	2, 4
Opsiwn(ion) ariannu	Refeniw
Partneriaid cyflawni	Cynllunio at Argyfwng CBSMT, Cyfathrebu Corfforaethol
Math(au) o reoli llifogydd	Parodrwydd ac Ymateb

Mesur #4	Monitro Llifogydd
Disgrifiad	Mae nifer o ddigwyddiadau llifogydd yn y gorffennol wedi'u hachosi gan broblemau gyda chymeriant cwlfer, megis rhwystrau neu broblemau capasiti. O ganlyniad, mae tair ar hugain o orsafoedd monitro wedi'u gosod ar gymeriant cwlferau risg uchel ledled y Fwrdeistref. Mae'r gorsafoedd monitro hyn wedi bod yn annibynadwy ac felly rydym yn bwriadu gwella'r system hon o ran caledwedd a meddalwedd. Yn dilyn dadansoddiad dalgylch pellach a gynigir gan y strategaeth hon, rydym yn bwriadu ehangu'r system fonitro i gynnwys derbyniadau risg uchel eraill.
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	• Gwell monitro amser real o berygl llifogydd • Gwell data ar lefelau dŵr mewn ardaloedd risg uchel i gefnogi dadansoddiad dalgylch • Creu'r cyfle i ymateb yn well i faterion cwlfer • Gwell cynnal a chadw oherwydd gwell casglu data ac astudio tueddiadau
Amserlen ddangosol	Hir
Cost ddangosol	Canolig
Amcanion cysylltiedig	1, 2, 3
Opsiwn(ion) ariannu	Grant Refeniw LIC
Partneriaid cyflawni	Amh
Math(au) o reoli llifogydd	Parodrwydd

Astudiaethau, Asesiadau a Chynlluniau

Mesur #5	Deall y Perygl o Llifogydd
Disgrifiad	Bydd gwella ein dealltwriaeth o berygl llifogydd presennol ar draws y Fwrdeistref yn ein galluogi i adnabod ardaloedd risg uchel yn well. Mae mapiau perygl llifogydd CNC a gwybodaeth llifogydd hanesyddol wedi'u defnyddio yn y strategaeth hon i nodi'n fras y lefelau risg ar draws y Fwrdeistref ac amlygu ardaloedd risg uchel. Bydd dadansoddiad a modelu dalgylchoedd yn cael eu cynnal i nodi asedau risg uchel a chysiau dŵr ac arwain ymyrraeth. Bydd dadansoddiad dalgylch hefyd yn ystyried manteision ehangach rheoli perygl llifogydd drwy gynyddu ein dealltwriaeth o bwysau ecolegol ac ansawdd dŵr mewn dalgylchoedd risg uchel. Mae archwilio mapiau llifogydd CNC wedi nodi ardaloedd risg ar draws y Fwrdeistref nad ydynt yn adlewyrchu'r llwybrau llif tebygol yn ymarferol. Byddwn yn ymdrechu i gynnal modelu llifogydd annibynnol a herio'r mapio llifogydd gyda pherchennog y data lle ceir gwrthddywediadau. Ers y llifogydd a achoswyd gan Storm Dennis yn 2020 mae nifer o gynlluniau amddiffyn rhag llifogydd a gwelliannau wedi cael eu cynnal ar draws y Fwrdeistref. Ymgymerir â modelu llifogydd fel y gellir adlewyrchu'r gwelliannau hyn yn y mapiau llifogydd cenedlaethol.
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	• Targedu cynlluniau ymwrthedd a gwydnwch i'r ardaloedd sy'n wynebu'r perygl mwyaf • Bydd gwell dealltwriaeth o fecanweithiau llifogydd yn caniatáu gwell ymateb i lifogydd • Bydd archwilio mapiau llifogydd yn fanwl yn rhoi darlun mwy cywir o berygl llifogydd yn y fwrdeistref • Gwell dealltwriaeth o bwysau a chyfleoedd ehangach • Cyfleu risg yn fwy cywir
Amserlen ddangosol	Hir
Cost ddangosol	Canolig
Amcanion cysylltiedig	1, 2, 3, 4
Opsiwn(ion) ariannu	Grant Refeniw LIC, piblinell FCERM
Partneriaid cyflawni	Amh
Math(au) o reoli llifogydd	Parodrwydd, Adolygiad

Mesur #6	Arolygon a Modelu Llifogydd
Disgrifiad	Gall data arolwg lywio amrywiaeth o dechnegau modelu i wella a meintoli ein dealltwriaeth o berygl llifogydd Mae arolygu a modelu asedau perygl llifogydd a chysiau dŵr ar draws y Fwrdeistref yn cynyddu ein dealltwriaeth o risg a mecanweithiau llifogydd yn fawr. Bydd modelu llifogydd yn cael ei ddefnyddio i lywio prosiectau ac ymyriadau yn y dyfodol i sicrhau bod y cynlluniau yn cael eu lleoli yn y lleoliadau mwyaf effeithiol ar gyfer lleihau

	risg. Bydd defnyddio modelu hefyd yn sicrhau y gellir asesu cynlluniau arfaethedig yn erbyn effeithiau posibl newid yn yr hinsawdd.
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	• Ymyriadau mwy effeithlon a chost effeithiol • Gwell dealltwriaeth o berygl llifogydd a mecanweithiau llifogydd. • Potensial ar gyfer rhannu data i wella gwybodaeth perygl llifogydd ar gyfer nifer o randdeiliaid • Gwell dealltwriaeth o fecanweithiau llifogydd i hysbysu
Amserlen ddangosol	Canolig
Cost ddangosol	1
Amcanion cysylltiedig	3
Opsiwn(ion) ariannu	4
Partneriaid cyflawni	Grant Refeniw LIC, Refeniw CBSMT Ymgynghorwyr
Math(au) o reoli llifogydd	Parodrwydd

Mesur #7	Dŵr daear
Disgrifiad	Mae llifogydd dŵr daear yn digwydd pan fydd lefel y dŵr yn y ddaear (y lefel trwythiad) yn codi ac yn cyrraedd lefel y ddaear. Gall fod oedi sylweddol rhwng cyfnodau o law trwm a llifogydd dŵr daear o ganlyniad. Mae dŵr daear yn peri risg fwy amlwg i strwythurau tanddaearol ac ystafelloedd fel isloriau. Prin yw'r cyfathrebu â'r cyhoedd ar hyn o bryd ynghylch y cyfrifoldebau sy'n ymwneud â pherygl llifogydd dŵr daear a thechnegau ar gyfer rheoli'r ffynhonnell hon o lifogydd. Cynigiwn gynnwys gwell gwybodaeth am ddŵr daear fel rhan o'n cyfathrebiadau y manylir arnynt ym mesur 9. Mae ein harolwg yn nodi mai dŵr daear oedd ffynhonnell llifogydd sy'n peri'r pryder mwyaf i 36% o'r ymatebwyr. Er bod mwynloddio ar waith ym Merthyr Tudful roedd llawer o fwyngloddiau yn pwmpio dŵr i lefelau dŵr daear a oedd yn artiffisial o is a chrëwyd llwybrau draenio artiffisial. Ers i fwyngloddio ddod i ben, mae lefelau dŵr daear yn y gweithfeydd mwynloddio ac o'u cwmpas yn gwella i'w lefel cyn mwynloddio. Gall hyn arwain at ddŵr daear bas iawn neu ddŵr daear clwydo o fewn hen weithfeydd mwynloddio ac ardaloedd cyfagos. Ychydig iawn o wybodaeth sydd ar gael am ddŵr daear yn Ne Cymru ac yn arbennig y risgiau dŵr daear mewn ardaloedd meysydd glo. Cynigiodd CBSMT gynyddu gwybodaeth am beryglon llifogydd dŵr daear trwy gyfathrebu, ymchwiliadau ac astudiaethau. Byddwn yn anelu at wella'r wybodaeth sydd ar gael i ddatblygwyr er mwyn lleihau'r tebygolrwydd y bydd cartrefi newydd yn cael eu hadeiladu mewn ardaloedd lle mae perygl dŵr daear heb ddraeniad priodol. Cyflawnwyd gwaith arloesol gan Asiantaeth yr Amgylchedd a'r Awdurdod Glo yng Ngogledd Ddwyrain Lloegr i ddatblygu categorïau cyfyngiadau mwynloddio a dŵr daear i'w datblygu mewn perthynas â draenio a SDCau¹⁶. Gellir defnyddio'r gwaith hwn i gyfeirio ato.

	Mae'r rhan fwyaf o dirlithriadau mawr y fwrdeistref wedi bod yn gysylltiedig â lefelau dŵr daear uchel gan arwain at ansefydlogrwydd llethr. Fel rhan o gynyddu ein dealltwriaeth o faterion dŵr daear rydym yn cynnig astudio ei rôl mewn tirlithriadau a gwella ein gallu i dynnu sylw at feysydd risg.
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	- Gwell dealltwriaeth o berygl llifogydd dŵr daear - Gwell ymwybyddiaeth a rheolaeth o ddŵr daear ar gyfer datblygiadau newydd - Datblygu gwybodaeth am ryngweithiadau mwyngloddio a dŵr daear sy'n benodol berthnasol i CBSMT. - Datblygu gwybodaeth am risg tirlithriad
Amserlen ddangosol	Hir
Cost ddangosol	Canolig
Amcanion cysylltiedig	1, 2, 3
Opsiwn(ion) ariannu	Refeniw
Partneriaid cyflawni	ACLI, TG CBSMT
Math(au) o reoli llifogydd	Atal

Mesur #8	Llifogydd Hanesyddol
Disgrifiad	Mae cofnodion o ddigwyddiadau llifogydd hanesyddol yn ein helpu i nodi ardaloedd sy'n agored i lifogydd ac i archwilio patrymau mewn data hanesyddol. Mae'r wybodaeth hon yn hanfodol i bennu lefel y perygl llifogydd ar draws y fwrdeistref ac i allbynnau model perygl llifogydd 'gwirionedd y ddaear'. Mae data llifogydd hanesyddol mwy cyflawn yn ein galluogi i bennu maint a mecanweithiau posibl / achos llifogydd. Dosberthir cofnodion llifogydd ym Merthyr ar draws nifer o ffynonellau a chronfeydd data. Nid yw llawer o'r cofnodion hyn wedi'u digideiddio. Bydd CBSMT yn adeiladu cronfa ddata sy'n seiliedig ar GIS o lifogydd hanesyddol a agregwyd o ffynonellau lleol ac ARHRs eraill. Bydd hyn yn cefnogi nodi cynlluniau lliniaru llifogydd ac yn helpu i wella ein dealltwriaeth o berygl llifogydd yn y Fwrdeistref.
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	- Data llifogydd hanesyddol ar gyfer Merthyr Tudful mewn un gronfa ddata er mwyn cael mynediad hawdd ato a'i ddefnyddio wrth ddadansoddi - Targedu cynlluniau lliniaru llifogydd yn well - Gwell partneriaeth rhwng y gwasanaethau brys a CBSMT
Amserlen ddangosol	Canolig
Cost ddangosol	Isel
Amcanion cysylltiedig	1, 3
Opsiwn(ion) ariannu	Refeniw
Partneriaid cyflawni	GTADC, Heddlu De Cymru, Diogelu Data CBSMT, TG CBSMT
Math(au) o reoli llifogydd	Parodrwydd, Adolygiad

Ymgysylltu, Ymwybyddiaeth ac Estyn allan

Mesur #9	Ymwybyddiaeth Llifogydd ac Addysg
Disgrifiad	Mae gan y Cyngor ddyletswydd o dan Ddeddf Argyfyngau Sifil Posibl 2004 i rybuddio a hysbysu ei drigolion am risgiau cyn, yn ystod ac ar ôl digwyddiad. Er gwaethaf gweithgarwch ymgysylltu blaenorol gan gynghorau, Llywodraeth Cymru ac ARHRs eraill, mae lefel ymwybyddiaeth y cyhoedd o berygl llifogydd yn parhau i fod yn isel. Bydd amrywiaeth o dechnegau cyfathrebu, o'r cyfryngau cymdeithasol i daflenni a digwyddiadau personol, yn cael eu defnyddio i sicrhau bod pob grŵp o fewn y gymuned yn cael eu cyrraedd. Bydd y gweithgareddau canlynol yn cael eu defnyddio i wella ymwybyddiaeth o lifogydd ac addysg: • Cyflwyniadau mewn ysgolion • Digwyddiadau galw heibio cymunedol • Mwy o ymgysylltiad cymunedol yn ystod datblygu ac adeiladu prosiectau amddiffyn rhag llifogydd • Sesiynau gloywi i'r gymuned yn ystod cyfnodau estynedig rhwng llifogydd mawr • Hyfforddiant i staff CBSMT ar berygl llifogydd a newid hinsawdd
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	• Mae cymuned fwy gwybodus yn gallu ymateb yn well i argyfwng llifogydd • Mae mwy o ymwybyddiaeth yn arwain at baratoi trigolion a busnesau'n well ar gyfer effeithiau llifogydd • Mae poblogaeth sydd wedi'i haddysgu'n well yn llai tebygol o gymryd rhan mewn gweithgareddau a fyddai'n cynyddu eu risg o lifogydd (fel addasu eiddo a pheidio â chynnal asedau glannau'r afon)
Amserlen ddangosol	Canolig
Cost ddangosol	Canolig
Amcanion cysylltiedig	2, 3
Opsiwn(ion) ariannu	Grant Refeniw LIC, Refeniw CBSMT
Partneriaid cyflawni	Cynllunio at Argyfwng CBSMT, Cyfathrebu Corfforaethol CBSMT, CNC
Math(au) o reoli llifogydd	Amddiffyn, Parodrwydd ac Adferiad

Mesur #10	Cyfrifoldebau Perygl Llifogydd
Disgrifiad	Nid yw llawer o drigolion Merthyr Tudful yn ymwybodol nac yn sicr o wahanol gyfrifoldebau ARHR o ran llifogydd. Hefyd, nid oedd 62% o'r rhai a ymatebodd i'r arolwg a oedd â chwrs dŵr neu geuffos wedi'i lwybro drwy eu tir neu ar ei hyd yn ymwybodol o'u dyletswyddau glannau afon. Mewn nifer o ddigwyddiadau llifogydd yn y gorffennol mae'r senario wedi'i waethygu gan nad yw cyfrifoldebau glannau'r afon yn cael eu cyflawni o gwbl neu i safon ddigonol.

	Bydd y cyngor yn parhau i ymgysylltu â pherchnogion glannau afon asedau risg uchel a bydd yn ailasesu adnabyddiaeth y perchnogion hyn yn dilyn ymarferion asesu risg asedau a gynhaliwyd fel rhan o ddatblygiad y strategaeth hon. Fel rhan o'r gweithgareddau ymwybyddiaeth ac addysg a amlinellir ym Mesur 9, bydd gwybodaeth am gyfrifoldebau perygl llifogydd gan gynnwys Awdurdodau Rheoli Risg y Cyngor, y cyhoedd ac ARHRs eraill. Gweler Adran 5 am fanylion cyfrifoldebau perygl llifogydd.
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	• Llai o berygl llifogydd o asedau dan berchnogaeth glannau'r afon • Mwy o ymgysylltu â chyfrifoldeb perygl llifogydd a mwy o stiwardiaeth mewn cymunedau lleol • Mwy o wydnwch a gwrthwynebiad eiddo yn arwain at lai o risg
Amserlen ddangosol	Canolig
Cost ddangosol	Isel
Amcanion cysylltiedig	2,3
Opsiwn(ion) ariannu	Grant Refeniw LIC
Partneriaid cyflawni	GIS CBSMT, Cyfathrebu Corfforaethol CBSMT
Math(au) o reoli llifogydd	Atal, Amddiffyn, Parodrwydd

Mesur #11	Gweithio mewn Partneriaeth
Disgrifiad	Mae gweithio mewn partneriaeth yn bwysig i ARHRs sy'n gweithio tuag at nodau a rennir ac yn addas iawn ar gyfer rheoli perygl llifogydd. Mae'n meithrin cydweithrediad ac yn darparu llwyfan effeithiol ar gyfer rhannu gwybodaeth a chydweithio. Mae gweithio mewn partneriaeth hefyd yn hollbwysig o safbwynt ariannu gan ei fod yn cynyddu cost-effeithiolrwydd ac yn ffurfio rhan allweddol o geisiadau cyllid arfaethedig FCERM Llywodraeth Cymru. Mae CBSMT yn aelod gweithgar o Grŵp Rheoli Perygl Llifogydd De-ddwyrain Cymru (SEWFRMG) a bydd yn parhau i gymryd rhan a rhannu arfer gorau. Mae CNC wedi treialu Partneriaeth Dalgylch Merthyr i ddod ag Awdurdodau Rheoli Risg ynghyd â ffocws daearyddol i ddatblygu a chyflawni prosiectau sydd â buddion lluosog. Cymerodd CBSMT ran yn y peilot a bydd yn parhau i ymgysylltu â'r bartneriaeth wrth iddi gael ei chyflwyno'n fwy ffurfiol gan CNC. Mae'n dangos arfer gorau a bydd yn cefnogi datblygiad prosiectau NFM yn unol â mesur 17. Mae CBSMT yn gweithio gyda DCWW ar gynllun sydd wedi'i dargedu at leihau dŵr wyneb sy'n mynd i mewn i garthffosydd sy'n gollwng yn CSO Trelewis Glynbargoed Road. Bydd CBSMT yn parhau i gefnogi DCWW wrth iddynt ddatblygu cynlluniau tebyg ar draws y Fwrdeistref.

	Bydd CBSMT yn gweithio gyda CNC sy'n bwriadu defnyddio gwaith partneriaeth i ddatblygu Prif Gynllun Llifogydd Strategol, strategaeth rheoli perygl llifogydd hirdymor cyfannol, ar gyfer Dalgylch Afon Taf.
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	• Mae cydweithredu yn golygu bod angen llai o adnoddau fesul ARHR i gyflawni prosiect • Gwell rhannu gwybodaeth a rhwydweithio • Potensial i gyflawni prosiectau arloesol gyda buddion lluosog i ystod o randdeiliaid
Amserlen ddangosol	Hir
Cost ddangosol	Canolig
Amcanion cysylltiedig	1, 2, 3
Opsiwn(ion) ariannu	CNC, DCWW, Refeniw
Partneriaid cyflawni	Cynllunio CBSMT, CBSMT Cefn Gwlad, CNC, SWTRA, Cyngor Sir Caerfyrddin, CBSRhCT, Cyngor Powys, APC Bannau Brycheiniog , DCWW, Cyngor Caerdydd, Teithio Llesol CBSMT
Math(au) o reoli llifogydd	Ataliaeth, Parodrwydd

Ymateb a Pharodrzydd

Mesur #12	Cynllun Ymateb i Llifogydd
Disgrifiad	Cynllun Ymateb Brys CBSMT yw'r prif gynllun ar gyfer ymateb y Cyngor i lifogydd yn benodol a dylid ei ddefnyddio ar y cyd â Chynllun Digwyddiad Mawr CBSMT a Threfniadau Llifogydd Fforwm Lleol Cymru Gydnerth De Cymru. Fel Ymatebwr Categori 1 o dan Ddeddf Argyfyngau Sifil Posibl 2004 mae'n rhaid i Gyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful (y Cyngor), gydnabod ei gyfrifoldebau i'w holl gymunedau pan fyddant yn dioddef aflonyddwch sy'n effeithio ar eu lles cymdeithasol ac economaidd. Mae'r Cyngor wedi ymrwymo'n llwyr i'w rôl fel arweinydd cymunedol wrth gynorthwyo aelodau'r cyhoedd i ymateb i'r aflonyddwch hwn ac ymdopi ag ef. Oblygiad i'r rôl Arweinyddiaeth Gymunedol yw nodi a gweithio mewn partneriaeth ag asiantaethau eraill sy'n gysylltiedig neu sy'n gysylltiedig. Yn dilyn Llifogydd difrifol yn 2020, cynigir bod Cynllun Ymateb i Argyfwng Llifogydd CBSMT yn cael ei adolygu'n flynyddol i sicrhau bod y wybodaeth yn gyfredol ac yn gywir. Er mwyn cynyddu ymwybyddiaeth o'r Cynllun Ymateb Brys i Llifogydd yn fewnol, cynigir bod yr Awdurdod Lleol o bryd i'w gilydd yn trefnu digwyddiad ymateb Llifogydd efelychiadol. Bydd hyn yn helpu staff i fod yn ymwybodol ac yn hyderus yn eu rolau ar gyfer ymateb brys ac yn cynorthwyo gydag adolygu'r Cynllun Ymateb Brys i Llifogydd.
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	• Ymateb effeithiol a chydlynol i lifogydd • Gwell ymwybyddiaeth o ymateb effeithiol a hirfaith i lifogydd • Cyfathrebu rheolaidd a strwythuredig gyda phartneriaid mewn perthynas ag ymateb i lifogydd
Amserlen ddangosol	Hir
Cost ddangosol	Isel
Amcanion cysylltiedig	2, 4
Opsiwn(ion) ariannu	Refeniw
Partneriaid cyflawni	Cynllunio at Argyfwng CBSMT, Priffyrdd CBSMT, CNC, DCWW, Heddlu De Cymru, GTADC, SWTRA, Gwasanaeth Ambiwylans Cymru
Math(au) o reoli llifogydd	Parodrzydd, Adferiad

Mesur #13	Cydnorthedd Cymunedol
Disgrifiad	Mae cydnorthedd cymunedol yn elfen bwysig o reoli ac adfer perygl llifogydd. Mae'n ategu technegau rheoli llifogydd eraill ar raddfa fwy ac mae'n arbennig o bwysig mewn ardaloedd lle mae perygl llifogydd gweddilliol neu lle nad oes amddiffynfeydd llifogydd yn bresennol. Mae cymuned gydnerth wedi'i pharatoi'n dda ar gyfer llifogydd a gall adfer yn gyflym os bydd llifogydd. Mae gwybod beth i'w wneud cyn ac yn ystod llifogydd yn hanfodol i hyn ac felly bydd CBSMT yn cefnogi codi ymwybyddiaeth. Mae nifer o ddulliau ar gael i wella parodrzydd gan gynnwys cynlluniau llifogydd cymunedol ac unigol;

	digwyddiadau addysg neu weithdai gyda thrigolion, busnesau lleol ac ysgolion; a thudalennau gwe neu daflenni. Mae mesurau Gwrthsefyll Llifogydd Eiddo (PFR) yn rhan allweddol o gydnerthedd cymunedol. Eu nod yw lleihau'r llifddwr sy'n mynd i mewn i eiddo neu leihau'r effeithiau a chynorthwyo adferiad cyflym os bydd dŵr yn mynd i mewn i'r eiddo. Bydd CBSMT yn darparu mwy o wybodaeth i drigolion ar PFR trwy'r wefan ac ymgysylltu â'r gymuned.
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	- Potensial i leihau perygl llifogydd mewn ardaloedd lle nad yw amddiffynfeydd yn bosibl - Mwy o wybodaeth gymunedol am wytnwch a sut i wella ar ôl llifogydd - Codi ymwybyddiaeth o gyfrifoldebau perygl llifogydd
Amserlen ddangosol	Canolig
Cost ddangosol	Isel
Amcanion cysylltiedig	2, 3, 4
Opsiwn(ion) ariannu	Refeniw
Partneriaid cyflawni	CNC, TG CBSMT
Math(au) o reoli llifogydd	Amddiffyniad

Mesur #14	Ymateb ac Adfer Llifogydd Cyfannol
Disgrifiad	Dengys astudiaethau fod effeithiau iechyd meddwl llifogydd hyd yn oed yn fwy cyffredin nag effeithiau iechyd corfforol¹⁷. Gall llifogydd hefyd waethygu effeithiau iechyd meddwl trwy niweidio perthnasoedd cymunedol oherwydd dadleoliad ac anghydfodau ynghylch adferiad. Mae cynyddu parodrwydd cymunedau ar gyfer llifogydd yn hanfodol i wella adferiad. Gellir cyflawni hyn trwy wydnwch cymunedol (mesur #12), ymwybyddiaeth ac addysg (mesur #2). Mae angen i CBSMT feddu ar y gallu i ymdrin ag effeithiau iechyd meddwl llifogydd er mwyn cefnogi adferiad effeithiol a pharhaus o lifogydd. Rydym yn bwriadu annog ymatebwyr cyntaf o CBSMT i weithio gyda chydweithwyr yn yr Adran Seicolegol yn RhCT i ddarparu cymorth cyntaf seicolegol¹⁸ yn ystod llifogydd difrifol fel y gallwn ddarparu'r ymateb mwyaf effeithiol posibl. Byddwn yn ymdrechu i weithio gyda'r Bwrdd Iechyd ac ARHRs eraill tuag at gynnig gwasanaeth cymorth mewngofnodi. Bydd gwybodaeth am y cymorth ariannol ac yswiriant sydd ar gael (e.e. FloodRE¹⁹) yn dilyn llifogydd ar gael ar dudalennau gwe ALILIA CBSMT. Bydd hwn yn adnodd ac ystyriaeth bwysig i fusnesau lleol.
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	- Gostyngiad mewn salwch meddwl a achosir gan lifogydd - Cynnal cydlyniant cymunedol trwy leihau'r trallod a achosir gan lifogydd - Dull mwy cyfannol a chynhwysfawr o adfer llifogydd i thrigolion a busnesau lleol

Amserlen ddangosol	Hir
Cost ddangosol	Canolig
Amcanion cysylltiedig	4
Opsiwn(ion) ariannu	Cyllid allanol posibl, Refeniw
Partneriaid cyflawni	Bwrdd iechyd, Cynllunio at Argyfwng CBSMT, Gwasanaethau Cymdeithasol
Math(au) o reoli llifogydd	Adferiad

Mesur #15	Ymchwilio i Llifogydd
Disgrifiad	O dan Adran 19 o Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010, mae'n ofynnol i ALILIA ymchwilio i lifogydd y dônt yn ymwybodol ohonynt i'r graddau yr ystyrir yn angenrheidiol neu'n briodol. Rhaid cyhoeddi canlyniadau'r ymchwiliad a byddant yn cynnwys pa awdurdodau rheoli risg oedd â swyddogaethau rheoli perygl llifogydd perthnasol ac a ydynt wedi arfer y swyddogaethau hynny'n briodol mewn ymateb i'r llifogydd. Nid oes trothwy ar gyfer adrodd Adran 19 mewn statud felly mae Llywodraeth Cymru wedi gosod disgwyliad y bydd adroddiadau Adran 19 yn cael eu cynnal pan fydd 20 neu fwy o gartrefi mewn un ardal yn dioddef llifogydd mewnol. Bydd CBSMT yn ymdrechu i gwblhau adroddiadau Adran 19 o fewn 3 mis i'r llifogydd. Fel yr ALILIA, bydd CBSMT yn ymchwilio i bob achos o lifogydd y maent yn ymwybodol ohono sy'n digwydd yn y fwrdeistref ac yn cofnodi'n fewnol yn unol â mesur 16. Bydd y cofnod hwn yn cynnwys maint a ffynhonnell llifogydd lle bo modd.
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	- Gwella dealltwriaeth o berygl llifogydd yn CBSMT - Sicrhau bod data digwyddiadau llifogydd llai yn cael eu casglu ac y gellir eu defnyddio i lywio ymyriadau a chynigion ariannu - Mae adroddiadau Adran 19 yn asesu effeithiolrwydd RMA's eraill ac yn cadw eu harferion ymateb i lifogydd yn atebol
Amserlen ddangosol	Byr
Cost ddangosol	Isel
Amcanion cysylltiedig	1, 3, 4
Opsiwn(ion) ariannu	Statudol, Refeniw
Partneriaid cyflawni	Adran Perianeg CBSMT
Math(au) o reoli llifogydd	Adolygu

Mesur #16	Cofnodi Digwyddiadau Llifogydd
Disgrifiad	Cwblhau cofnod cywir o bob graddfa o lifogydd darparu adnodd gwerthfawr ar gyfer deall perygl llifogydd ar draws y Fwrdeistref. Rydym yn bwriadu datblygu system fewnol ar gyfer cofnodi unrhyw raddfa a ffynhonnell llifogydd. Sicrhau ei bod yn hawdd recordio digwyddiad ac y gall unrhyw adran angenrheidiol o'r cyngor wneud hyn.
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	• Gwell gwybodaeth am hanes llifogydd ac felly dealltwriaeth o berygl • Gwell cyfathrebu mewnol ynghylch ymateb a chofnodi llifogydd • Cofnodion digidol • Mwy o allu i gyfeirio cyllid i gymunedau risg uchel
Amserlen ddangosol	Canolig
Cost ddangosol	Isel
Amcanion cysylltiedig	1, 4
Opsiwn(ion) ariannu	Refeniw
Partneriaid cyflawni	TG CBSMT, Cynllunio at Argyfwng CBSMT, Diogelu Data CBSMT, Gwasanaeth Cwsmeriaid CBSMT, Cyfathrebu Corfforaethol CBSMT
Math(au) o reoli llifogydd	Adolygu a Pharodrwydd

Rheolaeth Tir ac Amgylcheddol

Mesur #17	Rheolaeth Llifogydd Naturiol (NFM)
Disgrifiad	Mae NFM yn cynnwys ystod o fesurau y gellir eu defnyddio i leihau perygl llifogydd trwy weithio ar draws y dirwedd i ddynwared prosesau hydrolegol naturiol. Mae enghreifftiau'n cynnwys rhwystrau sy'n gollwng, rheoli coetiroedd, storio dŵr ffo (e.e. pyllau a gwlyptiroedd) ac adfer sianeli afonydd. Mae'n ategu technegau rheoli perygl llifogydd eraill, gellir ei ddefnyddio mewn lleoliadau trefol a gwledig ac fel mesurau unigol neu nifer o fesurau ategol gyda'i gilydd. Bydd NFM yn cael ei ystyried fel opsiwn ar gyfer pob cynllun rheoli llifogydd a gynigir gan yr Awdurdod Lleol. Yn dilyn dadansoddiad dalgylch a wnaed fel rhan o'r Strategaeth hon, mae ardaloedd sydd â photensial da ar gyfer NFM wedi'u hamlygu a byddant yn cael eu cwmpasu a'u datblygu fel prosiectau yn ystod y cylch strategaeth hon. O ystyried lleoliad mwy gwledig llawer o fesurau NFM, sicrhair nad yw prosiectau arfaethedig yn niweidio safleoedd geoamrywiaeth pwysig. Byddwn yn gweithio gyda thimau Cefn Gwlad ac Ynni CBSMT, i sicrhau bod cynlluniau RhLIC yn darparu manteision lluosog o ran rheoli perygl llifogydd, lliniaru newid hinsawdd, mynediad i'r gymuned a budd ecolegol gan gynnwys ansawdd dŵr. Bydd yr ALLIA hefyd yn gweithio gyda'r timau hyn i annog ymgorffori NFM mewn prosiectau ecoleg a rheoli tir. Bydd hyn yn cefnogi'r gofyniad am fanteision net ar gyfer bioamrywiaeth fel yr amlinellir ym Mholisi Cynllunio Cymru.
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	• Lleihad mewn perygl llifogydd dŵr wyneb • Gwelliant ecolegol a mwy o fioamrywiaeth • Gwellu ac adfer tir o ansawdd gwael • Budd amwynder i gymunedau lleol
Amserlen ddangosol	Canolig
Cost ddangosol	Isel
Amcanion cysylltiedig	3
Opsiwn(ion) ariannu	Grant NFM, Cyllid Her LPfN, Refeniw
Partneriaid cyflawni	Tîm Cefn Gwlad CBSMT, CBSMT Peirianeg
Math(au) o reoli llifogydd	Atal

Mesur #18	Echdynnu Mwynau
Disgrifiad	Mae hanes a thirwedd Merthyr Tudful yn gyfystyr â chloddio haearn a glo. Mae hyn wedi creu etifeddiaeth o heriau draenio ac asedau hanesyddol y mae angen eu rheoli i leihau perygl llifogydd cysylltiedig. Mae'r Cyngor wedi cyflawni nifer o gynlluniau i wella'r draeniad o domenni glo a lleihau'r perygl llifogydd i lawr yr afon o'r tomenni hyn. Rydym yn bwriadu parhau i gyflawni'r cynlluniau hyn ac yn cynnig sicrhau bod peirianwyr draenio tir a pheirianwyr perygl llifogydd yn cael mewnbwn i bob cynllun er mwyn sicrhau'r budd mwyaf posibl o ran

	perygl llifogydd. Bydd technegau rheoli perygl llifogydd naturiol yn cael eu hystyried fel mesurau ategol lle bo'n briodol. Mae cannoedd o geuffyrdd yn gysylltiedig â hen fwynglawdd ar draws Merthyr Tudful. Defnyddiwyd llawer ohonynt at ddibenion draenio ac maent wedi'u claddu ers hynny. Gyda lefelau dŵr daear yn codi, mae rhai ceuffyrdd yn achosi perygl llifogydd mewn ardaloedd i lawr yr afon. Rydym yn bwriadu gwella ein gwybodaeth am ryngweithiad dŵr daear a cheuffyrdd a gweithio gyda'r Awdurdod Glo i gyflawni cynlluniau lle mae ceuffyrdd yn achosi problemau perygl llifogydd. Bydd goblygiadau ansawdd dŵr dŵr o fwyngloddiau segur yn cael eu hystyried a'r potensial ar gyfer cynlluniau sy'n gwneud hynny Mae pwll glo brig Ffos-y-Frân wedi bod yn nodwedd amlwg ym Merthyr ers dechrau cloddio yn 2007. Mae hysbysiadau gorfodi wedi'u cyhoeddi a bydd echdynnu'n dod i ben ym mis Tachwedd 2023. Mae nifer o asedau perygl llifogydd ar y safle gan gynnwys pyllau, sianeli a ffosydd. Bydd tîm perygl llifogydd y cyngor yn rhan o'r gweithgor sy'n ymwneud â'r trafodaethau ynghylch adfer safle'r pwll glo. Bydd lleihau perygl llifogydd o'r safle yn flaenoriaeth.
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	• Lleihad mewn perygl llifogydd o asedau mwyngloddio hanesyddol • Gweithio cydgysylltiedig rhwng rheoli tomenni glo a lleihau perygl llifogydd • Mwy o ymwybyddiaeth o faterion etifeddiaeth mwyngloddio • Dull rhagweithiol o reoli perygl llifogydd o waith adfer mwyngloddio
Amserlen ddangosol	Hir
Cost ddangosol	Uchel
Amcanion cysylltiedig	1, 2, 3
Opsiwn(ion) ariannu	Grantiau tip glo
Partneriaid cyflawni	Awdurdod Glo
Math(au) o reoli llifogydd	Atal

Mesur #19	Perygl Llifogydd a Newid Hinsawdd
Disgrifiad	Dros y degawd diwethaf bu cynnydd yn nwyster ac amllder glawiad ledled y DU. Mae rhagamcanion hinsawdd diweddaraf y DU yn nodi y bydd gaeafau gwlypach a hafau sychach ond pan fydd glaw yn digwydd yn yr haf bydd yn fwy dwys²⁰. Mae hyn yn debygol o gynyddu amllder a difrifoldeb llifogydd dŵr wyneb. Bydd cyfnodau gwlypach hirach yn arwain at lefelau uwch o afonydd a mwy o debygolrwydd o lifogydd. Bydd pob prosiect rheoli perygl llifogydd a gyflawnir gan yr ALILIA yn ystyried lwfansau newid hinsawdd. Gellir cynyddu maint ac uchder rhai amddiffynfeydd rhag llifogydd i gyfrif am newid hinsawdd yn y dyfodol. Fodd bynnag, mewn rhai achosion ni fydd yn bosibl adeiladu amddiffynfeydd uwch yn barhaus (gwrthiant) ac efallai y bydd angen ymagwedd ymaddasol (addasu). Mewn achosion eithafol yn y dyfodol, efallai y bydd angen ystyried dulliau megis adleoli rhai cymunedau presennol i reoli effeithiau newid yn yr hinsawdd.

	Ar hyn o bryd prin yw'r wybodaeth ac addysg i'r cyhoedd am effeithiau newid yn yr hinsawdd mewn perthynas â pherygl llifogydd. Rydym yn cynnig cynnwys newid yn yr hinsawdd ac addasu yn ein haddysg perygl llifogydd (Mesur 9) i gefnogi cymunedau i gynllunio ar gyfer y dyfodol. Bydd ymwybyddiaeth CBSMT o berygl llifogydd a newid yn yr hinsawdd yn cael ei gynyddu drwy weithdai gan ARHRs eraill (e.e. CNC) a'u lledaenu'n fewnol i ddilyn.
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	• Mae ymagwedd ragweithiol at effeithiau newid yn yr hinsawdd yn caniatáu ar gyfer addasu a gwydnwch cymunedol • Mae gwell addysg yn grymuso cymunedau ac yn rhoi'r arfau i CBSMT ymateb i newid hinsawdd yn fwy effeithiol a chyda chydymdeimlad • Mae mynd i'r afael ag ystod o effeithiau newid yn yr hinsawdd yn cefnogi'r defnydd o dechnegau Rheoli Llifogydd Naturiol a all gynnig ystod o fanteision lluosog
Amserlen ddangosol	Hir
Cost ddangosol	Isel
Amcanion cysylltiedig	1, 2, 3
Opsiwn(ion) ariannu	Grantiau, Refeniw
Partneriaid cyflawni	Ynni CBSMT, Cynllunio CBSMT
Math(au) o reoli llifogydd	Parodrwydd

Rheoli a Chynnal a Chadw Asedau

Measur #20	Cynlluniau Rheoli Perygl Llifogydd
Disgrifiad	Gyda hinsawdd sy'n newid yn gyflym, mae angen nifer o ddulliau i reoli llifogydd gan gynnwys gwytnwch a gwrthsefyll. Gall cynlluniau rheoli perygl llifogydd gynnwys gwelliannau i ddraeniad priffyrdd, gwelliannau i gyrsiau dŵr cyffredin, gwelliannau cwlfer, adeiladu byndiau llifogydd a mannau storio llifogydd ymhlith ymyriadau eraill. Mewn rhai achosion efallai mai cynlluniau amddiffyn rhag llifogydd peirianyddol caled yw'r dewis gorau i ddiogelu cartrefi a busnesau, a gellir eu defnyddio'n effeithiol ar y cyd â dulliau rheoli eraill. Lle bo angen cynlluniau peirianeg galed, bydd CBSMT yn ymdrechu i ddatblygu cynlluniau nad ydynt yn amharu ar yr amgylchedd naturiol a hanesyddol, a threfwedd. Rydym yn cynnig datblygu rhaglen o gynlluniau rheoli perygl llifogydd i dargedu'r cymunedau sydd â'r perygl mwyaf a nodi sut y caiff y cynlluniau hyn eu cyflawni dros y cylch strategaeth hwn.
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	- Lleihau perygl llifogydd i'r rhai sydd â'r perygl mwyaf - Potensial i amddiffyn ardaloedd sy'n bwysig i natur a diwylliant megis SoDdGA a Henebion Cofrestredig - Potensial i ddiogelu seilwaith a gwasanaethau hanfodol
Amserlen ddangosol	Hir
Cost ddangosol	Uchel
Amcanion cysylltiedig	3
Opsw(ion) ariannu	Piblinell FCERM, Ffyrdd Gwydn
Partneriaid cyflawni	Peirianeg CBSMT, Priffyrdd CBSMT
Math(au) o reoli llifogydd	Amddiffyniad

Mesur #21	Cofnod a Chofrestr Asedau Perygl Llifogydd
Disgrifiad	O dan Adran 21 o'r Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr, mae'n ofynnol i Awdurdodau Llifogydd Lleol Arweiniol gadw cofrestr a chofnod o'r holl strwythurau a nodweddion y rhagwelir y byddant yn cael effaith sylweddol ar berygl llifogydd yn yr ardal. Mae'r gofrestr asedau at ddefnydd y cyhoedd ac mae'r cofnod asedau i'w ddefnyddio gan ARHRs. Nid oes unrhyw ddull ffurfiol o nodi asedau sydd ag 'effaith sylweddol' felly bydd y Cyngor yn defnyddio hanes llifogydd, bregusrwydd a modelu llifogydd lle bo'n briodol i bennu'r asedau hyn. Bydd y cofnod asedau yn parhau i gael ei ehangu a bydd CBSMT yn defnyddio ei rôl mewn ymchwilio i berygl llifogydd, asesiadau ceisiadau CSS, Cynllunio a Chaniatâd Cyrsiau Dŵr Cyffredin i nodi asedau newydd yn rhagweithiol. Ar hyn o bryd mae gan CBSMT gronfa ddata asedau sy'n seiliedig ar GIS sydd i'w hadolygu a'i gwella gan ganiatáu cwrmpas ar gyfer cofnodi asedau, archwiliadau a digwyddiadau llifogydd yn well.
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	- Gall y cofnodion hyn gefnogi cyflawni gwaith cynnal a chadw mwy effeithlon wedi'i dargedu - Nodi asedau'n well ar gyfer prosiectau mewnol ac ymholiadau gan ARHRs eraill
Amserlen ddangosol	Canolig

Cost ddangosol	Canolig
Amcanion cysylltiedig	1, 3, 4
Opsiwn(ion) ariannu	Grant Refeniw LIC, Refeniw CBSMT
Partneriaid cyflawni	Amh
Math(au) o reoli llifogydd	Parodrwydd

Mesur #22	Cynnal a Chadw Asedau Llifogydd
Disgrifiad	Mae cynnal a chadw asedau perygl llifogydd yn rhan allweddol o leihau perygl llifogydd. Achosir nifer o ddigwyddiadau llifogydd gan rwystrau i fewnlifoedd a sianeli neu systemau draenio priffyrdd. Gall trefn gynnal a chadw gadarn helpu i leihau'r perygl o rwystrau ac ymestyn oes asedau perygl llifogydd. Mae datrysiadau meddalwedd modern yn darparu cyfleoedd ar gyfer amserlenni cynnal a chadw mwy rhagweithiol. Bydd yr opsiynau hyn yn cael eu hystyried dros gyfnod y strategaeth nesaf. Er enghraifft, mae Priffyrdd CBSMT wedi mabwysiadu meddalwedd 'Causeway Alloy' yn ddiweddar sy'n caniatáu cynnal a chadw mwy effeithlon ac wedi'i dargedu o'i gymharu â systemau blaenorol.
Manteision gan gynnwys buddion lluosog/ehangach	• Oes estynedig asedau perygl llifogydd • Llai o berygl llifogydd o gymeriant a sianeli risg uchel • Gwell budd o asedau gwyrdd a gynhelir yn dda fel gerddi glaw a chysiau dŵr
Amserlen ddangosol	Canolig
Cost ddangosol	Uchel
Amcanion cysylltiedig	2, 3
Opsiwn(ion) ariannu	Cyfalaf a Refeniw CBSMT
Partneriaid cyflawni	Priffyrdd CBSMT
Math(au) o reoli llifogydd	Atal

11. CAMAU GWEITHREDU LLIFOGYDD

11.1 CYFLWYNIAD I GAMAU GWEITHREDU LLIFOGYDD

Roedd y Rheoliadau Perygl Llifogydd (2009) yn gosod dyletswydd ar Awdurdodau Llifogydd Lleol Arweiniol (ALILIAs) i baratoi Cynlluniau Rheoli Perygl Llifogydd (CRHPLIs) ar gyfer ardaloedd perygl llifogydd o fewn eu ffiniau gweinyddol. Roedd rhaid i'r CRHPLL gynnwys amcanion a mesurau i reoli'r perygl llifogydd a nodwyd a chynnig amseriadau a manylion gweithredu ar gyfer y mesurau hyn.

Oherwydd dirymu'r Rheoliadau Perygl Llifogydd (2009) mae'r Strategaeth Leol newydd yn cyfuno'r CRHPLI a'r Strategaeth Leol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd yn un ddogfen ac felly bydd yn disodli CRHPLI blaenorol CBSMT a gyhoeddwyd yn 2015.

Bydd camau gweithredu llifogydd sy'n bodloni gofynion CRHPLI yn cael eu darparu fel rhan o'r strategaeth hon. Bydd y camau gweithredu yn manylu ar sut y caiff y Mesurau a'r Amcanion a amlinellir yn Adrannau 10 a 7 eu cyflawni. Mae'r camau gweithredu yn dasgau, gweithgareddau neu fentrau penodol i'w cyflawni o fewn tymor byr (1-3 flynedd), canolig (4-6 blynedd) neu hir (6-10 mlynedd)

11.2 EIN CYNLLUN GWEITHREDU LLIFOGYDD

Mae Cynllun Gweithredu Llifogydd CBSMT wedi'i drefnu ar sail y mesurau yn Adran 9 y mae'r camau gweithredu wedi'u cynllunio i'w cyflawni. Mae cynlluniau gweithredu CRHPLL yn aml yn cael eu trefnu yn ôl ardaloedd perygl llifogydd, ond ar hyn o bryd mae nifer o'r camau gweithredu yn berthnasol i bob maes dadansoddi sy'n golygu bod y strwythur hwn yn llai clir. Mae colofn lleoliad wedi'i darparu i ddangos pryd y bydd rhai camau gweithredu yn cael eu targedu at ardaloedd penodol.

Bydd y cynllun gweithredu'n cael ei olrhain a'i ddiweddarau yn gofnodol gan ddefnyddio'r golofn cynnydd fel cofnod 'byw' o gyflawni yn erbyn y Mesurau Strategaeth Leol i sicrhau bod y camau gweithredu'n gyfredol ac i alluogi'r cynllun i ddatblygu dros amser fel y gellir cyflawni Mesurau i'r eithaf. Wrth i amser fynd yn ei flaen ac wrth i'r cynllun gweithredu gael ei adolygu, rhagwelir y bydd yn dod yn fwy penodol i leoliad. Bydd camau ymchwilio ac ymchwil sy'n dominyddu yn y tymor byr yn cael eu cwblhau a bydd yn galluogi ychwanegu camau gweithredu ar gyfer cyflawni llw o gynlluniau lleoliad-benodol yn seiliedig ar y canfyddiadau.

Mae colofn amcangyfrif o gostau wedi'i darparu i gynorthwyo gyda blaenoriaethu camau gweithredu a cheisio cyllid. Mae'r costau hyn wedi'u pennu drwy amcangyfrif cyfatebol yn seiliedig ar gyflawni cynlluniau tebyg, lle maent ar gael. Defnyddiwyd cyfradd gyfartalog o £30 yr awr lle amcangyfrifir amser staff. Mae'r golofn sylwadau yn nodi pryd mai dim ond rhan o'r gost sydd wedi'i darparu. Ystyrir bod y dull hwn yn briodol ar gyfer amcangyfrifon bras yn y cyfnod cynnar iawn ond wrth i'r camau gweithredu fynd rhagddynt, bydd y gost yn cael ei hailwerthuso trwy achosion rheoli prosiect ac achosion busnes lle bo angen.

Darperir Cynllun Gweithredu Llifogydd CBSMT yn **Atodiad A** y ddogfen strategaeth hon a bydd fersiwn diweddaraf ar gael ar wefan y Cyngor.

12. ASESIADAU AMGYLCHEDDOL

Mae asesiadau amgylcheddol wedi cael eu paratoi ochr yn ochr gyda datblygiad y Strategaeth Rheoli Perygl Llifogydd Leol hon i gwneud yn sicr bod yr amcanion, mesurau a'r gweithredau a gyflwynir yn cymryd mewn i ystyriaeth yr amgylchedd o fewn yr ardal awdurdod lleol, gan gynnwys dynodiadau pwysig.

12.1 ASESIADAU AMGYLCHEDDOL STRATEGOL (AAS)

Mae Asesiad Amgylcheddol Strategol (AAS) yn ffordd o asesu a monitro effeithiau tebygol (cadarnhaol a negyddol) cynlluniau, rhaglenni a strategaethau ar yr amgylchedd. Mae'n berthnasol ar lefel y cynllun neu strategaeth (h.y. Strategaeth Leol) sy'n gosod y cyfeiriad ar gyfer prosiectau datblygu yn y dyfodol.

Mae AAS yn ofyniad cyfreithiol i gyd-fynd â Strategaeth Leol. Mae asesiadau o'r fath yn helpu i alluogi gwneud penderfyniadau gwybodus a thryloyw er budd llunwyr cynlluniau a'r gymuned ehangach yng Nghymru.

Datblygwyd yr AAS ochr yn ochr â'r Strategaeth Leol hon ac mae wedi'i gynnwys mewn adroddiad ar wahân. Mae Tabl 8 yn rhoi crynodeb o'r asesiad o fesurau LFRMS yn erbyn amcanion AAS.

Amcan yr AAS (SEA)	Crynodeb
SEA1: Poblogaeth, Cydraddoldeb ac Iechyd Pobl	Mae SEA1 wedi arwain at nifer o fân effeithiau cadarnhaol. Mae'r effeithiau hyn yn cael eu priodoli'n gyffredinol i'r modd y caiff iechyd a llesiant y ddemograffeg eu cefnogi a'u hamddiffyn o fewn y Fwrdeistref, yn awr ac yn y dyfodol. Mae mesurau'n canolbwyntio ar leihau'r perygl o lifogydd mewn ardaloedd risg-uchel, ymgysylltu ac addysgu'r cymunedau lleol am risg llifogydd, a gweithredu cynlluniau i leihau'r risg o lifogydd fel SuDS, cynlluniau cynnal a chadw cwlfertau, a gwell ymatebion i lifogydd. Mae Mesurau 1 a 6 yn sicrhau y caiff datblygiadau'r dyfodol eu cyfeirio ymaith o ardaloedd â risg o lifogydd. Yn ogystal, mae'n bosibl y bydd mân effeithiau negyddol ar iechyd a llesiant poblogaethau'r dyfodol os na fydd modd dibynnu mwyach ar yr amddiffynfeydd rhag llifogydd.
SEA2: Yr Economi	Mae SEA2 wedi arwain at nifer o fân effeithiau cadarnhaol. Yn gyffredinol, mae hyn yn ganlyniad i fesurau sy'n anelu at gynyddu dealltwriaeth o risg llifogydd (Mesur 5), gwella systemau rhybuddio (Mesur 3), a gweithredu cynlluniau rheoli llifogydd mewn modd naturiol fel y SuDS (Mesur 2). O'u cyfuno, mae'r mesurau hyn yn helpu perchnogion busnes i baratoi ar gyfer llifogydd, ac yn caniatáu iddynt amddiffyn eu hasedau a lleihau'r difrod a achosir gan lifogydd. Fodd bynnag, mae'n bosibl y bydd mân effeithiau negyddol ar fusnesau ac economi'r ardal os na fydd modd dibynnu mwyach ar yr amddiffynfeydd rhag llifogydd.
SEA3: Bioamrywiaeth	O'r 22 o fesurau, mae un effaith gadarnhaol arwyddocaol a thair mân effaith gadarnhaol wedi'u nodi ar SEA3. Mae'r mesurau hyn yn helpu i ddiogelu a chyfrannu at weithrediad yr ecosystemau ac yn cynnig cyfleoedd i gyflawni enillion net o ran bioamrywiaeth. Mae Mesur 2 yn anelu'n benodol at ymgorffori SuDS yn natblygiadau arfaethedig CBSMT.

Amcan yr AAS (SEA)	Crynodeb
	Mae effeithiau ansicr wedi codi lle nad yw'n glir sut mae datblygiadau unigol a chynlluniau rheoli risg llifogydd yn bwriadu ymgorffori seilwaith gwyrdd ac enillion net bioamrywiaeth, gan nad oes digon o fanylion wedi'u darparu.
SEA4: Tirwedd a Threflun	Mae SEA4 wedi arwain at dair mân effaith gadarnhaol. Mae hyn yn gyffredinol yn defnyddio cynlluniau Rheoli Llifogydd yn Naturiol fel SuDS i warchod a gwella'r amgylcheddau gwledig a threfol o fewn CBSMT trwy leihau'r risg o lifogydd. Mae effeithiau ansicr wedi codi ym mesurau 1, 4 ac 20 gan ei bod yn ansicr sut y bydd y seilwaith gwyrdd a'r tirlunio yn cael eu gweithredu mewn datblygiadau unigol yn y dyfodol, a sut y bydd dyluniad y gorsafoedd monitro a pheirianeg galed yn effeithio ar y treflun ac ar amgylchedd y dirwedd.
SEA5: Yr Amgylchedd Hanesyddol	Arweiniodd 18 o'r mesurau at effeithiau dibwys ar SEA5. Canfuwyd effeithiau ansicr ym mesurau 4, 17, 19 a 20, gan ei fod yn ansicr sut y bydd y cynlluniau arfaethedig ar gyfer rheoli risg llifogydd yn gwarchod ac yn gwella'r amgylchedd hanesyddol. Mae'n bosibl y bydd asedau treftadaeth yn dirywio ac yn cael eu colli os caiff cynlluniau NFM eu dylunio'n wael. Mae angen mwy o fanylion ar gyfer datblygiadau unigol gan nad yw'r strategaeth gyffredinol ar gyfer datblygu cynlluniau i reoli'r risg o lifogydd yn hysbys eto.
SEA6: Amgylchedd Dŵr	O'r 22 o fesurau, mae saith wedi arwain at fân effeithiau cadarnhaol ar SEA6. Yn gyffredinol, mae hyn oherwydd mesurau sy'n anelu at ymgorffori'r SuDS a'r NFM ac sy'n helpu i leihau llifogydd ac adfer prosesau gwaddod naturiol. Mae effeithiau ansicr wedi codi ym mesurau 7 (Dŵr Daeare) ac 20, lle nad yw'n hysbys eto sut y gall cynigion effeithio ar ansawdd dŵr daear.
SEA7: Gwynnwch Hinsoddol	O'r 22 o fesurau, mae dau wedi arwain at fân effeithiau cadarnhaol ar SEA7. Yn gyffredinol, mae hyn oherwydd amgylcheddau naturiol SuDS a'u heffaith gadarnhaol ar yr hinsawdd leol. Yn ogystal, gall modelu risg llifogydd ddarparu asesiad yn erbyn effeithiau newid hinsawdd.
SEA8: Risg Llifogydd	O'r holl Amcanion SEA, dim ond SEA8 sydd wedi arwain at effeithiau cadarnhaol sylweddol, yn benodol ar gyfer mesurau 2 (Corff Cymeradwyo SuDS) a 4 (Monitro Llifogydd). Mae nodau'r mesurau hyn yn ceisio lleihau perygl llifogydd mewn ardaloedd risg-uchel, cynnal a chadw cwlfertau yn well, codi ymwybyddiaeth, a datblygu'r dasg o fonitro risg llifogydd mewn "amser real". Mae effeithiau ansicr wedi codi lle nad yw'n glir pa brosiectau arloesol gaiff eu cyflawni trwy weithio mewn partneriaeth a'r modd y gallai hyn liniaru'r perygl o lifogydd.
SEA9: Trafnidiaeth a Seilwaith	O'r 22 o fesurau, mae pump wedi arwain at fân effeithiau cadarnhaol ar SEA9. At ei gilydd, priodolir hyn i fesurau sy'n canolbwyntio ar leihau perygl o lifogydd mewn ardaloedd risg-uchel, ymgysylltu ac addysgu'r cymunedau lleol ar risg llifogydd a gweithredu cynlluniau i leihau'r risg o lifogydd megis SuDS, rhoi cynlluniau cynnal a chadw cwlfertau ar waith a gwella'r ymatebion i lifogydd. Mae effeithiau ansicr wedi codi lle nad yw'n glir sut y bydd y cynlluniau arfaethedig ar gyfer rheoli perygl llifogydd yn helpu i leihau effeithiau llifogydd ar seilwaith hanfodol.
SEA10: Daeareg a Phriddoedd	Mae pob mesur ac eithrio un wedi arwain at effeithiau dibwys ar SEA10.

Amcan yr AAS (SEA)	Crynodeb
	Mae mân effaith gadarnhaol wedi'i nodi lle mae mesur 17 (Rheoli Llifogydd yn Naturiol) yn anelu'n benodol at gael Tîm Cefn Gwlad CBSMT i ymgorffori NFM o fewn prosiectau sy'n ymwneid yn bennaf â rheoli tir.

Tabl 8 Testunau AAS

Mae Tabl 9 yn darparu crynodeb o fesurau lliniaru a gwella a nodwyd gan y AAS. Oherwydd bod yr AAS yn broses ailadroddol gwnaed addasiadau i'r Strategaeth Leol ar gyfer mesurau lliniaru/gwella lle nodir bod y mecanwaith 'o fewn yr LFRMS'.

Amcan yr IIA	Lliniaru/Gwella	Mecanwaith
SEA1: Poblogaeth, Cydraddoldeb ac Iechyd	Ni ddylai cyfathrebu gael ei gyfyngu i gyfryngau cymdeithasol. Dylai'r mesurau sicrhau eu bod yn cyrraedd pob grŵp mewn modd cynhwysol ac amserol. Dylid ystyried y rhai nad oes ganddynt o bosibl fynediad neu'r wybodaeth i gyrchu'r rhyngwyd a/neu ffôn clyfar.	O fewn yr LFRMS
SEA1: Poblogaeth, Cydraddoldeb ac Iechyd SEA2: Yr Economi	Dylid gweithredu mesurau lliniaru ar gyfer arferion gorau, e.e. rheoli sŵn ac ansawdd aer i leihau effeithiau'r gwaith adeiladu ar y boblogaeth leol. Dylid ymgysylltu'n weithredol â'r gymuned leol cyn dechrau unrhyw weithgareddau adeiladu.	Cynllun Rheoli Amgylcheddol ar gyfer Gwaith Adeiladu (CEMP) Cynllun Ymgysylltu Cymunedol
SEA1: Poblogaeth, Cydraddoldeb ac Iechyd SEA3: Bioamrywiaeth	Dylai atebion NFM gynnig cyfleoedd i greu ardaloedd newydd o seilweithiau a mannau gwyrdd y gall y gymuned leol gael mynediad iddynt.	O fewn yr LFRMS Dyluniad lefel cynllun
SEA3: Bioamrywiaeth	Dylai cynlluniau ymgorffori'r enillion net o ran bioamrywiaeth lle bo modd.	O fewn yr LFRMS Dyluniad lefel cynllun
SEA3: Bioamrywiaeth	Dylai dyluniad y cynllun anelu at leihau'r effeithiau amgylcheddol trwy "ddylunio i osgoi" nodweddion cynefin a all fod o bwysigrwydd lleol, cenedlaethol a rhyngwladol. Dylid osgoi colli cynefinoedd, ond lle na ellir osgoi hynny, dylid adfer cynefinoedd ar ôl cwblhau'r gwaith adeiladu, ac ystyried camau i greu cynefinoedd cydadferol i gymryd lle'r rhai a ddifrodwyd neu a gollwyd.	Dyluniad lefel cynllun CEMP Cynllun Rheoli Bioamrywiaeth
SEA4: Tirwedd a Threflun SEA5: Yr Amgylchedd Hanesyddol	Dylai'r mesurau ymgorffori canllawiau Cymdeithas Ymchwil a Gwybodaeth y Diwydiant Adeiladu (CIRIA) ar waith dylunio SuDS i sicrhau dyluniadau o ansawdd uchel a fydd yn lleihau'r effeithiau ar yr amgylchedd hanesyddol.	Dyluniad lefel cynllun

Amcan yr IIA	Lliniaru/Gwella	Mecanwaith
SEA4: Tirwedd a Threflun SEA5: Yr Amgylchedd Hanesyddol	Dylai datblygiadau gael eu dylunio'n dda a'u sgrinio i sicrhau eu bod yn effeithio gyn lleied â phosibl ar y treflun, y dirwedd a'r lleoliad hanesyddol.	Dyluniad lefel cynllun
SEA5: Yr Amgylchedd Hanesyddol	Dylid rhoi ystyriaeth ofalus i bresenoldeb posibl asedau treftadaeth (yn enwedig archeoleg gladdedig) wrth gwblhau cynigion ar gyfer llwybro piblinellau. Lle bo angen, dylid cynnal rhaglen brawf ar gyfer torri ffosydd a chofnodi archeolegol.	Arolygon archeolegol/treftadaeth CEMP
SEA6: Ansawdd Dŵr	Dylid bod yn ofalus yn ystod gwaith adeiladu ynghylch y potensial i halogion fel silt, concrit neu olew tanwydd, lygru cysiau dŵr trwy ddŵr ffo. Dylid ymgymryd â'r holl weithgareddau adeiladu yn unol â'r canllawiau perthnasol a'r arferion gorau ar gyfer atal llygredd. Dylid datblygu Cynlluniau Rheoli Llygredd i gyfyngu ar yr effeithiau andwyol sy'n deillio o lygredd.	CEMP Cynllun Rheoli Digwyddiadau Llygredd
SEA6: Ansawdd Dŵr	Dylai'r NFM hefyd osgoi sianeli sydd wedi'u haddasu'n helaeth.	Dyluniad lefel cynllun
SEA6: Ansawdd Dŵr	Dylai cynlluniau gael eu dylunio a'u lleoli'n ofalus i osgoi gwaith ymwithiol fel stancio a allai symud halogion.	Dylunio lefel cynllun / opsiwneiddio
SEA7: Gwynwch Hinsoddol ac Effeithlonrwydd Ynni	Dylai cynlluniau gynnwys mesurau i sicrhau bod y dylunio'n gynaliadwy er mwyn lleihau'r lefelau carbon. Byddir yn ymchwilio i'r defnydd o ynni adnewyddadwy a gyflenwir yn ystod y gwaith adeiladu a'r gweithredu, yn ogystal â'r defnydd o ddeunyddiau sy'n cynnwys llai o garbon.	Dyluniad lefel cynllun
SEA10: Daeareg a Phriddoedd	Dylid cyfeirio cynlluniau i ffwrdd o ardaloedd lle ceir tir amaethyddol gwerthfawr a/neu safleoedd daearegol pwysig a llesteirio symudiadau'r halogion.	Dyluniad lefel cynllun

Tabl 9 Crynodeb o fesurau lliniaru a gwella a nodwyd gan yr AAS

12.2 ASESIAID RHEOLIADAU CYNEFINOEDD (ARHC)

Mae Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd (ARhC) yn ystyried y niwed posibl y gallai prosiect neu gynllun ei achosi i rai safleoedd a warchodir yn arbennig, gyda'r nod o sicrhau bod difrod i'r safleoedd hyn yn cael ei osgoi.

Mae sgrinio wedi dangos nad oes unrhyw safleoedd Rhwydwaith Safle Cenedlaethol (Natura 2000 gynt), sef safleoedd Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) ac Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (AGA) ym mwrdeistref sirol Merthyr Tudful.

Mae'r sgrinio ARhC wedi'i gynnwys mewn adroddiad ar wahân.

12.3 ASESIAID Y GYFARWYDDEB FFRAMWAITH DWR (GFFD).

Mae'r Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr (GFfD) yn gosod gofynion cyfreithiol i warchod a gwella'r amgylchedd dŵr (gan gynnwys ein hafonydd, ein harfordiroedd, aberoedd, llynnoedd, dyfroedd daear a chamlesi). Prif amcan y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr yw cyrraedd statws 'da' ar gyfer cyrff dŵr ar gyfer statws cemegol ac ecolegol.

Mae'r WFD yn seiliedig ar ddull ardal basn afon ac adroddir arno trwy gynlluniau rheoli basn afon (RBMP) bob chwe blynedd. Mae Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful o fewn Ardal Basn Afon Hafren sy'n ymestyn dros 21,000km² yng Nghymru a Lloegr. Mae Ardal Basn Afon Hafren wedi'i rhannu'n nifer o ddalgylchoedd gyda Merthyr Tudful wedi'i lleoli yn nalgylch 'Cymoedd y De-ddwyrain'.

Mae Tabl 10 yn crynhoi sut mae mesurau yn y Strategaeth hon yn ystyried amcanion RBMP a WFD Ardal Basn Afon Hafren.

Mesur LFRMS	Ystyried Amcanion RBMP a WFD yr Hafren
#1: Awdurdod Cynllunio Lleol (ACLI)	Trwy weithio'n agos gyda'r ACLI ar ddatblygu polisi, rydym yn sicrhau bod polisi cynllunio yn ystyried gorgyffwrdd rhwng ysgogwyr polisi, perygl llifogydd ac ansawdd dŵr. Mae hyn yn helpu i gyflawni amcanion RBMP a WFD Hafren yn y ffordd fwyaf effeithiol.
#2: Corff Cymeradwyo SDCau (CSS)	Mae CSS yn hyrwyddo'r defnydd o systemau draenio cynaliadwy ar draws y fwrdeistref ac yn sicrhau bod ansawdd dŵr o ddatblygiadau newydd yn cael ei reoli'n dda ac yn atal dirywiad cyrff dŵr.
#5: Deall Perygl Llifogydd	Bydd dull mwy cyfannol o ddadansoddi dalgylchoedd yn gwella ein dealltwriaeth o bwysau ecolegol ac ansawdd dŵr mewn dalgylchoedd risg uchel. Bydd hyn yn helpu i arwain ymyraethau sy'n sicrhau buddion lluosog.
#11: Gweithio mewn Partneriaeth	Gweithio gydag eraill i hyrwyddo arfer gorau a datblygu cynlluniau sy'n diogelu ac adfer yr amgylchedd dŵr. Gweithio gydag eraill ar sail dalgylch i helpu i gyflawni amcanion RBMP Hafren.
#17: Rheoli Llifogydd yn Naturiol (NFM)	Nodi cynlluniau sy'n gweithio gyda byd natur i sicrhau mwy o wydnwch yn wyneb llifogydd dŵr wyneb a chreu ecosystemau mwy gwydn.
#18: Echdynnu Mwynau	Datblygu ein gwybodaeth am ryngweithiad dŵr daear a gweithfeydd glo segur gan gynnwys perygl llifogydd ac effeithiau ansawdd dŵr. Hyrwyddo arfer gorau pan fydd cyfleoedd adfer yn codi.

Tabl 10 Ystyried RBMP a WFD yr Hafren

13. MONITRO CYNNYDD

13.1 SUT RYDYM YN MESUR CYNNYDD

Y prif ddull o fesur cynnydd y Strategaeth Leol fydd trwy'r Cynllun Gweithredu. Mae camau gweithredu yn deillio o'r amcan trosfwaol a'r mesurau yn y Strategaeth hon, felly bydd eu cyflawni yn fodd o fesur cynnydd ar draws y Strategaeth.

Bydd cynnydd ar gamau gweithredu yn cael ei fesur trwy gyflawni'r cam gweithredu a lle bo'n briodol, bydd hyn yn cynnwys metrigau cost ac amser. Ar gyfer camau gweithredu tymor hwy, bydd cerrig milltir cynyddrannol yn cael eu defnyddio fel ffordd fwy diriaethol o fesur cynnydd.

13.2 SUT RYDYM YN MONITRO CYNNYDD YN RHEOLAIDD

Bydd y Strategaeth Leol yn cael ei diweddarau yn unol â'r Strategaeth Genedlaethol sydd i'w diweddarau yn 2030 oni bai bod newidiadau polisi mawr yn digwydd cyn hynny.

Bydd elfen Cynllun Gweithredu y strategaeth yn cael ei monitro a'i diweddarau o bryd i'w gilydd fel dogfen 'fyw' sydd ar gael ar wefan CBSMT. Bydd adroddiad cynnydd yn cael ei gwblhau ar gyfer monitro mewnol yn flynyddol i gyd-fynd â'r diweddariad. Bydd adrodd statws 'RAG' yn cael ei ddefnyddio o fewn y Cynllun Gweithredu a'r adroddiad cynnydd i gyfathrebu'n glir ac yn gyflym. Bydd yr adroddiad hwn yn cael ei gyhoeddi ar wefan CBSMT.

Er mwyn llywio'r gwaith o gyflawni camau gweithredu, bydd yr ALILIA yn adolygu cynnydd yn chwarterol yn fewnol. Bydd yr ALILIA yn gyfrifol am fonitro cynnydd camau gweithredu i'w cyflawni gan ARHRs eraill. Cynigir adolygiadau ddwywaith y flwyddyn i olrhain cynnydd camau gweithredu a gyflawnir gan eraill.

14. RHESTR TERMAU

Term/ Acronym	Diffiniad
AAS (SEA)	Asesiad amgylcheddol strategol (Strategic environmental assessment)
ACLI (LPA)	Awdurdod Cynllunio Lleol (Local Planning Authority)
Afonol	Yn ymwneud â phrif afon (Relating to main river)
ALILIA (LLFA)	Awdurdod Llifogydd Lleol Arweiniol (Lead Local Flood Authority)
ARhC (HRA)	Asesiad Rheoleiddio Cynefin (Habitat Regulations Assessment)
ARhR (RMA)	Awdurdod rheoli Risg Risk management authority
ASC (CIL)	Ardoll Seilwaith Cymunedol (Community Infrastructure Levy)
ASGLI (SFCA)	Asesiad Strategol o Ganlyniadau Llifogydd (Strategic Flood Consequence Assessment)
CaRR	Cofrestr Cymunedau mewn Perygl (Communities at Risk Register)
CBSC (CCBC)	Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili (Caerphilly County Borough Council)
CBSMT (MTCBC)	Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful (Merthyr Tydfil County Borough Council)
CBSRCT (RCTCBC)	Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf (Rhondda Cynon Taff County Borough Council)
CDLI (LDP)	Cynllun Datblygiad Lleol (Local Development Plan)
CNC (NRW)	Cyfoeth Naturiol Cymru (Natural Resources Wales)
CRhPLI (FRMP)	Cynllun Rheoli Perygl Llifogydd (Flood Risk Management Plan)
CSO	Gorlif carthffos cyfun (Combined sewer overflow)
CSS (SAB)	Corff Cymeradwyo SDCau (SuDS Approval Body)
DCWW	Dŵr Cymru Welsh Water
Derbynyddion	Endidau a allai gael eu niweidio fel pobl, eiddo neu gynefinoedd
DWMP	Cynllun rheoli draenio a dŵr gwastraff (Drainage and wastewater management plan)
EA	Asiantaeth yr Amgylchedd (Environment Agency)
FCERM	Rheoli Perygl Llifogydd ac Erydu Arfordirol (Flood and Coastal Erosion Risk Management)
FEH	Llawlyfr Amcangyfrif Llifogydd (Flood Estimation Handbook)
FRA	Ardal mewn Perygl o Llifogydd (Flood risk area)
FRAW	Asesiad o Berygl Llifogydd Cymru (Flood Risk Assessment Wales)
FWMA	Deddf Rheoli Llifogydd a Dwr (Flood and Water Management Act)
GI	Isadeiledd Gwyrdd (Green Infrastructure)
GIG (NHS)	Gwasanaeth Iechyd Genedlaethol (National Health Service)
GIS	System Gwybodaeth Ddaearyddol (Geographic Information System)
LFRMS	Strategaeth Leol ar gyfer Rheoli Perygl Llifogydd Lleol (Local Flood Risk Management Strategy)
LPfN	Mannau Lleol i Natur (Local Places for Nature)
NFM	Rheoli Llifogydd yn Naturiol (Natural Flood Management)
NPA	Awdurdod Parc Cenedlaethol (National Park Authority)
NRD	Set Ddata Derbynyddion Cenedlaethol (National Receptors Dataset)

Ofwat	Yr Awdurdod Rheoleiddio Gwasanaethau Dŵr (The Water Services Regulation Authority)
PCC (PPW)	Polisi Cynllunio Cymru (Planning Policy Wales)
PFR	Gwydnwch llifogydd eiddo (Property flood resilience)
PFRA	Asesiad perygl llifogydd cychwynnol (Preliminary flood risk assessment)
RAG	reporting Statws adrodd project Coch, Ambr a Gwyrdd (Red Amber Green project status)
RBMP	Cynllun rheoli basn afon (River basin management plan)
Retrofit	i osod rhywbeth mewn rhywbeth a adeiladwyd yn flaenorol
SAC	Ardal gadwraeth arbennig (Special area of conservation)
SDCau (SuDS)	Systemau draenio cynaliadwy (Sustainable drainage systems)
SEWFRMG	Grwp Rheoli Perygl Llifogydd De Ddwyrain Cymru (South East Wales Flood Risk Management Group)
SoDdGA (SSSI)	Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (Site of Special Scientific Interest)
SPA	Ardal Gwarchodaeth Arbennig (Special Protection Area)
SPG	Canllawiau Cynllunio Atodol (Supplementary Planning Guidance)
SWFRS	Gwasanaeth Tân ac Achub De Cymru (South Wales Fire and Rescue Service)
SWTRA	Asiant Cefnffyrdd De Cymru (South Wales Trunk Road Agent)
TAN15	Nodyn Cyngor Technegol 15 (Technical Advice Note 15)
TfW	Transport for Wales Trafnidiaeth Cymru)
UE (EU)	Yr Undeb Ewropeaidd (European Union)
WFD	Cyfarwyddeb Fframwaith Dŵr (Water Framework Directive)
WG	Llywodraeth Cymru (Welsh Government)

15. ATODIAD A: EIN CYNLLUN GWEITHREDU LLIFOGYDD

Cynllun Gweithredau y Strategaeth Leol ar gyfer Rheoli Llifogydd 2024													
Cyf Measur	Measurau	Cyf Gweithred	Blaen oriaeth	Gweithred	Categori	Lleoliad	Lead	Partner(iaid)	Amser en	Amcangyfrif Cost	Ffynhonnell cyllid	Cynnydd	Sylwadau
1	Awdurdod Cynllunio Lleol (ACLI)	001	Canolig	Datblygu SPD ar Berygl Llifogydd, SuDS a Gofod Agored i gyd-fynd â'r CDLI newydd	Rheolaeth	Bwrdeistref Cyfan	ACLI	ALILIA, Adran Cefn Gwlad CBSMT	Byr	£4,500.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff drwy gydol y prosiect
		002	Canolig	Gweithio gyda datblygwyr ac ACLI yn y cam cynllunio meistri i wella integreiddio SuDS o fewn datblygu	Cyfatrebu/ymwybyddiaeth	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	ACLI	Canolig	£3,600.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff. 20 awr y flwyddyn dros gyfnewid 6 blynedd
		003	Canolig	Gweithio gydag ACLI ar ddiweddariadu CDLI o gam cynnar	Statudol	Bwrdeistref Cyfan	ACLI	ALILIA	Canolig		CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	
2	Corff Cymeradwyo SuDS (CSS)	004	Uchel	Datblygu rhaglen gynnal a chadw ar gyfer nodweddion SuDS a fabwysiadwyd gan CBSMT.	Rheolaeth	Bwrdeistref Cyfan	CSS		Byr	I'w gadarnhau	CSS Incwm	Ddim wedi dechrau	
		005	Uchel	Adolygu crysiliadau rhwng CSS ac ACLI yn y cam cais cynllunio. Nodi datrysiad ar gyfer adnabod yn gynnar a hybysu am geisiadau cynllunio sy'n gofyn am CSS.	Ymchwiliad/ Ymchwil	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	CSS, ACLI	Byr	£900.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff drwy gydol y prosiect
3	Rhybuddion a Rhagolygon	006	Uchel	Gwella rhybuddion llifogydd a ghyhoeddiwyd gan y cynnydd ar sicrhau eu bod ar gael ar draws ystod ehangach o lefelau. Ymchwiliach i'r defnydd o gyfngau cymdeithasol i roi rhybuddion perygl yn fwy effeithiol.	Cyfatrebu/ymwybyddiaeth	Bwrdeistref Cyfan	CBSMT Cyfatrebu Corfforaethol	ALILIA, Adran Cynllunio Argyfwng CBSMT	Canolig	£1,050.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff drwy gydol y prosiect
		007	Isel	Ymchwilio Meddalwedd Scalgo i sefydlu ei gynhwysedd ar gyfer gwaith ar draws yr ALILIA a pheiranneg gan gynnwys rhagweld cronniadau dŵr yn ystod llifogydd fflach a data i gefnogi modelu llifogydd. Penderfynwch ar yr ateb trwyddedau mwyaf cost effeithiol ar gyfer y meddalwedd hwn.	Ymchwiliad/ Ymchwil	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA		Byr	£300.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff i gwbhau ymchwil. Cost meddalwedd i'w benderfynu
4	Monitro Llifogydd	008	Uchel	Ymchwilio a chyllwyno system monitro cymeriant cwllfer amser real. Ystyriwch gynnwys TCC lle mae'n fuddiol.	Ymchwiliad/ Ymchwil	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA		Byr	£30,450.00	Grant perygl llifogydd	Ar y gweill	Cost am 12 monitor a 15 awr o amser staff i drefnu'r prosiect
		009		Dhangu system monitro ceufios yn seiliedig ar asessu cymeriant risg uchel a nodwyd o dan gamau gweithredu DLI	Rheolaeth	Bwrdeistref Llawn	ALILIA		Hir	£15,000.00	Grant perygl llifogydd	Ddim wedi dechrau	Cost ar gyfer 6 monitor
5	Deall perygl llifogydd	010	Uchel	Cyllawni gwaith modelu perygl llifogydd i ddiagnosis gostyngiad yn y risg a ddarperir gan brosiectau diweddard a chyllwyno diweddariadau drwy berygl llifogydd i CNC. Modelu wedi'i gwbhau yn fewnol lle bo hynny'n bosibl	Ymchwiliad/ Ymchwil	Blaenoriaeth Troedryhiw, Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	Tim Gweithrediadau Lleol CNC	Canolig	£7,800.00	Grant perygl llifogydd	Ddim wedi dechrau	Cost = 150 awr o amser staff i gwbhau modelu a trwydded feddalwedd 3 blynedd
		011	Uchel	Cynnal dadansoddiad mamwl ar gyfer cymeriant risg uchel a chysiau dŵr sy'n gysylltiedig â pherygl llifogydd yn y gorffennol. Modelu wedi'i gwbhau yn fewnol lle bo hynny'n bosibl. Lle mae technoleg yn fwy risg arbennigedig mewnol, bydd ymgynghorwyr yn cael eu defnyddio.	Ymchwiliad/ Ymchwil	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	Tim Gweithrediadau Lleol CNC	Hir	£24,300.00	Piblinell FCERM	Ddim wedi dechrau	Cost = 200 awr amser staff i gwbhau modelu + 3 blynedd meddalwedd + ffordd ymgynghoriad
6	Modelu Llifogydd ac Arolygon	012	Uchel	Cynhyrchu cofnod o fodelu hydrolegol sydd wedi'i gomisiynu ar draws y bwrdeistref. Creu ystafellau ganolig ar gyfer yr allynnau modelu lle bo hynny'n briodol	Ymchwiliad/ Ymchwil	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	Adran TG CBSMT	Canolig	£1,500.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = 50 o oriau staff i gwbhau gweithredu
		013	Canolig	Hyfforddiant modelu risg llifogydd i staff ALILIA er mwyn lleihau'r ddibyniaeth ar ymgynghorwyr	Ymchwiliad/ Ymchwil	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA		Byr	£1,150.00	Grant perygl llifogydd	Ddim wedi dechrau	Cost = cwsr hyfforddi 1x
		014	Canolig	Uwchgilio staff peiranneg mewn arolwg cysiau dŵr fel bod data ar gyfer modelu llifogydd yn cael ei gael yn fewnol	Ymchwiliad/ Ymchwil	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	Adran Peiranneg CBSMT	Canolig	£10,500.00	Grant perygl llifogydd	Ddim wedi dechrau	Cost = amser staff i gwbhau hyfforddiant anffurfiol + cylarpar lletu newydd.
7	Dŵr daear	015	Canolig	Cynnwys dŵr daear mewn deunydd ymwybyddiaeth perygl llifogydd a gwella gwybodaeth sydd ar gael ar wefan y cynnydd	Cyfatrebu/ymwybyddiaeth	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	Adran TG CBSMT, CBSMT Cyfatrebu Corfforaethol	Byr	£300.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff i gwbhau gweithredu
		016	Isel	Trafod datblygiad prosiect ar ddiellu risg dŵr daear ar draws y bwrdeistref. Allynnau'r astudiaeth i'w defnyddio yn y broses gynllunio	Ymchwiliad/ Ymchwil	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	CBSMT Planning	Hir	£1,500.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = ameddiad prosiect a phrawf cynnig arianau. Cost y prosiect i'w gadarnhau ar dendro.
		017	Canolig	Datblygu prosiect sy'n canolbwyntio ar wella ein gwybodaeth o'r rhyngweithiadau rhwng dŵr daear a tritshriadau	Ymchwiliad/ Ymchwil	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	CNC	Hir	£3,000.00	CBSMT Refeniw, Grant perygl llifogydd	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff i gwbhau gweithredu
8	Llifogydd Hanesyddol	018	Canolig	Sefydlu cytundeb rhanu data gyda Gwasanaeth Tân De Cymru ar gyfer data galw allan sy'n gysylltiedig â llifogydd. Dyblygu cytundeb gyda Heddlu De Cymru uwaiwch y bydd SWFS yn hyrddianu	Cyfatrebu/ymwybyddiaeth	Bwrdeistref Cyfan	Adran Diogelu Data CBSMT	SWFS, ALILIA	Canolig	£1,200.00	CBSMT Refeniw	Ar y gweill	Cost = oriau staff i gwbhau gweithredu
		019	Canolig	Cynnal cofrestr asedau o ddigwyddiadau llifogydd hanesyddol ar draws y bwrdeistref o amrywiaeth o setiau data gan gynnwys cyfweiliadau staff, cofnodion y gwasanaeth tân a cholnodion papur hanesyddol CBSMT	Ymchwiliad/ Ymchwil	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	CBSMT GIS, Adran TG CBSMT	Canolig	£2,700.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff dros 4 blynedd
		020	Canolig	Adolygu deunydd cyfatrebu yn y gorffennol a'r presennol ar berygl llifogydd, gan gynnwys taffenni Cynllunio Brys CBSMT, tudlenniâu gwe ALILIA	Cyfatrebu/ymwybyddiaeth	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	Adran Cynllunio Argyfwng CBSMT, CBSMT Cyfatrebu Corfforaethol	Byr	£600.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff i gwbhau gweithredu
9	Ymwybyddiaeth Llifogydd ac Addysg	021	Uchel	Cynhyrchu taffenni ar gyfer eiddo sydd â risg uchel o llifogydd i godi ymwybyddiaeth i addysgu trigolion am berygl llifogydd	Cyfatrebu/ymwybyddiaeth	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	Adran Cynllunio Argyfwng CBSMT	Byr	£1,700.00	Grant perygl llifogydd	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff i gwbhau gweithredu
		022	Canolig	Datblygu a chyllwyno gweithbadi mewn cymunedau risg uchel ar ymwybyddiaeth risg llifogydd a beth i'w wneud mewn llifogydd mewn cymunedau risg uchel. Cynnwys canllawiau ar gynlluniau llifogydd cymunedol ac unigol (Mesur #12).	Cyfatrebu/ymwybyddiaeth	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	Adran Cynllunio Argyfwng CBSMT, CBSMT Cyfatrebu Corfforaethol, CNC	Canolig	£2,430.00	Grant perygl llifogydd	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff i gwbhau gweithredu
		023	Isel	Cael perygl llifogydd a chynhywys SuDS fel rhan o Siarter Hinsawdd Ysgolion Merthyr Tudful	Cyfatrebu/ymwybyddiaeth	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	Cynllunio a Gwella Ysgolion CBSMT	Byr	£1,500.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff i gwbhau gweithredu
10	Cyfrifoldebau Perygl Llifogydd	024	Canolig	Darparu sesiynau addysg perygl llifogydd mewn ysgolion. Treial mewn ysgolion sydd â risg uchel o llifogydd dŵr wyneb.	Cyfatrebu/ymwybyddiaeth	Bwrdeistref Cyfan	Ygol Gynradd Troedryhiw, Ygol Gynradd St Illtyd Dowlais	Cynllunio a Gwella Ysgolion CBSMT	Canolig	£2,400.00	Grant perygl llifogydd	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff i gyflwyno treialu
		025	Isel	Datblygu cronfa ddata o gyfeiriadau sydd â pherchnogaeth torllanol sy'n gysylltiedig ag asedau risg uchel. Cyfatrebu wedi'i dargedu ar gyfrifoldebau torllanol	Ymchwiliad/ Ymchwil	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	CBSMT GIS, CBSMT Cyfatrebu Corfforaethol	Canolig	£2,200.00	Grant perygl llifogydd	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff i gwbhau gweithredu

Cynllun Gweithredau LFRMS

Cyf Measur	Measurau	Cyf Gweithred	Blaen oriath	Gweithred	Categori	Lleoliad	Lead	Partner(iaid)	Amser en	Amcangyfrif Cost	Flynhonell cyllid	Cynnydd	Sylwadau
11	Gweithio mewn partneriaethg	026	Canolig	Mewnbwn i broiect PDC gylfa nod o leihau dŵr wyneb yn mynd i garthfiosydd cyfan sy'n disgyn i Heo Trelewis Glynbargeod CSO	Cyfathrebu/ymwybyddiaeth	Taf Bargoed	DCWW	ALILIA	Byr	£3,000.00	CBSMT Refeniw/ DCWW	Ar y gweill	20 awr o amser staff dros 5 mlynedd
		027	Isel	Rhanddeiliaid yn mhrosiect ehangw gwaith triniaeth Cilfynydd	Cyfathrebu/ymwybyddiaeth	Bwrdeistref Cyfan	DCWW	ALILIA	Hir	I'w gadarnhau	DCWW	Ddim wedi dechrau	Mewnbwn amser sy'n ofynnol gan CBSMT, i'w gadarnhau
		028	Canolig	Cyflwyno cynllun NFM drwy Bartneriaeth Dalgŷch	Rheolaeth	Morlais, Faenor, Trelewis	CNC	ALILIA, ACU, Adran Cefn Gwlad CBSMT, CNC, SWTRA	Byr	£2,400.00	CBSMT Refeniw/CNC	Ar y gweill	40 awr o amser staff MTCBC dros 2 flynedd. Cost y prosiect a gampesi gan CNC
		029	Isel	Mewnbwn Atebion Seiliedig ar Natur gyfer Gŵrlap Gorchwyl a Gorffen Rheoli Dŵr a chefnog cyflwyno cynllun NFM yn PCB8	Cyfathrebu/ymwybyddiaeth	Faenor	DCWW	ALILIA CBSMT, ALILIA Sir Gar, CBSCSRCT, Caerdydd, Powys, Bannau Brycheiniog NPA, CNC	Canolig	£3,000.00	CBSMT Refeniw/ DCWW	Ar y gweill	20 awr o amser staff CBSMT dros 5 mlynedd
		030	Canolig	Rhanddeiliaid ar gyfer 'Uwchgynllun Llifogydd Strategol Taf' - mynychu gweithdai, darparu data a chynwng technegol	Cyfathrebu/ymwybyddiaeth	Bwrdeistref Cyfan	CNC	DCWW, CBSRCT, CBSMT, Cynwrg Caerdydd	Hir	£3,000.00	CBSMT Refeniw/ CNC	Ar y gweill	20 awr o amser staff CBSMT dros 5 mlynedd
		031	Uchel	Datblygu rhaglen lleihau perygl lifogydd ar gyfer Camlas Sir Forgannwg, gan gynnwys cynnal a chadw a gweithiannau corfforol	Ymchwiliad/ Ymchwil	Treharris, Aberfan, Troedryhiw, Abercanaid	ALILIA	DCWW, Adran Ystadau CBSMT	Canolig	£6,000.00	CBSMT Refeniw/ DCWW	Ddim wedi dechrau	40 awr o amser staff CBSMT dros 5 mlynedd
		032	Canolig	Cynnal safhe'r ALILIA fel ymgynghoriad ar gyfer prosiectau Teithio Lleol a Lleoedd Lleol ar gyfer Natur yn y cam dylunio i sicrhau bod y buddion mwyaf posibl ar gyfer perygl lifogydd	Rheolaeth	Bwrdeistref Cyfan	Adran teithio lleol CBSMT, Adran Cefn Gwlad CBSMT	Adran Peirianeg CBSMT, ALILIA	Canolig	£6,000.00	CBSMT Refeniw, Active Travel Fund, Local Places for Nature Fund	Ar y gweill	40 awr o amser staff CBSMT y flwyddyn ynghyd â chostau prosiect i'w gadarnhau
12	Cynllun Ymateb Llifogydd	033	Uchel	Cynorthwyo Cynllunio Brys drwy drefnu ymarfer digwyddiad lifogydd ffug i hyfforddi staff CBSMT.	Cyfathrebu/ymwybyddiaeth	Bwrdeistref Cyfan	Adran Cynllunio Argyfwng CBSMT	ALILIA, CBSRCT, Bwrdd Iechyd Cwm Taf Morgannwg	Byr	£300.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff i gwbhau gweithredu
		034	Isel	Datblygu fideo i'w cyhoedd gyda gwbyodaeth am sut i ymateb yn ystod lifogydd a rolau RMAu mewn ymateb.	Cyfathrebu/ymwybyddiaeth	Gogledd y Dref, De y Dref, Morlais, Troedryhiw, Pentrebach	Adran Cynllunio Argyfwng CBSMT	CBSMT Cyfathrebu Corfforaethol, ALILIA, Gwasanaethau Argyfwng	Canolig	£5,250.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff i gwbhau gweithredu + costau ffilmio
		035	Canolig	Adolygu'r Cynllun Ymateb Llifogydd Brys CBSMT yn flynyddol	Statudol	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	Adran Cynllunio Argyfwng CBSMT	Hir	£360.00	CBSMT Refeniw	In progress	Cost = oriau staff y flwyddyn
13	Cydnheredd Cymunedol	036	Canolig	Cyfluoedd ymchwil ar gyfer darparu Gwydnwch Llifogydd Eiddo ac ymgynghoriad â chymunedau sydd â risg uchel o lifogydd i fesur lefel y galw	Ymchwiliad/ Ymchwil	Eiddo sydd â risg 'uchel' o lifogydd o ddŵr wyneb a chrysau dŵr bachs	ALILIA	CNC	Canolig	£900.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost i gwbhau ymchwil. Datblygu rhaglen i'w benderfynu yn dilyn ymchwil
		037	Canolig	Ddiweddarau tudalennau gwe i gynnwys gwbyodaeth am PFR ac opsiynau yswiriant ar ôl lifogydd	Cyfathrebu/ymwybyddiaeth	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	Adran TG CBSMT	Byr	£450.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff i gwbhau gweithredu
14	Ymateb ac adferiad Llifogydd Cylannol	038	Canolig	Ddiweddarau tudalennau gwe i gynnwys gwbyodaeth am PFR ac opsiynau yswiriant ar ôl lifogydd	Ymchwiliad/ Ymchwil	Bwrdeistref Cyfan	Adran Cynllunio Argyfwng CBSMT	ALILIA, CBSRCT, Bwrdd Iechyd Cwm Taf Morgannwg	Canolig	I'w gadarnhau	I'w gadarnhau	Ddim wedi dechrau	
15	Ymchwil i ddigwyddiadau lifogydd	039	Uchel	Ddiweddarau tudalennau gwe i gynnwys gwbyodaeth am PFR ac opsiynau yswiriant ar ôl lifogydd	Statudol	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA		Fel angen	£8,000.00	Grant perygl lifogydd	Ar y gweill	Yn ôl yr angen. Cost = amcangyfrif leuol A19
		040	Uchel	Datblygu adroddiad templed ar gyfer ymchwiliadau lifogydd i'w ddefnyddio gan y tim peirianeg i gynyddu anawdd a chysnodd adorth ymchwiliad	Ymchwiliad/ Ymchwil	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	Adran Peirianeg CBSMT	Byr	£900.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff i gwbhau gweithredu
16	Cofnodi Digwyddiadau Llifogydd	041	Uchel	Creu cronfa ddata o gofnodion lifogydd o 'Ystafell Reoli Llifeline' i wella chofnodion lifogydd hanesyddol. Cynnal cronfa ddata fel bod unrhyw ddigwyddiadau lifogydd o gofnodir gan Llifeline yn cael eu hanfon i'r ALILIA.	Ymchwiliad/ Ymchwil	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	Adran Cynllunio Argyfwng CBSMT	Canolig	£900.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff i greu cronfa ddata. Angen oriau cynnal a chadw ychwanegol
		042	Canolig	Casglu data o system 'Tascorm' i greu cofnod o lifogydd hanesyddol ac yn y dyfodol. Creu tag ar gyfer 'lifogydd' ac awtomeddiol'r gwaith o gofnodi galwadau lifogydd o'r system yn y dyfodol	Ymchwiliad/ Ymchwil	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	Adran Diogelu Data CBSMT, Gwasanaeth Cwsmeriaid CBSMT	Canolig	£900.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff i gwbhau gweithredu
		043	Uchel	Datblygu ffurflen ar-lein ar gyfer cofnodi digwyddiadau lifogydd. Bydd y ffurflen ar gael i bob adran yn CBSMT, a bydd yn caniatáu recordio digwyddiadau lifogydd yn gyson ac yn amserol.	Cyfathrebu/ymwybyddiaeth	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	Adran TG CBSMT, CBSMT Cyfathrebu Corfforaethol	Byr	£600.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff i gwbhau gweithredu
		044	Canolig	Creu cronfa ddata o gofnodion lifogydd o ffurflenni ar-lein presennol ar wefannau'r cynwrg i wella chofnodion lifogydd hanesyddol. Cynnal cronfa ddata fel bod unrhyw ddigwyddiadau lifogydd a gofnodir gan ffurflenni ar-lein yn cael eu hanfon i'r ALILIA.	Ymchwiliad/ Ymchwil	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	Adran TG CBSMT	Canolig	£900.00	CBSMT Refeniw	Not Started	Cost = oriau staff i greu cronfa ddata. Angen oriau cynnal a chadw ychwanegol
		045	Isel	Hyfforddiant NFM ffurfiol ar gyfer staff ALILIA. Darparu hyfforddiant anffurfiol i staff peirianeg a gweidw i dilyn hyfforddiant ffurfiol.	Cyfathrebu/ymwybyddiaeth	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	The River Restoration Centre/ CIRIA	Byr	£2,050.00	Grant perygl lifogydd/ CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = hyfforddiant ar gyfer 2x staff + hyfforddiant anffurfiol i staff
17	Rheoli Llifogydd Naturiol (NFM)	046	Isel	Cynhyrchu canllawiau i'w adran beirianeg ar sut y gellir ystyried NFM yn ystod cam dewisol ar gyfer pob cynllun rheoli perygl lifogydd	Cyfathrebu/ymwybyddiaeth	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	Adran Peirianeg CBSMT	Canolig	£750.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff i gwbhau gweithredu
		047	Uchel	Cynhyrchu rhestr fer o ardaloedd ar draws y fwrdeistref sydd â photensial da ar gyfer NFM ac y gellid eu defnyddio prosiectau peilot	Ymchwiliad/ Ymchwil	Ardaloedd Ffocws Morlais, Pentrebach, Treharris, Taf Bargoed	ALILIA	Adran Cefn Gwlad CBSMT	Byr	£600.00	CBSMT Refeniw	Ar y gweill	Cost = oriau staff i gwbhau gweithredu
		048	Uchel	Cynhyrchu rhestr fer o ardaloedd o fewn rhannau trefol o'r fwrdeistref ar gyfer cyflawni prosiectau ôl-ffio SuDS	Ymchwiliad/ Ymchwil	Ardaloedd Ffocws: Gogledd y Dref, De y Dref, Morlais	ALILIA	CBSMT Cynnal a Chadw Prifffyrdd, Adran Cefn Gwlad CBSMT, DCWW	Byr	£600.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff i gwbhau gweithredu
18	Tynnu Mwynau	049	Isel	Datblygu prosiect sy'n canolbwyntio ar wella ein gwbyodaeth am y rhyngweithio rhwng dŵr daer a chloddion wedi'u gadael	Ymchwiliad/ Ymchwil	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	Yr Awdurdod Glo, CNC	Canolig	£3,000.00	CBSMT Refeniw, Grant perygl lifogydd	Ddim wedi dechrau	cost = oriau staff + ffoedd ymgynghorol i'w penna yn y cyfnod tendro
		050	Uchel	Parhau â chynhycholeith ALILIA/Peirianeg ar weithgwr technegol Ffos-y-Fran	Statudol	Morlais, De'r Dref,	ACU	ALILIA, MSW, Groundwater Science	Byr		CBSMT Refeniw	Ar y gweill	
		051	Uchel	Penderfynu trefn draenio dŵr wyneb a dŵr daer yn Ffos-y-Fran a chyflwyno monitro ar alledydd hysbys	Ymchwiliad/ Ymchwil	Morlais, De'r Dref, Pentrebach	CNC, MSW, ALILIA	HSE, Yr Awdurdod Glo, MSW	Byr	N/A	CNC	Ar y gweill	
		052	Isel	Cynnal seminar ar effeithiau newid yn yr hinsawdd i staff CBSMT.	Cyfathrebu/ymwybyddiaeth	Bwrdeistref Cyfan	Adran Egni CBSMT	ALILIA	Canolig	£900.00	CBSMT Refeniw/ Cyllideb Egni	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff i gwbhau gweithredu

Cynllun Gweithredau LFRMS

Cyf Measur	Measurau	Cyf Gweithred	Blaen orlaeth	Gweithred	Categori	Lleoliad	Lead	Partner(iaid)	Amser en	Amcangyfrif Cost	Flynhonell cyllid	Cynnydd	Sylwadau
19	Perygl Llifogydd a Newid Hinsawdd	053	Canolig	Cynnwys perygl llifogydd mewn deunyddiau addysgol a gweithdai cyhoeddus	Cylathrebu/ymwybyddiaeth	Bwrdeistref Cyfan	Adran Egni CBSMT	ALILIA	Canolig	£1,050.00	CBSMT Refeniw/ Cyllideb Egni	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff i gwbhau gweithredu
		054	Isel	Sefydlu gweithgor newid hinsawdd	Cylathrebu/ymwybyddiaeth	Bwrdeistref Cyfan	Adran Egni CBSMT	ALILIA, Adran Cefn Gwlad CBSMT, ACLI, CBSMT Cynnal a Chadw Prifffyrdd, Adran Gwasanaethau Eiddo CBSMT	Canolig	£1,500.00	CBSMT Refeniw/ Cyllideb Egni	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff 10 awr amser staff CBSMT y flwyddyn
		055	Isel	Cydwethio gyda adran iechyd cyhoeddus ar y asedid rîg newid hinsawdd Cwm Taf Morgannwg i sicrhau bod perygl llifogydd yn cael ei gynnwys	Cylathrebu/ymwybyddiaeth	Bwrdeistref Cyfan	Bwrdd Iechyd Cwm Taf Morgannwg	ALILIA, Adran Egni CBSMT	Byr	£720.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff 2 awr y mis dros 2 flynedd
20	Cynlluniau Rheoli Perygl Llifogydd	056	Uchel	Datblygu cynlluniau rheoli perygl llifogydd i helpu i ddiogelu'r cymunedau sydd fwyaf mewn perygl	Ymchwil/ Ymchwil	Ardaloedd flocws: Gogledd y Dref, De y Dref, Morlais, Troedryhiw, Pentrebach	ALILIA	Adran Peirianeg CBSMT, Tim Gweithrediadau Lleol CNC	Byr	I'w benderfynu amser dendr	Piblinell FCERM	Ddim wedi dechrau	
		057	Canolig	Darparu cynlluniau rheoli perygl llifogydd i helpu i ddiogelu'r cymunedau sydd fwyaf mewn perygl	Rheolaeth	Ardaloedd flocws: Gogledd y Dref, De y Dref, Morlais, Troedryhiw, Pentrebach	ALILIA	Adran Peirianeg CBSMT, Tim Gweithrediadau Lleol CNC	Hir	I'w benderfynu amser dendr	Piblinell FCERM	Ddim wedi dechrau	
		058	Canolig	Datblygu a chyflwyno cynlluniau i dargedu materion llifogydd presennol ar y prifffyrdd	Rheolaeth	Gogledd y Dref, De'r Dref, Merthyr Vale	CBSMT Cynnal a Chadw Prifffyrdd	ALILIA	Canolig	£7,500.00	Cyllideb Cynnal a Chadw Prifffyrdd / Resilient Roads	Ddim wedi dechrau	Costau dylunio mewnol ar gyfer datblygu cynllun yn unig (cost bellach i'w benderfynu ar dendr)
21	Cofrestr Asedau Perygl Llifogydd a Chfnod	059	Canolig	Cyflwyno cofrestr asedau llifogydd newydd i gofnodi asedau llifogydd, asedau CSS mabwysiedig a chfnodi arolygiadau ac ymchwiladau asedau llifogydd yn fyw. Adrodd i CNC i gynnwys mewn cronfa data asedau llifogydd geneidiaethol	Statudol	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA		Canolig	£38,000.00	CBSMT Refeniw	Ddim wedi dechrau	Cost = oriau staff i gwbhau gweithredu + cost system newydd
		060	Isel	Llunio gwybodaeth am gyflwr o arolygon cwlfer diweddar i'w hychwanegu at y gofrestr asedau	Ymchwil/ Ymchwil	Morlais, Town North, Town South,	ALILIA	CBSMT GIS	Byr	£1,500.00	CBSMT Refeniw	Ar y gweill	Cost = oriau staff i gwbhau gweithredu
22	Cynnal a Chadw Asedau Llifogydd	061	Canolig	Parhau â'r rhaglen gynnal a chadw rheolaidd ar gyfer cymeriant, sgriniau sbwriel a sianeli i leihau'r rîg o rwystrau	Statudol	Bwrdeistref Cyfan	ALILIA	CBSMT Cynnal a Chadw Prifffyrdd	Byr		Cyllideb draenio tir	Parhaus	
		062	Uchel	Parhau â'r rhaglen gynnal a chadw rheolaidd ar gyfer gyllau a draenio prifffyrdd er mwyn lleihau'r rîg o rwystrau	Statudol	Bwrdeistref Cyfan	CBSMT Cynnal a Chadw Prifffyrdd	ALILIA	Byr		Cyllideb Cynnal a Chadw Prifffyrdd budget	Parhaus	

16. ATODIAD B: YMATEBION I'R YMGYNGHORIAD

Taenlen Adroddiad Ymgynghori

Cwblhawyd	Mater/Sylw	Ffynhonell	Ymateb LLFA	Datrysiaid	Newidiadau i pa ran o'r strategaeth?	Rhif.tudalen
	Strategaeth yn rhy hir	2 ymatebydd i'r arolwg	Nodwyd, ond mae'r holl wybodaeth a gwmpesir yn ofynnol gan LIC. Mae ein strategaeth ni yn fyrrach na'r mwyafrif o strategaethau drafft a welwyd hyd yma.	Darparu Crynodeb gyda'r strategaeth gyhoeddedig. Gwnewch yn siŵr bod y crynodeb yn gryno	Crynodeb	Amh
	Yr adroddiad ddim mewn Saesneg syml		Nodwyd, mae'r Strategaeth yn ddogfen dechnegol er ei bod yn wynebu'r cyhoedd.	Adolygu ac ail-eirio unrhyw feysydd o'r strategaeth y gellid eu symleiddio. Gwnewch yn siŵr bod y crynodeb yn ddealladwy iawn	Prif ran;crynodeb	
	Rheoli afonydd gweithredol gan gynnwys ailalinio, dal dŵr yn uwch yn y dalgylch	Ymatebydd arolwg	Cytunwyd, mae hyn wedi'i gwmpasu mewn mesurau a chymau gweithredu sy'n gysylltiedig â NFM..	Amh		
	Diffyg glanhau cwlferd a chynnal a chadw cyrsiau dŵr	Ymatebydd arolwg x3	Uchelgeisiau cynnal a chadw yn cael ei gwmpasu ym mesur 22	Siarad â Phrifyfyrdd am raglen glanhau ceilydd.		
	Dylai pryder ynghylch canolbwyntio ar feysydd risg uchaf, leihau'r risg i bawb	Ymatebydd arolwg	Nodwyd, byddwn yn ei gwneud hi'n gliriach bod y meysydd risg uchel yn flaenoriaeth (a blaenoriaeth ariannu) ond byddwn yn ystyried yr holl risg	Addasu geiriad yn yr adran amcanion		
	Angen gweithio gyda chymunedau ar gydlynw ymateb	Ymatebydd arolwg	Cytunwyd, wedi'i gwmpasu yn Comprehensive flood response, addysg a deall mesurau perygl llifogydd	Amh		
	Ddim yn fodlon â faint o wybodaeth / mesurau ynghylch peirianeg galed a rheoli llifogydd afonydd. Yn codi mater o ddatblygiad parhaus ar orlloidiroedd	Ymatebydd arolwg	Ymdriniwyd â mesur 20. Cyfrifoldeb CNC yw rheoli'r Taf.	Sicrhau bod datblygiadau newydd mewn parthau perygl llifogydd yn cael eu mynd i'r afael â	mesur LPA #1	56
	Diffyg gwybodaeth am dirithriadau (Mynydd uwchben Diana St Troedryhiw wedi'i enwi fel enghraifft)	Ymatebydd arolwg	Nodwyd. Byddwn yn ychwanegu mwy at y mesur dŵr daer i helpu i fynd i'r afael â hyn a chynnwys gweithredu i wella ein gwybodaeth am dirithriadau	Cynnwys yn y mesur dŵr daer.		
	Nid yw mesurau yn mynd yn ddigon pell'	Ymatebydd arolwg	Rhaid i'r strategaeth fod yn realistig ac yn gyflawnadwy. Byddwn yn adeiladu ar y camau gweithredu wrth i bethau gael eu cyflawni			
	Pryderon ynghylch cyllido, adnoddau a chyflawni'r strategaeth	Ymatebydd arolwg	Ar gyfer y Strategaeth Leol newydd rydym wedi darparu cynllun gweithredu wedi'i gostio i dynnu sylw at lefel y cyllid sydd ei angen i gyflawni ein hamcanion, mae hyn wedi'i roi gerbron y cabinet. Wrth i'r cynllun gweithredu ddatblygu, bydd y costau'n cael eu diweddarau. Bydd adroddiad cynnydd yn cael ei gyflwyno i'r pwyllgor/cabinet bob blwyddyn i sicrhau cyflawni ac adnoddau ariannol			
	Ystyried newid yn yr hinsawdd ymhellach drwy TAN15 newydd	Ymatebydd arolwg	Wedi'i gwmpasu ym mesur #1 LPA	Gwnewch yn siŵr bod cyfeiriad at TAN15.		67
	Dylid cyfeirio at y Cynllun Rheoli Asedau Corfforaethol fel Dogfen Strategol berthnasol	Ymatebydd arolwg	Nodwyd. Gwirio'r adran berthnasol	Ychwanegwyd cyfeiriad at y ddogfen hon		
	Ystyried adrodd cyhoeddus ffurfiol ar gynllun gweithredu i ategu adolygiadau mewnol	CBSC	Byddwn yn gwneud ein proses diweddarau cynllun gweithredu yn gliriach. Dogfen ar-lein sy'n cael ei ddiweddarau'n rheolaidd	Adran cynllun gweithredu Word i gyd-fynd â'r rhagair. Ystyriwch gynnwys adrodd i'r cabinet. Diweddarau'r adran fonitro	Pennod Cynllun Gweithredu Adran 13.2	69
	Cafodd deddfwriaeth Rheoliadau Perygl Llifogydd 2009 ei ddirymu fel rhan o Ddeddf Deddfwriaeth yr UE ar 31 Rhagfyr 2023.	CNC	Nodwyd	Ychwanegu hyn at y cyd-destun deddfwriaethol		5
	Yr ardaloedd CaRR a nodwyd fel y mwyafrif mewn perygl o lifogydd gan afonydd a'r môr yng Nghynllun Rheoli Perygl Llifogydd Canol De yw 'Merthyr Tudful a Troedryhiw'	CNC		Ehangu ychydig ar y risg o afonydd er nad ein cyfrifoldeb ni ydyw.	Adran 8 - blwch prif afonydd	20
	A ellir diweddarau'r cyfeiriad at wefan CNC i: Cyfoeth Naturiol Cymru / Owning a watercourse	CNC	Ie	https://naturalresources.wales/flooding/owning-a-watercourse/?lang=en	Cyfeirnodau	75

Taenlen Adroddiad Ymgynghori

	Mae rhagor o wybodaeth a chyngor hefyd ar gael ar ein gwefan ar gyfer y rhai sydd mewn perygl o lifogydd cyfoeth naturiol.cymru/llifogydd.	CNC	Byddwn yn ychwanegu'r cyfeiriad	Ychwanegu cyfeiriad at ragor o wybodaeth y mae CNC yn ei darparu	6.3 Perchnogion eiddo a busnesau	12
	Partneriaeth Dalgylch Merthyr a Phartneriaeth Dalgylch Morlais	CNC	Nodwyd	Gwiriwch y defnydd o'r ymadroddion hyn drwy'r cyfan	6.4 ymlaen	18
	Cyfeirnod Gofynion Buddsoddi Hirdymor ar gyfer Amddiffynfeydd Rhag Llifogydd yng Nghymru	CNC	Nodwyd	Ychwanegu llinell am gost codi amddiffynfeydd o adroddiad CNC	Adran 8.2	25
	3-4 blynedd heb eu cyfrif mewn mesurau	CNC	Nodwyd	cynnwys 3-4 blynedd yn yr ystod ganolig	Cyflwyniad mesurau; gweithredoedd	
	Dim sylwadau penodol	Yr Awdurdod Glo	Amh	Amh		
	A yw cost y camau gweithredu yn ymwneud â 12 mis neu 6 blynedd	CNC	Cynllun i'w ddiwygio i wneud hyn yn gliriach	Ychwanegu at y golofn sylwadau os yw'n amrywio fesul eitem. Ychwanegu at y pennawd colofn os yw'n gyson i raddau helaeth	Cynllun Gweithredu	
	Merthyr yn gweithio ar asesiad risg newid yn yr hinsawdd gyda Chwm Taf Morgannwg	CNC	Nodwyd	Ymchwilio i'r cyfranogiad hwn ac ychwanegu gweithredu	Cynllun Gweithredu	
	Dylid anfon asedau perygl llifogydd at CNC ar gyfer cronfa ddata genedlaethol asedau llifogydd	CNC	Nodwyd	Ychwanegu'r gofyniad yma at y disgrifiad gweithred		
	Gwnewch yn siŵr bod CNC yn cael ei ddiweddarau i'r tîm perthnasol	CNC	Byddwn yn diweddarau lle bo hynny'n bosibl	CNC > Tîm Gweithrediadau Lleol CNC	Camau gweithredu 10, 54, 55, 11	
	Os yw'n hysbys, argymhellir bod y CFRLILI yn cynnwys y rhaglen ddangosol o gynlluniau rheoli perygl llifogydd a'r mathau o gynlluniau i'w cyflawni.	WSP SEA	Nid yw'n bosibl ar hyn o bryd, mae Cynllun Gweithredu mor agos ag y gallwn gyrraedd hyn ar hyn o bryd	Bydd y Cynllun Gweithredu yn cael ei ddiweddarau'n bryd i'w gilydd a bydd cynlluniau yn cael eu hychwanegu unwaith y bydd rhaglen yn cael ei datblygu		
	Mae amcanion cyffredinol yn brin o fanylion. Byddai darparu rhagor o fanylion ar yr hyn y gallai'r amcanion ei olygu yn cynyddu'r cydnawsedd cyffredinol.	WSP SEA	I'w ystyried	Ailadroddwch yn yr adran amcanion bod y manylion yn cael eu cynnwys yn y mesurau a'r cynllun sction	7.2 Amcanion yn ein hardal	19
	Gallai'r mesur hwn hefyd fod yn gysylltiedig â Chynllun Datblygu Lleol i sicrhau bod perygl llifogydd yn ystyriaeth allweddol ar lefel y cynllun strategol	WSP SEA	Wedi'i nodi, eisoes wedi'i gwmpasu ond bydd yn atgyfnerthu'r rhan honno o'r mesur	Ychwanegwch fwy ar CDLI i'r mesur. Cysylltu â phwynt 8 yn y daenlen hon	Mesur #1	56
	argymhellwyd fod y mesur yn cynnwys yswiriant o 'ddyluniad o ansawdd uchel' i sicrhau bod SuDS wedi'i ymgorffori'n dda yn yr amgylchedd naturiol a hanesyddol	WSP SEA	Nodwyd, fodd bynnag, mae safon dyluniad SuDS yn cael ei llywodraethu gan safonau Cenedlaethol Cymru a dyna'r hyn y mae'r SAB yn asesu yn ei erbyn.	Ail ysgrifennu i sôn am yr amgylchedd hanesyddol os yn bosibl	Mesur #1	56
	Dylai'r mesur hwn hefyd ei gwneud yn glir a yw hefyd yn cynnwys SuDS gwledig gan fod eu rheolaeth ychydig yn wahanol i SuDS trefol.	WSP SEA	Mae SAB yn berthnasol i bob datblygiad dros 100m2. Mae gwledig neu drefol braidd yn amherthnasol yma	Dim angen gweithredu	Mesur #2	57
	Dylai'r mesur hwn hefyd ystyried manylu ar fesurau cyfathrebu eraill y gellir eu defnyddio i gyrraedd yr aelodau hynny o'r gymuned nad oes ganddynt fynediad at gyfryngau cymdeithasol.	WSP SEA	Mae'r mesur yn sôn am gyfryngau cymdeithasol fel y cafodd ei awgrymu gan ymatebwyr lluosog i'n harolwg fel ffordd well o gyfathrebu rhybuddion. Nid yw'r mesur yn awgrymu na fydd dulliau eraill yn cael eu defnyddio.	Ystyried ychwanegu 'Yn ogystal â rhybuddion gwefan a ffôn presennol...	Mesur #3	57
	Gallai'r mesur hwn hefyd gynnwys gweithdai gloewi i sicrhau bod y gymuned yn parhau i fod yn wybodus ac nad ydynt yn hunanfodlon i'r risg	WSP SEA	Cytunwyd	Ychwanegu llinell ar weithdai gloewi i fesur. Gwirio a oes angen newid y weithred hefyd	Mesur #9	61
	Gallai'r mesur hwn gynnwys rhagor o fanylion am y mathau o RhLIC a gynigir	WSP SEA	Mae'r mesurau'n lefel uchel ac ni fyddent yn addas i enwi mathau o gynigion. Bydd cynlluniau NFM yn cael eu datblygu drwy nifer o lwybrau gan gynnwys partneriaethau dalgylch a fydd yn arwain at ystod eang o ymyriadau.	Ychwanegu mathau enghreifftiol o RLUFF i'r mesur	Mesur #17	69

Taenlen Adroddiad Ymgynghori

	Argymhellir bod elfen 'adleoli' y mesur yn cael ei manylu ymhellach gan nad yw'n hollol glir a yw hyn yn y gymuned gyfan a/neu'n berthnasol i ddatblygiadau presennol neu arfaethedig.	WSP SEA	Nodwyd	Cymunedau presennol	Mesur 19	67
	Gallai'r mesur hefyd amlinellu maen prawf / trothwy yngylch pryd y byddai atebion peirianeg caled yn cael eu hystyried e.e., ar ôl ystyried yr holl atebion RhLIC, gwerth / pwysigrwydd yr ased y mae angen ei	WSP SEA	Nododd. Mae mesur NFM #17 yn nodi y bydd NFM yn cael ei ystyried fel opsiwn ar gyfer yr holl gynlluniau rheoli llifogydd a gynigir gan yr awdurdod lleol. h.y. byddai'n rhaid ei ddiystyru cyn i beirianeg galed gael ei gynnal.	Dim angen gweithredu	Mesur 17	66
	Argymhellwyd bod y mesur yn darparu rhagor o fanylion am yr hyn a olygir gan 'well budd amwynder asedau a gynhelir yn dda'	WSP SEA	Mae hwn yn gyfeiriad at fudd-dal amwynder a ddarperir gan nodweddion gwyrdd (NFM, SuDS, cyrsiau dŵr) sy'n cael ei gynnal yn dda y gellir ei fwynhau gan y cyhoedd	Newid i 'fudd amwynder asedau gwyrdd a gynhelir yn dda fel gerddi glaw a chysiau dŵr'	Mesur 22	69
	Aneglur sut y bydd busnesau lleol yn cael eu cefnogi	WSP SEA	Nodwyd	Tynnu sylw at fusnesau lleol fel rhan o fesur	Mesur 13 a 14	
		WSP SEA	Nodwyd. Fe'i gelwir yn 'Budd Net i Fioamrywiaeth' yng Nghymru ac fe'i hychwanegwyd at PPW ym mis Hydref 2023	Cynnwys cynnydd net bioamrywiaeth o fewn mesur NFM a nodi'r effeithiau lleiaf ar fioamrywiaeth mewn mesur amddiffyn rhag llifogydd	Mesur 17	66
	Nid yw cynnydd net bioamrywiaeth yn cael ei grybwyll Positif i dirwedd a threflun ond nid yw'n ddigon pwysleisio	WSP SEA	Nodwyd	Ystyriwch pa fesurau allai dynnu sylw at hyn - adran rheoli tir ac amgylcheddol?	Mesur 20	66
		WSP SEA		Son am effaith ar leoliadau hanesyddol mewn mesur amddiffyn rhag llifogydd. Ymgynghori â swyddog amgylchedd hanesyddol ar gyfer prosiectau mewn ardaloedd sensitif hyd yn oed os nad oes angen cynllunio?	Mesur 20	68
	Nod y strategaeth yw cyflwyno seilwaith a allai effeithio'n andwyol ar leoliadau hanesyddol		Nodwyd			
	Nid yw hefyd yn glir a fyddai ymyriadau a allai ddod ymlaen yn arwain at golli tir amaethyddol o ansawdd uchel neu safleoedd daearegol bwysig.	WSP SEA	Nodwyd. Ond nid oes tir wedi'i ddoosbarthu fel 'amaethyddol o ansawdd uchel' (graddau 1, 2 a 3) yn CBSMT.	Sylwch ar ystyriaeth o safleoedd geoamrywiaeth pwysig ym mesur NFM gan mai hwn yw'r mesur dominyddol ar gyfer defnydd tir	Mesur 17	66
	Dylai atebion RhLIC gyflwyno cyfleoedd ar gyfer ardaloedd newydd o seilwaith gwyrdd a mannau gwyrdd y gall y gymuned leol eu cyrchu.	WSP SEA	Nodwyd	Ychwanegu at fesur NFM	Mesur 17	66
		WSP SEA		Ychwanegu at fesur ymwybyddiaeth ac addysg Llifogydd. "Bydd ystod o dechnegau cyfathrebu yn cael eu defnyddio i sicrhau bod pob grŵp yn cael ei gyrraedd, o'r cyfryngau cymdeithasol i dafleuni a digwyddiadau personol"	Mesur 9	61
	Ni ddylai cyfathrebu fod yn gyfyngedig i'r cyfryngau cymdeithasol. Dylai mesurau sicrhau bod pob grŵp yn cael ei gyrraedd yn gynhwysol ac mewn modd amserol.		Nodwyd			

-
- ¹ [Corporate Well-being Plan 2023-2028 \(merthyr.gov.uk\)](https://www.merthyr.gov.uk)
 - ² [First Replacement Local Development Plan 2016-2031 | Merthyr Tydfil County Borough Council](#)
 - ³ [Flood and Water Management Act 2010 \(legislation.gov.uk\)](https://legislation.gov.uk)
 - ⁴ [Merthyr Tydfil nature recovery action plan 2019](#)
 - ⁵ [Merthyr Tydfil County Borough Council Decarbonisation Plan 2023 - 2030](#)
 - ⁶ [Emergency Plan | Merthyr Tydfil County Borough Council](#)
 - ⁷ [Corporate Asset Management Plan 2023-2038 | Merthyr Tydfil County Borough Council](#)
 - ⁸ [National Strategy for Flood and Coastal Erosion Risk Management in Wales | GOV.WALES](#)
 - ⁹ [Natural Resources Wales / Flood risk management plan 2023 to 2029](#)
 - ¹⁰ [Drainage and Wastewater Management Plan | Dŵr Cymru Welsh Water \(dwrcymru.com\)](#)
 - ¹¹ [Natural Resources Wales | Owning a watercourse](#)
 - ¹² [Natural Resources Wales | Flooding](#)
 - ¹³ [Blue Pages](#)
 - ¹⁴ [NRW's Long Term Investment Requirements for Flood Defences in Wales report](#)
 - ¹⁵ [FCERM Business Case Guidance | Welsh Government](#)
 - ¹⁶ [Mining and groundwater constraints for development | Coal Authority](#)
 - ¹⁷ [Every time it rains: British Red Cross research on flooding in the UK](#)
 - ¹⁸ [Flooding and health: advice for frontline responders | UK Health Security Agency](#)
 - ¹⁹ [Flood Re](#)
 - ²⁰ [UK and Global extreme events – Heavy rainfall and floods | Met Office](#)